

10045988

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

30.06.2014

Enstitümüz *Psikoloji* Anabilim dalı yüksek lisans öğrencilerinden *115201161* numaralı *Nergiz ÖNAY* "İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "*Ergenlerde İnternet Bağımlılığı Yordayıcıları Olarak Ana Baba Tutumları, İletişim Becerisi ve Yalnızlık Algısı*" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 11.06.2014 tarih ve 2014/8 sayılı toplantısında seçilen ve Sefaköy Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin 48. maddesi gereğince (4.) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında ~~oyçokluğu/oybirliği~~ ile *Kabul/Red veya Düzeltme* kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
YRD.DOÇ.DR.İTİR TARI CÖMERT

ÜYE
PROF.DR.M. ENGİN DENİZ

ÜYE
YRD.DOÇ.DR. ZÜMRA ÖZYEŞİL

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Ergenlerde İnternet Bağımlılığı Yordayıcıları Olarak Ana Baba Tutumları, İletişim Becerisi ve Yalnızlık Algısı” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Nergiz ÖNAY

ONAY

Tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Tezim/Raporum sadece İstanbul Arel yerleşkelerinden erişime açılabilir.

Tezimin/Raporumunyıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Nergiz ÖNAY

ÖZET

Bu araştırmada ergenlerde internet bağımlılığı yordayıcıları olarak ana baba tutumları, iletişim becerisi ve yalnızlık algısı incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada internet bağımlılığını yordayan değişkenler olarak ana baba tutumları, iletişim becerisi ve yalnızlık algısının yanında bazı demografik özellikler ve internet kullanımına ilişkin veriler de seçilmiştir. Bu araştırma ilişkiisel tarama modellenli bir yordama çalışması niteliğindedir.

Araştırmaya 2013-2014 eğitim öğretim yılından İstanbul ili Bağcılar ilçesinde bulunan bir ortaöğretim kurumundaki 9. sınıfta öğrenim gören 62'si kız, 60' ı erkek 122 öğrenci katılmıştır.

Bu araştırmada ergenlerde internet bağımlılığını değerlendirmek için "İnternet Kullanım Özellikleri "; ana baba tutumlarını ölçmek için "Ana Baba Tutumları Ölçeği", iletişim becerilerini ölçmek için "İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği", yalnızlık düzeylerini belirlemek için "UCLA Yalnızlık Ölçeği" kullanılmıştır. Ergenlerin demografik özelliklerine ve internet kullanımına ilişkin verilerin elde edilmesinde "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır.

Verilerin analizinde SPSS 17.0 paket programından yararlanılarak tanımlayıcı istatistiksel metotları (Sayı, Yüzde, Ortalama, Standart sapma), Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis H-testi, Post-hoc analizi, Scheffe testi, Pearson korelasyon, Regresyon analizi kullanılmıştır.

Bu araştırmanın sonucunda günlük internet kullanım süresi, cinsiyet ve cep telefonunun olması, aylık gelir değişkenlerinin ergenlerde internet bağımlılığını yordadığı bulunmuştur. İnternet kullanım düzeyinin belirleyicisi olarak anne baba tutumları, iletişim becerisi, yalnızlık değişkenleri ile internet kullanım düzeyi ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görölmüştür. Demokratik, koruyucu istekçi, otoriter anne baba tutumu ve yalnızlık ile internet bağımlılığı arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: İnternet bağımlılığı, ergenler, ana baba tutumları, iletişim becerisi, yalnızlık algısı

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine carefully the manners of parents, communication skills and perceived loneliness of in adolescents as predictives of internet addiction. In this study, beside these variables such as; manners of parents, communication skills and perceived loneliness that predict internet addiction, some demographic features and statistics about internet use are given. This study is predictive type of relational screening model.

In 2013-2014 academic year, 9th grade -62 female and 60 male- totally 122 students attended to the study in a high school in Bağcılar, İstanbul.

“Internet Use Features Scale” was used to assess internet addiction at adolescence. “Manners of Parents Scale” was used to assess manners of parents. “Communication Skills Assessment Scale” was used to evaluate communication skills and “UCLA Loneliness Scale” to determine loneliness level of students. “Personal Information Form” was given to adolescents in order to have their demographic information and data about their internet use habits.

By making use of SPSS 17.0 data analysis, descriptive statistics methods (Number, Percent, Average, Standart deviation), Mann Whitney U test, Kruskal Wallis H-test, Post-hoc analysis, Scheffe test, Pearson Correlation and Regression Analysis was used for all statistical analysis.

At the end of the study, it was agreed that the period of internet use, having gender and mobile phone, monthly income variables predict the internet addiction of adolescents. As a determiner of internet use level, it was concluded that the relation (the ability of explaining) between internet use and manners of parents, communication skills, loneliness variables is weak. The relation between internet addiction and democratic, protective, authoritarian family structure was seen meaningful.

Keywords : Internet addiction, adolescents, manners of parents, communication skills, perceived loneliness.

TEŞEKKÜR

Bu çalışma boyunca benden desteğini ve değerli katkılarını esirgemeyen başta tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. İtir Tarı CÖMERT olmak üzere, üzerimde emeği olan tüm öğretmenlerime, kardeşlerim Şükran ve Nurdan ÖNAY başta olmak üzere aileme, İbni Sina Anadolu Lisesi Müdürü İbrahim Er'e, aynı okulda İngilizce öğretmeni olan değerli arkadaşım Özge Yılmaz Türk'e, desteğini esirgemeyen diğer öğretmenlere ve öğrencilerime, arkadaşlarıma, yine yardımlarını esirgemeyen ve moral ve motivasyon desteğiyle de yanımda olan arkadaşım Mune AKTAY'a çok teşekkür ederim.

İSTANBUL, 2014

Nergiz ÖNAY

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
TEŞEKKÜR.....	vi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	x
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİL LİSTESİ.....	xiii
EKLER LİSTESİ.....	xiv

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1.Problem Durumu.....	1
1.2.Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	9
1.3.Alt Problemler.....	10
1.4.Sayıtlar.....	11
1.5.Sınırlılıklar.....	11
1.6.Tanımlar.....	12

BÖLÜM II

KAVRAMLAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. İnternet Bağımlılığı.....	14
2.1.1.İnternet Bağımlılığının Açıklanması.....	19
2.1.2. Ayrı Bir Hastalık Olarak İnternet Bağımlılığı.....	20
2.1.3. Young'un (1999)İnternet Bağımlılığı İçin Önerdiği Tanı Ölçütleri.....	21
2.1.4. Goldberg'in İnternet Bağımlılığı İçin Tanı Ölçütleri.....	22
2.1.5. İnternet Bağımlılığı Belirtileri.....	23
2.2. Kişilik Özelliği ve İnternet Kullanımı.....	25
2.3. Kullanım ve Yaygınlık.....	27
2.4. Ergenlik Dönemi ve İnternet.....	29
2.5. Aile İçi İletişimde İnternetin Yarattığı Sorunlar.....	34
2.6.Anne Baba Tutumları.....	37

2.6.1. Demokratik Anne Baba Tutumu.....	38
2.6.2. Koruyucu/ İstekçi Anne Baba Tutumu.....	39
2.6.3. Otoriter Anne Baba Tutumu.....	39
2.7. İletişim Becerileri.....	40
2.8. Yalnızlık.....	45
2.9. İlgili Araştırmalar.....	46
2.9.1. İnternet Bağımlılığı İle İlgili Ülkemizde Yapılan Çalışmalar.....	46
2.9.2. İnternet Bağımlılığı İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar....	58

BÖLÜM III YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli.....	63
3.2. Evren ve Örneklem.....	63
3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri.....	64
3.3.1.İnternet Kullanım Özellikleri Ölçeği.....	64
3.3.2. Ana Baba Tutumları Ölçeği.....	65
3.3.3. İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği.....	66
3.3.4. UCLA Yalnızlık Ölçeği.....	67
3.3.5. Kişisel Bilgi Formu.....	68
3.4. Verilerin Analizi.....	68

BÖLÜM IV BULGULAR VE YORUMLAR

4.1.Tanımlayıcı özelliklere ilişkin bulgular.....	70
4.2.Araştırmada kullanılan ölçeklere ilişkin bulgular.....	74

BÖLÜM V TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1.Tartışma.....	93
5.1.1. Tanımlayıcı Özelliklere İlişkin Bulguların Tartışılması.....	93

5.1.2.Araştırmada Kullanılan Ölçeklere İlişkin Bulguların Tartışılması.....	94
5.2.Sonuç ve Öneriler.....	103
KAYNAKÇA.....	106
EKLER.....	115
ÖZGEÇMİŞ.....	123

KISALTMALAR LİSTESİ

DSM IV	: Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders
UNESCO	: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation
WWW	: World Wide Web
ADSL	: Asymmetric Digital Subscriber Line
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
IUS	: Internet Usage Statistics
PIK	: Patolojik İnternet Kullanımı
SPSS	: Statistical Package for Social Sciences

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Tanımlayıcı özelliklerin dağılımı.....	70
Tablo 2. İnternet Kullanımı, Anne baba Tutumu, İletişim Becerileri ve Yalnızlık Düzeyi Ortalaması.....	74
Tablo 3. *A* Aylık Gelire Göre Ortalamalar.....	74
Tablo 4. *A* Günde Kaç Saat İnternet Kullanıldığına Göre Ortalamalar.....	75
Tablo 5. *A* Yaşa Göre Ortalamalar.....	76
Tablo 6. *A* Bilgisayar ve İnternetin Nereden Kullanıldığına Göre Ortalamalar	77
Tablo 7. *A* Bilgisayarın Olup Olmamasına Göre Ortalamalar.....	77
Tablo 8. *A* Cep Telefonun Olup Olmamasına Göre Ortalamalar.....	78
Tablo 9. *A* Cinsiyete Göre Ortalamalar.....	78
Tablo 10. *A* Tabletın Olup Olmamasına Göre Ortalamalar.....	79
Tablo 4. İnternet Kullanımı, Anne baba Tutumu, İletişim Becerileri ve Yalnızlık Düzeyi Arasındaki İlişkiler.....	79
Tablo 12. Demokratik Anne Baba Tutumunun İnternet Kullanım Üzerine Etkisi.....	81
Tablo 13. Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumunun İnternet Kullanım Üzerine Etkisi.....	82
Tablo 14. Otoriter Anne Baba Tutumunun İnternet Kullanım Üzerine Etkisi.....	82
Tablo 15. İletişim Becerilerinin İnternet Kullanım Üzerine Etkisi.....	83
Tablo 16. Yalnızlık Algısının İnternet Kullanım Üzerine Etkisi.....	83
Tablo 17. Koruyucu istekçi anne baba tutumu ve İletişim Becerileri Düzeyinin İnternet Kullanım Üzerine Etkisi.....	84
Tablo 18. İnternet Bağımlılığı 1 ve 2 Dağılımları.....	84
Tablo 19. Tanımlayıcı Özellikler ile İnternet bağımlılığı 1 Arasındaki İlişkiler.....	85
Tablo 20. Tanımlayıcı Özellikler ile İnternet bağımlılığı 2 Arasındaki İlişkiler.....	87

Tablo 21. İnternet bağımlılığı 2'ye Göre Ortalamalar.....88

Tablo 22. *A* İnternet bağımlılığı 1'e Göre Ortalamalar.....90

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1. İnternet Bağımlılığı 1 ve 2 Grafik Dağılımı.....	85
---	----

EKLER LİSTESİ

EK -1 İnternet Kullanım Özellikleri Ölçeği.....	115
EK-2 Ana Baba Tutumları Ölçeği.....	116
EK-3 İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği.....	118
EK-4 UCLA Yalnızlık Ölçeği.....	120
EK-5 Kişisel Bilgi Formu.....	121

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde sırasıyla, araştırmanın gerekçelerini ortaya koyan problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi, alt problemler, sayıtlılar, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır.

1.1.Problem Durumu

Teknolojideki hızlı değişme ve gelişme insanların yaşam tarzlarında ve davranışlarında oldukça önemli değişimlere sebep olmaktadır. İletişim biçimleri, alışveriş alışkanlıkları, değer yargıları hatta flört etme ve evlilik biçimleri bile teknolojideki hızlı değişimden etkilenmektedir. Her yenilik ve değişimde olduğu gibi teknolojideki bu hızlı ilerlemenin de olumlu sonuçları olduğu kadar olumsuz sonuçlarının da ortaya çıktığı bilinmektedir (Ulusoy, 2008).

Geçtiğimiz yüzyılın son on yılı içinde insanlığın belki de şimdiye kadar hiç karşılaşmadığı kadar önemli bir gelişme ile yüz yüze geldiği görülmektedir. Bütün dünyayı saran, dünyanın her yerinden sadece bir bilgisayar ve telefon ile kolayca ulaşılabilen bir ağ, kendisine bağlanan her bilgisayara hayal edilmesi zor bir bilgi birikimini ve iletişimi sağlamaya başlamış, artık her birey internet aracılığı ile dünyadaki diğer insanlara ve ihtiyaç duyduğu bilgilere ulaşabilir hale gelmiştir (Gönül, 2002; Akt. Esen, 2010).

Kısa bir süre içinde evlerimizin, iş yerlerimizin kısaca hayatımızın vazgeçilmez bir parçası haline gelen internet; getirdiği büyük kolaylıkların yanında insan hayatından önemli bazı şeyleri de götürmeye başlamasıyla (kişileri tembelliğe itmesi, insanlar arasındaki iletişimi azaltması ve insanları asosyal bir varlık haline getirmesi vb.) yeni bir araştırma konusu olarak karşımıza çıkmıştır. Bu alanda ilk çalışmayı yapan kişi olan Young (1996), internet kullanımını DSM IV (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders)'ün kumar bağımlılığı ölçütlerini uyarlayarak araştırmış, Young'ın

ardından birçok araştırmacı internet bağımlılığı kavramını tartışmış, tanımlamaya çalışmış ve çeşitli testler geliştirerek bu konuyu araştırmaya devam etmişlerdir (Kurtaran, 2008).

Internet bağımlılığını ilk olarak tanımlayan kişi Ivan Goldberg isimli bir psikiyatristtir. Goldberg meslektaşlarından, "netkolik" olduklarını itiraf edip, yardım isteyen elektronik postalar alıyor, ve giderek artan talep üzerine de bilinen ilk "Internet Bağımlılık Destek Grubu"nu kuruyor. "Internet Bağımlılığı Bozukluğu" (Internet Addiction Disorder - I.A.D) adını verdiği hastalığın belirtileri arasında "önemli sosyal ya da mesleki faaliyetlerin internet kullanımı yüzünden bırakılması ya da azaltılması", "internet hakkında fanteziler ve rüyalar" ve "parmakların istemli ya da istemsiz hareketleri" gibi semptomlar vardır (Cömert, 2007).

Son zamanlarda psikoloji alanında yapılan araştırmalar, internette çok fazla zaman geçiren bireylerin, internetten uzaklaştıklarında ya da uzaklaştırıldıklarında bağımlı insanlarda görülen yoksunluk belirtilerine benzeyen belirtilerin görülmeye başladığını ve "Internet Bağımlılığı " diye bir hastalıktan tam olarak olmasa da bahsedilebileceği düşünölmeye başlanmıştır. Araştırmacılar özellikle sosyalleşme ihtiyacı üzerinde vurgu yapmaktadır. Sosyalleşme ihtiyacına, interneti çekici kılan başka unsurlar da eklenebilir; her an el altında olması, yasaklanmış olana ulaşabilmeyi kolaylaştırması, oyun oynamaya, risk almaya yardım etmesi bunlardan birkaçı olarak söylenebilir (Cömert, 2007).

Bilişim toplumu ve küreselleşmenin temel ikonu olan internet, özellikle ergen ve gençlerin hayatında vazgeçilmez bir araç haline gelmiştir. İnternet, bir yandan işimizi kolaylaştırırken, bir yandan da bağımlılık yaratabilmektedir. İnternetin hayat alanlarındaki etkisiyle gelişen "İnternet Bağımlılığı", psikiyatride tanımlanan yeni bağımlılık türlerinden biridir. İnternet bağımlılığı her yaşta görölebilmesine rağmen, en fazla risk taşıyan grup 12-18 yaş arası olan gençlerden oluşmaktadır (Bayhan, 2011). Ergenlerde internet bağımlılığının görölme sıklığına dair yapılan çalışmalar incelendiğinde % 1.1'den % 8.2'ye kadar değişebilen farklı oranlar bulunmuştur (Esen, 2010).

Burada inceleyeceğimiz konu risk taşıyan grup içinde olan, dokuzuncu sınıf lise öğrencilerinde internet bağımlılığı yordayıcısı olarak anne baba tutumları, iletişim becerisi ve yalnızlık algısıdır. Ele alacağımız kesim ergenlik dönemi içinde bulunan öğrenciler olduğundan bu dönemin özelliklerine de kısaca bakmak gerekmektedir.

Ergenlik dönemi, biyolojik, psikolojik, zihinsel ve sosyal açıdan bir gelişme ve olgunlaşmanın olduğu çocukluktan erişkinliğe geçiş dönemidir. Ergenin gelişimi ve olgunluğu çoğunlukla devam ederek giden bir süreçtir. Gençlik dönemindeki yaş sınırlarında, cinsler arasında belirgin farklılık vardır. UNESCO, ergenlik dönemini 15-25 yaş dilimleri arasında göstermekte, ülkemizde ise, kızlarda ortalama olarak 10-12, erkeklerde 12-14 yaşları arasında başlar (Yavuzer, 2001).

İlk gençlik ve gençlik çağı oldukça fırtınalı bir dönemdir. Genç kendi kendisiyle ve çevresiyle sürekli bir savaş halindedir. Bu çelişkili duyuş ve davranış özellikleri bu dönem için olağan sayılır. Dönem özellikleri gençten gence değişiklikler de gösterir. Bu dönemdeki gencin bocalamalar, çelişkiler ve bunalımlar içinde olduğunu fakat bunun bir nedeni, anlamı olduğunu biliyoruz. Hızlı beden gelişmesi, bununla birlikte gelen cinsel uyanış, genci hazırlıksız yakalamakta ve bunaltmaktadır. Genç birden bastıran değişikliklere uyum sağlayacak gücü bulamamaktadır. Çünkü bedensel büyüme hızlanırken, ruhsal olgunlaşma geri kalmakta, dengesi bozulan genç bu yeni duruma alışmaya çabalamaktadır (Yörükoğlu, 2002).

Bu dönem içinde bulunan gençlerin tutum ve davranışları, iletişim becerileri aile içinde gördüklerinden etkilenir. Yörükoğlu (1980)'na göre aile insan ilişkilerinin sergilendiği bir sahne gibi düşünülebilir. Çocuk ise bu sahnede, insan ilişkilerini, tüm karmaşıklığıyla gözlemler ve yaşar. Anlaşma, uzlaşma, bağlılık, işbirliği gibi olumlu nitelikleri evde kazanırken, anlaşmazlık, çekişme ve çatışma gibi olumsuz durumlarda takınacağı tutumları da evde öğrenir (Akt. Alkaya, 2004). Tutumlar, genel davranış eğilimi olarak, anne-baba-çocuk iletişimini etkilemektedir. Çocuk yetiştirme tutumları, çocuğun ve gencin sosyal, duygusal gelişimi üzerinde etkisi olan bir sosyalizasyon aracıdır (Alkaya, 2004).

Ana baba ile ilişkinin zayıflığı ergenlerde depresif duygulara sebep olmaktadır. Ana babalar, ergenlerin düşüncelerine saygılı olduklarında aralarındaki çatışma azalır ve ev ortamında daha olumlu bir iklim oluşur. Gencin duygu ve düşüncelerini dile getirmesine izin verilmediğinde, genç gerilim ve içerleme duyguları yaşar. Bunu önlemenin yolu da ailede iletişim kurma ve sorun çözme becerilerini geliştirerek, gerilimi azaltmaktır (İnanç, Bilgin ve Atıcı, 2012). Alkaya'nın çalışmasında anne babalarının tutumlarını demokratik algılayan lise öğrencilerinin iletişim becerisi, ilgisiz ve otoriter algılayanlara göre daha gelişmiş olduğu saptanmıştır (Alkaya, 2004).

Aile yuvasında gördüklerinin, olgunlaşmakta olan ergenin kişilik yapısını şekillendirmede çok büyük ve derin bir etkisi vardır. Ergene karşı yetişkinin baskı ve yasaklarla şekillendirdiği disiplin anlayışı, olumlu ve yapıcı olması gereken bu evreyi çatışmalarla dolu, olumsuz bir döneme çevirebilir. Zor kullanarak ya da sevgisini esirgeyerek denetleme, gençleri kısa vadede ana-babalarının isteklerine uygun davranmaya yönlendirmek için geçerli görünebilir fakat bu tip denetim, onların ana baba ile özdeşleşmelerini ve değerlerini içselleştirmelerini sağlamaz. Denetici kişinin olmadığı durumlarda ve cezadan kurtulma olasılığı yüksek olduğunda, gençler kendi istekleri doğrultusunda davranmaya devam edeceklerdir (Yavuzer, 2001).

Ergenlerin toplumsallaşma sürecinde ailenin önemi fazladır. Çünkü ailenin; bilgi, değer, tutum, rol ve alışkanlıkların diğer kuşaklara aktarılmasında oynadığı rol çok önemlidir (İnanç, Bilgin ve Atıcı, 2012). Çocuğun içinde yetiştiği ortamı, yani aile çevresinin, çocuğun davranışlarının ve kişiliğinin oluşmasındaki önemi büyüktür. Çocukların davranış ve tutumlarına bakıldığında ailede var olan davranış kalıplarını anlamak olasıdır. Ailenin gözlenen bu tavırlarını demokratik, otoriter, ilgisiz, koruyucu, gevşek, tutarsız, mükemmeliyetçi ve aşırı hoşgörülü olarak isimlendirmek mümkündür (Karagözoğlu, Kemertaş, 2004).

Doğumdan buluş çağına kadar çocukların tutumlarının tamamına yakın bir kısmı ana babaları tarafından şekillendirilmektedir. Genel olarak bakıldığında, ana babalarla çocuklarının arasındaki benzerlikler farklılıklardan

daha fazladır. Bu durum ana babaların çocuklarının tutumları üzerinde uzun süren bir etkisi olduğunu göstermektedir (Morgan, 1998).

Çocuklar büyüdükçe ana babaların tutumlar üzerindeki etkisi azalmaya ve özellikle ergenlik döneminin başlamasıyla birlikte diğer etkenlerin rolü giderek artar. Bireyin tutumlarının büyük bir kısmı 12 ile 30 yaş arasındaki dönemde son halini alıp daha sonra da çok az değişir. Bu dönem boyunca, tutumların oluşmasında üç ana etken olarak; akranların etkisi, kitle haberleşme araçları ve diğer kaynaklardan edinilen bilgi ve eğitim rol oynar (Morgan, 1998).

Çocukluktan erişkinliğe geçiş dönemi olarak tanımlanabilen ergenlik dönemindeki ergenin, problemlerini kolayca çözebilmesi ve bu dönemi zorluğa uğramadan aşabilmesi, geçmişteki olumlu aile ilişkilerine bağlıdır (Yavuzer, 2001).

Çocuk yetiştirme tutumu toplumdan topluma, kültürden kültüre farklılıklar gösterdiği gibi, o toplumdaki aileler arasında da değişiklik gösterebilir. Eşitlikçi ve demokratik anne baba tutumu, aşırı koruyucu ve müdahaleci anne baba tutumu, aşırı otoriter ve baskıcı anne baba tutumu ve de bu tutumlarda çocukların ne tür kişilik özellikleri geliştireceği de farklılık gösterir (Baldık, 2004).

Toplumsal cinsiyet ve aile tipi gibi sosyal değişkenlerin internet bağımlılığı üzerinde etkide bulunan önemli değişkenler olduğuna dair bulgular elde edilmiştir. Örneğin, parçalanmış aileye mensup ergen ve gençlerin internete erişme ve internet bağımlılığı oranlarının daha fazla olduğu görülmektedir. Bunun bir nedeni, ailedeki otorite eksikliği ve daha serbest davranma ortamı bulmaları iken; diğer sebep ailedeki ebeveynlerden birinin eksikliğinin sosyal ve psikolojik yoksunluğunun internet ile doldurulmasıdır (Bayhan, 2011).

İnternet bağımlısı olan lise öğrencilerinin aileleriyle ve arkadaşlarıyla ilgili algıladıkları sosyal destek puanlarının düşük olması bu öğrencilerin yaşadığı sosyal destek yoksunluğu, onları bir arayışa itmiş ve bu arayış da

internette geçirilen yoğun zamanla telafi edilmeye çalışılmış olabilir. Sorununu anlatamayan, bu sorunlara ilişkin aradığı çözümlerde yalnız kalan birey, yaşadığı hayal kırıklığı, öfke ve üzüntü gibi duyguların etkisiyle internet üzerinden oynanan şiddet içerikli oyunlara, tanımadığı insanlarla yaptığı sanal sohbetlere yönelebilmektedir (Taçyıldız, 2010). Bu dönemde aile ile ciddi çatışmalar yaşanabilir ve ergen olgunlaşıp kimliği gelişirken aile, arkadaş ve çevresinden öğrendiklerinin yerini sanal ortam alabilir, sonuçta ergenin ilişkileri bozulabilir. Bu dönemde patolojik internet kullanımına bağlı olarak yalan söylemeler, uygunsuz arkadaşlar ve uygunsuz davranışlarda artış olabilir. Özellikle de aile içi sorun ve boşanma gibi dönemlerin olması, aile içi iletişim bağlarının zayıf olması, bu çocuk ve ergenlerin daha fazla bilgisayar ve internet üzerinden mutluluk aramasına sebep olabilir (Koyuncu, 2012).

Özellikle ailenin çocuğunun yanında yeterince bulunmaması, çocuğun yaptığı işlerde kendi başına kalması, denetim eksikliğini de beraberinde getirmektedir. Ailelerin çocuklarının internet kullanımlarını bilinçli bir şekilde takip etmeleri onların sağlıklı bireyler olarak gelişimleri için çok önemlidir. Bu durum, aynı zamanda ailelerin de internet hakkında oldukça bilinçli olmalarını gerektirmektedir (Morahan-Martin ve Schumacher, 1997; Bölükbaş, 2003; Aktaş, 2005; Kurtaran, 2008; Akt. Taçyıldız, 2010).

Aileden ve arkadaşlardan algılanan sosyal desteğin, hem internet bağımlılığı oluşmadan önce hem de oluşuktan sonraki etkileri olumludur. Diğer insanlarla kuracağı doğru ağlar yerine ergenler, internete yönelip, yaşadığı sorunları kendi deyimleriyle “kafalarından atma” imkanı olarak görebiliyorlar. Bu durumda, kendilerini yalnız hissetmelerine neden olan sosyal destek eksikliği giderilirse internet bağımlısı olan ergenlerin güven duygusunun artacağı söylenebilir (Taçyıldız, 2010).

Araştırmanın diğer bir yordayıcısı ise iletişim becerisidir. Gençlik çağındaki amaç, beklenti, değer, duygu, düşünce ile yetişkinlerinki birbirinden çok farklıdır. Gencin davranışları genellikle ileriye dönük, erişkin ve yetişkininki daha çok durumu sürdürmek üzeredir. Bu yüzden gençlerin beklemeye, denetlemeye, engellemeye, sınırlamaya karşı sabırları yoktur.

Karşılaştıkları problemleri anında kökünden tümüyle çözmek ister (Köknel, 1997).

İletişim konusunda problem yaşayan ve kendini ifade etmekte zorlanan ergenlerin, sözlü ve sözsüz iletişim kurmak zorunda olmadan yalnızca yazılı olarak kurdukları iletişimle kendi derinlerini anlatabildikleri internet ortamında kendilerini daha mutlu hissettiğini, ayrıca da bazen iletişime bile gerek kalmadan sadece çevrimiçi oyunlar oynayarak zaman geçirmeleri, iletişim konusunda sıkıntıları olan bu ergenlerin rahatlamak için internete yönelmesine sebep olabilir (Armstrong ve diğ., 2000; Kanada Medya Farkındalık Ağı, 2001; Orhan ve Akkoyunlu, 2004; Yalçın, 2006; Şendağ ve Odabaşı, 2007'den Akt. Taçyıldız 2010). Öğrencilerin, iletişim konusunda yaşadıkları sıkıntılar çerçevesinde içine kapanma, iletişim kurmama ve yalnız zaman geçirme eğilimine girdikleri söylenebilmektedir (Taçyıldız, 2010).

İnternetin kendi kültürü içinde meydana gelen sanal toplulukların olumsuz etkileriyle birlikte bireyler giderek yalnızlaşmakta, gerçek dünyadan kopmakta, topluma ve kendine yabancılaşmaya, aile etkinliklerini azaltmaya, gerçek dışı kimliklere bürünerek kendini ve çevresini yanıltma yoluna gitmektedirler (Demir, 2006).

Yapılan bir çalışmada internet kullanım saati arttıkça ergenlerin kendini daha donanımlı, güçlü, girişken hissettikleri, internet kullanmaya başladıktan sonra erkekler kızlara göre kendilerini daha “mutlu”, “rahat”, “kontrol ediliyormuş gibi”, “güçlü”, “verimsiz”, “anlaşılmış” hissettikleri, “aile içi ilişkilerde” daha fazla sorun yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır (Makas, 2008).

Amerika'da 200 öğrenci üzerinde yapılan bir araştırmada internet kullanımının gençlerin kişilerarası ilişkilerde zorlanmalarına sebep olduğu belirlenmiştir. İnternette fazla zaman geçiren çocuk ve gençlerin, giderek yalnızlaştığı ve yüz yüze ilişkilerde güçlük yaşadıkları ortaya çıkmıştır (Kelleci, 2008; Akt. Dinç, 2010).

Taçyıldız'a (2010) göre ergenler; aile ve arkadaş ortamlarından alamadıkları desteğin yanında onlarla yaşadıkları iletişim problemleri ve

derslerindeki başarısızlıkları gidermek konusunda çözüm bulamamaları durumunda kendilerini sanal bir dünyada ifade etmeye çalışmaktadırlar. Bu durumda ergenlerin interneti bir kaçınma alanı olarak algıladıkları söylenebilir. Nitekim ergenlerin interneti, iletişim ve eğlenme amacıyla kullandığını ortaya koyan araştırma bulguları da (Chak ve Leung, 2004; Shepherd ve Edelman, 2005) bu görüşü destekler niteliktedir (Akt. Zorbaz, 2013).

İnternet bağımlısı öğrencilerin göz temasından kaçınmaları ve sinirli bir şekilde konuşmaları onların doğru iletişim kurma biçimlerini bilmemelerinden veya hatalı bir şey söylemek konusunda yaşadıkları kaygıyla açıklanabilir. Bu sebeple, sanal iletişim onları bu kaygılarından uzaklaştırmış ve yarın için görüşmek zorunda olmadığı kısa süreli iletişimlerle onu daha da sığ bir alana yöneltmiş olabilmektedir. Bu doğrultuda, iletişim becerisi zayıf olan öğrencilere okul içindeki çalışmalarda iletişim kurma becerilerini geliştirecek eğitimlerin ve seminerlerin verilmesiyle bu ve bunun gibi problemlerin de önüne geçileceği düşünülebilir (Taçyıldız, 2010).

Araştırmanın diğer bir yordayıcısı yalnızlık algısıdır. İnternet bağımlılık düzeyiyle yalnızlık değişkenine ilişkin bulgular incelendiğinde yalnızlığın internet bağımlılığını pozitif yönde anlamlı bir şekilde yordadığı görülmüştür (Kurtaran, 2008).

Yalnızlık, ergenlik veya hayatın daha sonraki dönemlerinde görülen bir duygudur. Ergenler samimi olacakları bir sosyal grubun desteğine ihtiyaç duyduklarında bunu sağlayamaz veya başkalarıyla uygun sosyal ilişkiler kurma konusunda başarılı olamazsa, yalnızlık duyar. Yalnızlık duygusu bireyin sosyal yeteneği yanında benlik değerine ve cinsiyetine bağlı olarak da oluşmaktadır. Anne babalarıyla sönük ilişki içindedirler yani ya olumsuz veya reddedilmişlerdir. Aileden birilerinin kaybı da yalnızlık hissini arttıran nedenlerdendir (Baldık, 2004).

Ergenlik dönemi gelişim dönemleri içerisinde yalnızlığın en yoğun ve yaygın olarak görüldüğü bir dönemdir. Birçok araştırmacı, yalnızlığın ergenlik döneminde diğer gelişim dönemlerine göre daha yoğun ve yaygın bir şekilde yaşandığını ileri sürmektedir (Kılınç ve Sevim, 2005; Akt. Esen, 2010).

Eskin'in (2001) lise öğrencisi ergenlerle yaptığı çalışmasında da gençler arasında yalnızlık duygularının oldukça yaygın olduğu sonucu çıkmıştır.

Yalnızlık ve internet bağımlılığı arasındaki ilişkinin açıklanmasında birbirine zıt iki görüşten vardır. İnternet bağımlılığına bağlı olarak yalnızlığın arttığı veya bireylerin yalnızlıklarını gidermek için internet kullanımına yönelip internet bağımlısı haline geldikleri şeklinde düşünceler mevcuttur (Esen, 2010).

Yapılan bir başka çalışmanın sonucunda yalnızlık ve internet bağımlılığı arasında düşük düzeyde ancak anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Esen, Siyez, 2011). Yapılan bir diğer çalışmada annenin çalışma durumuna göre internette geçirilen sürenin karşılaştırılmasında annesi çalışanlarda Problemlili İnternet Kullanımının daha yaygın olduğu görülmüştür. Annenin evde olmayışı Problemlili İnternet Kullanımını artırdığı sonucuna ulaşılmıştır (Makas, 2008). İnternet kullanımındaki artışın ayrıca gerçek sosyal ilişkilere ayrılan zamanı ve yüz yüze ilişkileri azalttığı, sosyal izolasyona neden olduğu; bu tür insanların yalnızlıklarının arttığı belirtilmektedir (Chou ve Hsiao, 2000; Akt. Esen, 2010).

Bireylerin yaşantısında önemli bir yeri olan internet ergenler üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Yücel ve Gürsoy'a (2013) göre ergenler daha çok ödev yapma, serbest zamanlarında arkadaşları ile sohbet etme, merak ettiği konulara ilişkin cevapları araştırma ve kendini daha güçlü hissettiği bir dünyada kendini gerçekleştirme gibi birçok alanda kullanmakta ancak internetin gereğinden fazla kullanılması, ergenin sosyalleşme sürecine zarar vererek onu yalnızlığa itebilmekte ve toplumdan uzaklaşmasına sebep olabilmektedir (Akt. Zorbaz, 2013).

1.2.Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın genel amacı Ergenlerde internet bağımlılığı yordayıcısı olarak aile tutumları, iletişim becerisi ve yalnızlık algısını araştırıp değerlendirmektir.

Artan internet erişimi, kullanım süresi ve popüleriteyle birlikte internete ilişkin psikolojik bağımlılık veya problemlili internet kullanımı yeni, büyük bir

araştırma alanı haline gelmektedir. Ülkemizdeki genç nüfusun yoğunluğunun fazla olması ile birlikte son yıllarda internet kullanımının yaygınlaşma hızı göz önüne alındığında, internet bağımlılığı ve internet bağımlılığı için risk faktörlerine dair farklı yaş gruplarında çalışmalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir (Esen, 2010). Bu çalışmanın da bu ihtiyaca katkıda bulunması öngörülmektedir.

İnternet bağımlılığın bireyin ruh sağlığı ve fiziksel sağlığı üzerindeki olumsuz etkileri düşünüldüğünde bu problemin erken dönemde fark edilmesi ve önleme çalışmalarının planlanmasının oldukça önemli olduğu, bu bağlamda ergenlerde internet bağımlılığının incelenmesinin, öğrencilerin bu bağımlılığa ilişkin sorunları ile ilgili olarak okul psikolojik danışma ve rehberlik servislerinin önleyicilik rolüne önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir (Esen, 2010).

Ergenlerde internet bağımlılığı yordayıcıları olarak ana baba tutumları, iletişim becerisi ve yalnızlık algısının, konuyu açıklarken de belirtildiği gibi, araştırılması önem taşımaktadır. Çünkü ana baba tutumları, iletişim becerisi ve yalnızlık algısının değişik araştırmalarda rastlandığı gibi internet bağımlılığı ile ilişkili olabileceğini düşündüren sonuçlar vardır. Bu çalışmada da bu değişkenlerin internet bağımlılığını ne derece yordadığı incelenecektir. Sadece 9. sınıf öğrencilerle yapılacak bir çalışma olması da bu gruba yönelik sonuçlara ulaşmak ve sonuçlarını değerlendirmek adına faydalı olabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte değişik araştırmalarla bu değişkenlerin etkisi araştırılmakla birlikte, bir arada araştırılmamıştır. Çalışmanın sonucunda elde edilecek veriler öğrencilere yönelik değişik önleyici programların oluşturulmasında katkıda bulunabileceği düşünülmektedir.

1.3. Alt Problemler

Yukarıda verilen genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1. Örnekleme grubundaki ergenlerde ana baba tutumları internet bağımlılığını yordamakta mıdır?

2. Örnekleme grubundaki ergenlerde iletişim becerisi internet bağımlılığını yordamakta mıdır?
3. Örnekleme grubundaki ergenlerde yalnızlık algısı internet bağımlılığını yordamakta mıdır?
4. Örnekleme grubundaki ergenlerde internet bağımlılığı aylık gelir değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
5. Örnekleme grubundaki ergenlerde internet bağımlılığı günde kaç saat internet kullanıldığı değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
6. Örnekleme grubundaki ergenlerde internet bağımlılığı yaş değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
7. Örnekleme grubundaki ergenlerde internet bağımlılığı bilgisayar ve internetin nereden kullanıldığı değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
8. Örnekleme grubundaki ergenlerde internet bağımlılığı bilgisayarın olup olmaması değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
9. Örnekleme grubundaki ergenlerde internet bağımlılığı cep telefonun olup olmaması değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
10. Örnekleme grubundaki ergenlerde internet bağımlılığı cinsiyet değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
11. Örnekleme grubundaki ergenlerde internet bağımlılığı tabletin olup olmaması değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

1.4. Sayıtlar

- 1.Örnekleme grubundaki öğrenci grubu, temsil niteliğine sahiptir.
- 2.Araştırmaya katılan öğrencilerin istenilen bilgileri doğru olarak yanıtladıkları varsayılmıştır
- 3.Araştırma için geliştirilen veri toplama araçları, araştırmanın amacını gerçekleştirmeyi sağlayacak yeterli ve geçerli bilgileri yansıtacağı düşünülmüştür.

1.5. Sınırlılıklar

- 1.Örnekleme grubundaki lise 1. sınıfta okuyan ortaöğretim öğrencileri ile sınırlıdır.

2. Öğrencilerin internet bağımlılığını etkileyen faktörler bu araştırmada ele alınan değişkenlerle sınırlıdır.
3. Araştırma Çalışma grubundaki 1 lise, 122 9.sınıf ortaöğretim öğrencisi ile sınırlıdır.
4. Araştırma ortaöğretim öğrencilerine uygulanacak ölçekler ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

İnternet Bağımlılığı : Kişinin internet kullanımını kontrol edememesi sonucu bunaltıcı duyguların ortaya çıkması ve günlük aktivitelerindeki işlevselliğin bozulmasıdır (Shapira ve ark., 2003; Akt. Esen, 2010). Young (2007) internet bağımlılığını kullanıcının internet kullanımını, kontrol becerisini, ilişkisel, mesleki ve sosyal becerisini problemlere sebep olacak derecede etkileyen yeni ve çoğunlukla tanınmamış klinik bir bozukluk olarak tanımlamıştır (Esen, 2010).

Ana Baba Tutumları: Tutum doğrudan gözlenebilen bir özellik olmayıp, ancak bireyin gözlenebilen davranışlarından çıkarsama yapılarak ve o bireye atfedilen bir eğilimdir (Kağıtçıbaşı, 1999). Ana baba, çocukların oluşturdukları bu tutumların ilk kaynağıdır (Kağıtçıbaşı, 1999). Anababa tutumları (stilleri) kavramının Türkçeye uyarlanmasından kaynaklı kullanım farklılıkları değişik kaynaklarda göze çarpmaktadır. İngilizce karşılığı “Parental Control” (Baumrind, 1966) olarak ortaya çıkan ve sonra da “Parenting Style” olarak kullanılan kavram Türkçede “Anababa Tutumları” (Kuzgun ve Eldeleklioğlu, 2005) ve “Çocuk Yetiştirme Stili” (Sümer ve Güngör, 1999) olarak kullanılmaktadır (Akt. Türkmen, 2011). Günlük kullanımda anne olarak kullanılan kelime Kuzgun ve Eldeleklioğlu (2005) tarafından geliştirilen ölçeğin isminde “ana” olarak kullanılmaktadır.

İletişim Becerisi: Etimolojik olarak iletişim (Latince ‘communicatio’ veya ‘communicare’), bir şeyi ortak kılmak, paylaşmak anlamına gelir. 14. yy. dan itibaren sosyal ilişkileri ifade eder (Alkaya, 2004). Cüceloğlu (1993) iletişimi, iki birim arasındaki birbiriyle ilişkili mesaj alışverişi olarak tanımlamıştır (Cüceloğlu, 1993; Akt. Alkaya, 2004). Köknel’e göre iletişim bir

birimden çıkan bilginin, haberin karşı birime ulaşip, onda bir etki uyandırması ve bunun ilk birime geri dönmesi sürecidir (Köknel, 1997). İletişimin daha sağlıklı olmasını sağlayan beceriler, etkili dinleme ve etkili tepki verme olarak özetlenebilir (Korkut, 1996). İletişim becerilerini Gordon (1992) edilgin sessizlik, kabul tepkileri, kapı aralayıcılar, konuşmaya çağrı ve etkin dinleme olarak isimlendirmekte, bunların iletişimi kolaylaştıran unsurlar olduğunu belirlemektedir (Gordon, 1992; Akt. Korkut, 1996).

Yalnızlık Algısı: Ait olmanın bir yönü, ait olma duygusunu içerir, bir kişi kendini yalnız hissettiğinde bu duygu eksik olabilir. Yalnızlık kişilerarası ilişkilerde gerçek veya algılanan bir eksikliği içerebilir, her zaman kişinin sahip olduğu toplumsal bağların sayısı ile ilişkili değildir (Dönmez, 2009). De Jong-Gierveld (1998)'e göre yalnızlık, bireyin arzu ettiği ilişkileri kurmada kendini kişisel olarak yetersiz hissettiğinde ortaya çıkan ve istenilen kişiler arası ilişkiler ile var olan olunan kişiler arası ilişkiler arasında fark yaşandığında hissedilen bir durum olarak görülmektedir (Akt. Esen, 2010).

II.BÖLÜM

KAVRAMLAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde internet bağımlılığı, ergenlik dönemi, ana baba tutumları, iletişim becerisi ve yalnızlık kavramları konusunda açıklayıcı bilgilere yer verildikten sonra internet bağımlılığı ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılmış araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. İnternet Bağımlılığı

İnternet terimi, uluslararası ağ anlamına gelen **International Network** sözcüklerinden oluşmuştur. Ağların ağı olarak ifade edilen internetin; telefon hatları, uydular ve kablosuz yayın yapan araçlarıyla tüm dünyaya yayılmakta olduğu bilinmektedir (Günüç, 2009).

İnternet, birçok bilgisayar sisteminin birbirine bağlı olduğu, dünya çapında yaygın olan ve sürekli büyüyen bir iletişim ağı, bununla birlikte, insanların gittikçe artan “üretilen bilgiyi saklama, paylaşma ve ona kolayca ulaşma” istekleri sonrasında ortaya çıkmış bir teknolojidir. Günümüzün ve geleceğin en büyük iletişim araçlarından birisi olan bilgisayar ve internet sayesinde, pek çok alandaki bilgilere kolay, ucuz, hızlı ve güvenli bir biçimde erişilebilmektedir (Bölükbaş ve Yıldız, 2003).

Tarihte yaşadığı çağları, yarattığı yenilikleri, zamanının en baskın gelişim objesi ile tanımlayan ve adlandıran insanoğlu, içinde yaşadığımız son 20 yılı ve gelişmeleri tanımlamakta, adlandırmakta belirgin bir uzlaşa sağlayamamış; Uzay Çağı, Bilgi Toplumu, Network Toplumu, Sanal Toplum, Postmodern Toplum, 3.Devrim, Enformasyon Devrimi, Bilişim Devrimi, 2. Sanayi Devrimi, Global Köy gibi bir çok tanımlı literatüre yerleştirmiştir. İçinde yaşadığımız bu çağın ana aktörlerinden biri de hayatımızın her alanını içine almaya başlayan“internet”tir ve insanlık tarihi açısından yeni bir dönüm noktası olarak kabul edilmektedir. İnternet her geçen gün daha fazla insanı

ağları içine almakta, küresel bir iletişim aracı olarak önemli toplumsal değişimlere ve gelişmelere öncülük etmektedir (Işık, 2009).

İnternetin en ilkel versiyonu 1960'lı yıllarda ABD'de ortaya çıktığında amaç sadece soğuk savaş koşullarında bilimsel ve askeri bilgilerin ele geçirilemeyecek biçimde paylaşılması ve saklanmasıdır. Siberuzay denilen bu ortamda bulunan hiçbir bilgi nükleer savaştan etkilenmeyecek ve kontrol edilemeyecek olması öngörülmüştür. 1969-1972 arasındaki 3 yıllık sürede bu ağa bağlanan üniversite sayısı 4'ten 37'ye yükselmiştir (Gackenbach ve Ellerman, 1998; Akt. Bayraktar, 2013). 1980'lerde akademik dünya dışında da tartışma grupları şeklinde kullanılmaya başlanan internet, 1990'larda WWW'nun (World Wide Web), ilk arama motorlarının (Netscape) ve fiberoptik kabloların kullanımıyla tüm dünyaya yayılarak "internet çağı" denilen zaman diliminin başlangıcını oluşturmuştur (Bayraktar, 2013).

Bu kısa tarihçede Psikoloji bilimi için iki nokta dikkat çekicidir: Birincisi İnternet'in ilk anlardan itibaren "kontrol edilemez" olarak tasarlanması, ikinci olarak ise akademik dünya içinde ve dışında başlıca kullanım amacının "iletişim" olması durumudur. "Kontrol edilemezlik" internetin sınırlarla belirlenmemiş olması dolayısıyla ortaya çıkan bir özellik olarak aynı zamanda kullanıcı kişinin zaman algısını bozabilmekte, internetin aşırı ve kötüye kullanımıyla ilişkili olabilmektedir. Bu sebeple internetin 1990'ların ortasına doğru dünya popülasyonlarına yayılmaya başlamasından sadece birkaç yıl sonra İnternet Bağımlılığı kumar bağımlılığını andıran psikolojik bir rahatsızlık olarak ilk kez tanımlanmıştır (Young, 1998; Akt. Bayraktar, 2013). İkinci dikkat çekici yan olan iletişim ise internet kullanımının sosyal yönünü oluşturmakta ve sanal ilişkiler, kimlik gelişimi, cinsel gelişim gibi konuları kapsamaktadır. Bu noktada Psikoloji'nin gelişmekte olan yeni araştırma ve uygulama İnternet Psikolojisi (Cyberpsychology) en temel alt alanlardan Gelişim Psikolojisi'yle temas etmektedir. İnsan gelişiminin evreleri içinde ergenlik dönemi diğer gelişim dönemlerine oranla daha fazla yeniliklere ve teknolojik gelişimlerin etkilerine açıktır (Bayraktar, 2013).

İnternet ve internet teknolojileri, ortaya çıktığı andan beri bireyler, toplumlar ve kültürler üzerinde önemli etkilere sahip olmuştur. Toplumların ve yönetimlerin demokratikleşmesi, e-ticaretin genişlemesi ve yaygınlaşması, bilginin yayılması, sosyal hareketliliğin desteklenmesi, kurumların ve bireylerin yenileşmesi ve gelişmesi gibi olumlu etkilerin yanında suç ve suçlu kavramlarına ve tanımlarına gelen yeni boyutlar, bölgeler, kültürler ve ülkeler arasında meydana gelen uçurumlar, bireyin izolasyonu, güvenlik gibi problemleri de gündeme taşımıştır (Demir, 2006).

Bilişim toplumu ve küreselleşmenin temel ikonu olan İnternet, özellikle ergen ve gençlerin hayatında vazgeçilmez bir araç olmuştur. İnternet, biryandan anında ve dünyanın her yerinden bilişime ulaşma olanağı verirken, diğer taraftan da bağımlılık yaratabilmektedir. İnternetin hayat alanlarındaki etkisi bağlamında gelişen “İnternet Bağımlılığı”, Psikiyatride tanımı yapılan yeni bağımlılık türlerinden birisidir. İnternet bağımlılığı, her yaşta görülebilmesine karşın, en büyük risk grubu 12-18 yaş arası gençler olmuştur (Bayhan, 2011).

Günümüzde, internet teknolojisinin bireylere sağladığı olanaklar oldukça artmış ve günlük yaşamın pek çok faaliyetinin düzenlenmesinde internet aracı bir rol oynamaya başlamış, bu nedenle internet pek çok birey için yaşamın vazgeçilmez bir teknolojik aracı haline gelmiştir. İnternet aracılığıyla bireyler her türlü bilgiye çok kısa zaman içinde buldukları ortamdan rahatlıkla ulaşabilmektedirler. Bu çerçevede internetin insan yaşamına ekonomiklik, verimlilik, çeşitlilik, erişilebilirlik, etkileşim kurabilirlik gibi olumlu katkılar getirmektedir. Bununla birlikte, internetin insan yaşamındaki rolünün ve etkisinin giderek artması onunla ilgili pek çok problemin yaşanmasını da beraberinde getirmiştir. Günümüzde bazı bireylerin yüz yüze iletişim yerine sanal ortamda iletişimi yeğledikleri, günlük yaşamın gerektirdiği davranışları gerçekleştirmek yerine erteleyebildikleri, ihmal edebildikleri, zihinlerinin sürekli internet ile meşgul olması, günlerce internetin esiri oldukları ve aşırı kullanım gibi davranışlar sergileyebildikleri gözlenmekte, bu durum, internet bağımlılığı veya problemlili/patolojik internet

kullanımı gibi davranış problemlerinden söz edilmesine yol açmıştır (Ceyhan, 2011).

İnternet ve bilgisayar bağımlılığında kişi, kötüye kullanıma göre çok daha fazla zaman harcar ve bu süreçte olağan bir bağımlılık paterni gözlenir, internetteki ve bilgisayardaki etkinliğe giderek daha fazla zaman harcanır. Dahası, bu etkinlik kişinin yaşamının odak noktası olur. Kişinin sosyal ilişkileri, diğer insanların internetteki veya bilgisayardaki etkinlik karşısındaki tutumlarına ve ona katılma becerilerine göre gelişir ya da biter. Alışkanlık ve tolerans gelişimi oluşur. Bilgisayarlar, internet ortamı, kimlik değişimine de izin verdiği için, bu durum kendine özgü bir coşkunluk (high) hali oluşturur (Tarhan, Nurmedov, 2013).

Bağımlılık (addiction) durumunda kişi uzun süre bilgisayarda vakit geçirmeden işlevsel olamamaktadır. Bilgisayar veya internet bağımlılığında sinirlilik, ajitasyon, uykusuzluk ve farklı düzeyde depresyonla, belirgin yoksunluk sendromu söz konusu olmaktadır. Hayatına son verme, yorgunluktan ölecek düzeyde bilgisayar oyunu oynama sonrası belgelendirilmiş adam öldürme ve intihar vakaları vardır ve şiddetlilik ölçüsü olarak kabul edilebilir. Klinisyenler yukarıda belirtilen durumlardaki hastaların tümünü ele almakta ve majör tedavi kolaylıkları ile özel programlar geliştirmektedirler (Tarhan, Nurmedov, 2013).

İnternet kullanımı kişilerin ilgi duydukları alanlarda araştırma yapmalarına hatta sosyal ilişkilerini geliştirmelerine olanak sağlamaktadır fakat internet kullanım süresinin artması internet bağımlılığı problemini ortaya çıkarmıştır. İnternet bağımlılığı, internet kullanımına sınırlama getirememe, sosyal veya akademik zararlarına rağmen kullanıma devam etme ve internete ulaşımın kısıtlandığı durumlarda anksiyete duyma gibi belirtilerle ortaya çıkmaktadır (Esen, 2010).

Gelişen teknolojinin kullanımı günlük hayatımızı kolaylaştırmaktadır fakat teknolojinin aşırı kullanımı ise insanı olumsuz biçimde etkilemektedir. Bu araçlardan günümüzde en yaygın kullanıma sahip olan bilgisayarın amacı

dışında gereğinden fazla kullanılması önemli bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır (Ayas ve diğ., 2011).

Sosyal medya günümüzde en önemli iletişim araçlarından birisi olma yolunda hızla ilerleyen internetin en gözde uygulamaları arasında yerini almaktadır. İnternetin kullanılma sıklığı artarken, bu sıklık içinde de sosyal medyaya girilme oranının yükseldiği görülmektedir. İnsanların kolaylıkla sıkılacakları, birbirleriyle internet kanalıyla etkileşimin modasının geçeceği, insanların hazır şeyleri sevdikleri düşünceleriyle başlarda çok fazla önemsenmeyen sosyal medyanın artık kendisini idare edecek kadar bilgisayar kullanmayı bilen hemen her yaştan kişinin temel ilgi alanları içinde yer aldığı anlaşılmaktadır (Hazar, 2011).

Bağımlılıkların tanımlanmasında kullanım, kötüye kullanım ve bağımlılık arasındaki farkın özellikle de davranışsal bağımlılıklar söz konusu olduğunda oldukça geçişken olması, bağımlılıkları tanımlamayı zorlaştırmaktadır (Dinç, 2010).

DSM-V-TR’de de internet bağımlılığı bir hastalık olarak yer almamakla birlikte problemlerli internet kullanımı iki başlık altında tanımlanmaya çalışılmıştır. Bunlardan ilki madde kullanımı ile ilişkili bozukluklar diğeri de başka bir yerde sınıflandırılmamış dürtü kontrolü bozuklukları içinde yer alan patolojik kumar oynamadır (Doruk, 2007).

İnternet bağımlılığı için standardize edilmiş bir tanım yoktur. Bazı araştırmacılar “bağımlılık” teriminin yalnızca kimyasal madde bağımlıları için kullanılması gerektiğini iddia etse de, benzer tanı kriterleri kumar bağımlılığı gibi başka sorunlu davranışların tanımında da kullanılmıştır. Popüler kullanımda bağımlılık terimi herhangi bir madde veya eylemle ilişkilendirilirken, insanların yemeğe, sigaraya, kumar oynamaya, alışverişe, işe, oyuna, sekse “bağımlı” olabilecekleri söylenir. İnternet kişinin teknoloji ya da bilime olan ilgisinden bağımsız olarak, hemen hemen herkesin kötüye kullanabileceği bir alan oluşturmaktadır. Aynı zamanda bir çeşit teknoloji bağımlılığı olan internet bağımlılığı, davranışsal bağımlılıkların altında yer alır (patolojik kumar oynama gibi). İnternet bağımlılığı yanında patolojik internet

kullanımı, kompulsif internet kullanımı, siber bağımlılık gibi terimler de bu kapsamda kullanılmaktadır (Ögel, 2012).

İnternet/bilgisayar bağımlılığı, olağan bağımlılık kriterlerini karşılayacak biçimde, bilgisayarla ve sunduğu görüntülerle yoğun bir şekilde meşgul olma durumu olarak tanımlanır. Bu kavram biraz da çelişkilidir. İnternet bağımlılığı ilk olarak 1995'te Ivan Goldberg tarafından bir şaka olarak tanımlanmıştır ve bazıları bu tarz bir bağımlılıkta, hiçbir maddenin rol oynamadığını, böylece fizyolojik yoksunluk yaşanmadığını belirtebilirler, ayrıca aşırı bilgisayar kullanımının halihazırdaki standart sınıflamalara dahil edilen tanısıl antitelerin bir semptomu olduğunu iddia da edebilirler (Tarhan, Nurmedov, 2013).

İnternet bağımlılığı, alan yazınına ilk kez internet bağımlılığı (internet addiction) olarak girse de süreç içerisinde araştırmacı ve klinisyenler tarafından farklı şekillerde adlandırılmıştır. İnternet bağımlılığı konusunda ilk önemli çalışmaları yapanlardan Young ve Goldberg önceleri "internet bağımlılığı" kavramını kullanırken, sonraki çalışmalarında "patolojik internet kullanımı" kavramını kullanmayı tercih etmişlerdir. Sonucunda internet kullanımı hangi isimle ifade edilirse edilsin bilişsel ve davranışsal rahatsızlıklar oluşturuyorsa problem olmaktadır (Günüç, 2009; Akt. Dinç, 2010).

2.1.1. İnternet Bağımlılığının Açıklanması

İnternet bağımlılığıyla ilgili öncelikle internet bağımlılığı kavramını ilk olarak ortaya atan Young olmak üzere çalışma yapan araştırmacılar, internet bağımlılığının dinamiklerini ağırlıklı olarak bilişsel-davranışçı yaklaşım ile açıklamışlardır. Bu araştırmacılardan Grohol internet bağımlılığında neye bağımlı olduğundan çok "bağımlı davranış" ve bu "davranışın tedavisi" üzerinde durmuş, internet bağımlılığının da diğer bağımlılıklarda olduğu gibi aslında duygusal durumu dengelemek ve stresle başa çıkabilmek için başvuru bir yol olduğunu savunmuştur (Özcan ve Buzlu, 2005; Akt. Dinç, 2010).

Bu konuda en önemli yaklaşımlardan birini sunan ve bir model öneren Davis ise problemleri internet kullanımını yalnızca davranış bağımlılığı olarak değil, yaşam üzerinde olumsuz sonuçları olan, biliş ve davranışlarla belirli bir durum olarak nitelemiştir (Kurtaran, 2008; Akt. Dinç, 2010). Davis'in modelinde bağımlılığın ortaya çıkmasına neden olan uzak ve yakın sebepler vardır. Uzak nedenler bağımlılığa olan yatkınlıktır. Bunlar depresyon, sosyal anksiyete, diğer bağımlılıklar vs. altta yatan psikopatolojilerdir. Yakın nedenler ise insanın kendisi ve dünya ile ilgili olumsuz bilişleri (düşük benlik değeri, kendini yetersiz görme)dir. Bu durumda bir kişide bağımlılık sadece yatkınlıkla değil yatkınlığın üzerine gerginleştirici etkenlerin ortaya çıkışıyla gelişir. Bu süreçte bireyin hayatına internetin girmesiyle birey olumsuz bilişsel şemalarını internet ortamında telafi ederek yeni bilişsel şemalar oluşturur. Bu arada gerçek hayatta yüzleşmesi gereken sorunlardan da uzak kalabilmektedir (Davis, 2001; Özden, 2009a; Gönül, 2002; Akt. Dinç, 2010).

İnternet bağımlılığı konusunda Young da Davis'e benzer bir bilişsel davranışçı yaklaşım sunmuş, bilişsel tarafında, bağımlı bireylerin mantıklı bir gerekçeleri olmadan felaketler düşünerek endişe hissetmelerinin olduğunu belirtmiştir. Konuyla ilgili yapılan çalışmalar aşırı genelleştirme, felaketleştirme, olumsuz temel inançlar ve bilişsel çarpıtmaların kompulsif internet bağımlılığını beslediğini göstermektedir. Young da bu çalışmalardan yola çıkarak olumsuz temel inançlarından dolayı acı çeken bireylerin, algıladıkları yetersizliklerinin üstesinden gelmek için anonim olarak kalabilecekleri internete en fazla bağlanan bireyler olduklarını ileri sürmektedir. Young, internet bağımlılığının davranışsal tarafında, internet günlük hayatın önemli bir parçası olduğundan internetin yasaklanmasının çözüm olmayacağını ileri sürmektedir (Young, 2007; Akt. Dinç, 2010).

2.1.2. Ayrı Bir Hastalık Olarak İnternet Bağımlılığı

Problemleri internet kullanımı hakkında bilimsel yazın gözden geçirildiğinde ayrı bir tanı kategorisi olarak ele alınması konusunda henüz bir fikir birliği olmadığı anlaşılmaktadır. Bunun altında yatan sebep daha çok

internetin aşırı kullanımının sıklıkla başka bir psikiyatrik hastalıkla bir arada gözlenmesi durumudur (Doruk, 2007).

Aşırı internet kullanımı olan bireylerin demografik özelliklerini, klinik verilerini ve eşlik eden psikiyatrik hastalıkları araştırılmış, yaklaşık %50'sinin psikiyatrik bir tanı aldığını tespit etmişlerdir. En yaygın olarak madde kullanım bozukluğu (%38), duygu durum bozukluğu (%33), anksiyete bozukluğu (%19) ve psikotik bozukluk (%14) tanısı konduğunu ve % 25'inde görüşme yapıldığı sırada majör depresif bozukluk ve distimi bulunduğunu ortaya çıkarmıştır. Araştırmacılar tarafından, internet bağımlılığıyla dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu arasında da bir ilişki olduğu bulunmuş, dikkat eksikliği, hiperaktivite, dürtüsellik bir arada bulunmasının internet bağımlılığı bakımından önemli bir risk etmeni olabileceği öne sürülmüştür (Doruk, 2007).

Young (1996), internet bağımlılığını başlı başına bir psikiyatrik hastalık olarak tanımlamaya çalışmış, patolojik kumarın tanı kriterlerini düzenleyerek "kendi – kendini değerlendirme soru listesi"ni (Self-report questionnaire) internet bağımlılığı için geliştirmiştir. Araştırmacıların internet bağımlılığı için getirdiği yeni tanımlayıcı kriterlerin, sonraki çalışmalar için önemli teorik destek olacağı düşünülmektedir (Kurtaran, 2008).

2.1.3. Young'un (1999) İnternet Bağımlılığı İçin Önerdiği Tanı Ölçütleri

1. İnternetle aşırı zihinsel uğraş (sürekli bir şekilde interneti düşünme, internetteki aktivitelerin hayalini kurma, internette yapılması planlanan bir sonraki etkinliği düşünme gibi)
2. İstenilen keyfi almak için giderek artan oranda internet kullanma ihtiyacı duyma
3. İnternet kullanımını kontrol etme, azaltma veya tümüyle bırakmaya yönelik başarısız girişimlerin olması
4. İnternet kullanımının azaltılması veya tümüyle kesilmesi durumunda huzursuzluk, çökkünlük veya kızgınlık hissetme
5. Başlangıçta planlanan süreden daha uzun internette kalma

6. Aşırı internet kullanımı sebebiyle aile, okul, iş ve arkadaş çevresiyle problemler yaşama, eğitim veya kariyerle ilgili bir fırsatı tehlikeye atma veya kaybetme
7. Başkalarına (aile, arkadaşlar, terapist vb) internette kalma süresiyle ilgili yalan söyleme
8. İnterneti problemlerden kaçmak ya da olumsuz duygulardan (örn: çaresizlik, suçluluk, çökkünlük, kaygı) uzaklaşmak için kullanma (Tarhan, Nurmedov, 2013).

Herhangi bir sınıflama sistemine henüz girmediği ve üzerinde genel anlaşma sağlanmış bir tanımının olmaması nedeniyle kendine en yakın bozuklukmuş gibi düşünülen patolojik kumar oynama kriterleri Young tarafından modifiye edilerek 8 maddelik bir değerlendirme ölçeği oluşturulmuştur. Ayrıca Goldberg tarafından geliştirilmiş 7 maddelik bir tanı ölçeği de bulunmaktadır (Öztürk ve diğ., 2007).

2.1.4. Goldberg'in İnternet Bağımlılığı İçin Tanı Ölçütleri

On iki aylık bir dönem içinde herhangi bir zaman ortaya çıkan aşağıdakilerin 3'ü veya daha fazlasıyla kendini gösteren, klinik olarak belirgin bir bozulmaya veya sıkıntıya yol açan uygunsuz internet kullanımı

1. Aşağıdakilerden biriyle tanımlanan tolerans gelişimi.
 - a. İstenen keyfin alınabilmesi için belirgin olarak artmış internet kullanım süresi
 - b. Sürekli olarak aynı sürelerde internet kullanımı ile alınan keyifte azalma olması
2. Aşağıda tanımlanan şekilde yoksunluk gelişmesi
Ağır ve uzun süreli internet kullanımı sonunda aşağıdakilerden en az 2 tanesinin günler içinde ortaya çıkması(1 ay içinde ortaya çıkabilir) ve kişilerin bunlardan dolayı iş, sosyal ve önemli işlevsel alanlarda sıkıntı yaşaması.
 - a. Psikomotor ajitasyon
 - b. Bunaltı
 - c. İnternette neler olduğu hakkında takıntılı düşünceler

- d. İnternet hakkında fanteziler ve hayal kurma
 - e. İsteyerek ya da istemeyerek tuşlara basma hareketi yapma
 - f. Bu sıkıntılı durumlardan kurtulmak için internete veya benzeri servislere bağlanma
3. İnternet kullanımını genellikle planlandığından daha uzun süreler alır
 4. İnternet kullanımını bırakmak ya da denetim altına almak için sürekli bir istek veya boşa çıkan çabalar vardır.
 5. İnternet ile ilgili eylemlere çok uzun süreler ayrılır (kitap almak, yeni web tarayıcıları ve programları denemek, dosyaları düzenlemek vb.)
 6. İnternet kullanımını nedeniyle önemli toplumsal mesleki etkinlikler, boş zamanları değerlendirme etkinlikleri bırakılır veya azaltılır.
 7. İnternet kullanımı, yol açtığı sorunlara (uykusuzluk, evlilik problemleri, işe ve randevulara geç kalma vb.) rağmen aşırı olarak devam eder (Öztürk ve diğ., 2007).

2.1.5. İnternet Bağımlılığı Belirtileri

Young (2007) internet bağımlılığını kullanıcının internet kullanımını, kontrol becerisini, ilişkisel, mesleki ve sosyal becerisini problemlere neden olacak derecede etkileyen yeni ve genellikle tanınmamış klinik bir bozukluk olarak tanımlamıştır (Esen, 2010).

Daha önce Young'inkini verdiğimiz gibi, çeşitli semptom listeleri vardır. Fakat hepsinde bağımlılık sürecinde internette aşırı zaman geçirme, internet yokluğunda kendini mutsuz hissetme ve sonuç olarak daha sınırlı ilgi ve zaman ayrıldığından rol performansında bozulma (ilişkiler, iş vs.) semptomları kendini göstermektedir (Tarhan, Nurmedov, 2013).

Amerika'da 200 öğrenci üzerinde yapılan bir araştırmada internet kullanımının gençlerin kişilerarası ilişkilerde zorlanmalarına sebep olduğu belirlenmiştir. İnternette çok zaman geçiren çocuk ve gençlerin, giderek yalnızlaştığı ve yüz yüze ilişkilerde zorlandıkları ortaya çıkmıştır (Dinç, 2010).

Diğer yandan sosyal becerileri konusunda kendini yeterli bulmayan, yüz yüze ilişkilerde zorlanan, fiziksel görünüşünden hoşnut olmayan,

kişilerarası ilişkilerde kendine güvenmeyen insanlar kurdukları elektronik iletişimlerle kendilerini daha rahat hissedebilmekte, bu türdeki ilişkileri, gerçek ilişki ve iletişime tercih etmektedir. Özellikle de ergenlik döneminde çekingen ve kendine güvensiz gençler için sanal ortam, kişiliklerini tanıma ve uygun davranış biçimlerini test ederek öğrenme fırsatı verebilir, kişinin çevresini genişletebilir (Ögel, 2012).

Kişinin çevrimiçi arkadaşlarını tercih etmesi ve kendini gerçek arkadaşlarından soyutlamaya başlamasıyla sıkıntılar ortaya çıkar. Bu sorunlu davranış, kişiyi sosyal açıdan yalnız bırakıp, internet bağımlılığı döngüsüne ekleme yapar. Sonuçta kişi çevrimiçi geçirdiği zamanla ilgili suçluluk duymaya başlar ve çoğunlukla, arkadaşlarına internette geçirdikleri zamanla ilgili yalanlar söyler ve geçirdiği vakti saklar. Kişi yaptığı şeyin sosyal açıdan kabul edilemez olduğunu bildiği halde, bunu durduramaz. Bu durum da kendilik değerinin azalmasına ve sorunlu internet kullanımı belirtilerinin artmasına sebep olur (Ögel, 2012).

İnternet bağımlısı olmayan kullanıcılar, bağımlı olanlara göre interneti daha çok bilgi araştırmak amaçlı kullanmakta, haber, alışveriş ve eğitim sitelerinde zaman geçirmektedirler. İnternetin kumar, sohbet, oyun ve pornografik amaçlı kullanımının internet bağımlılığının oluşmasında veya bağımlılığın gelişmesinde önemli bir fonksiyonu olduğu belirtilmektedir (Ögel, 2012).

Young(1997); internetin tıpkı kumar gibi bağımlılık yarattığını, sağlık sorunları ve uykusuzlukla birlikte depresif eğilimlere de sebep olduğunu bildirmiştir (Koyuncu, 2012).

Bir kişiye internet bağımlısı diyebilmek için aşağıdaki belirtilerin çoğunluğunun olması gerekmektedir:

İnternet kullanımını durdurmakta zorlanmak, bırakmaya niyetlense de kullanmayı sürdürmek, interneti kullanmayı azaltmak konusunda başkalarınca uyarıların olması, internete bağlanmayı başkalarıyla vakit geçirmeye tercih etmek, internet yüzünden uykusuz kalmak, internet hakkında çevrimiçi

değilken bile düşünmek, internete bağlanacağı vakti iple çekmek, interneti daha az kullanmanın gerekli olduğuna inanmak, internette daha az vakit geçirmeye çabalama ve de başaramamak, internete ulaşamadığında kendini rahatsız ve karamsar hissetme, internet kullanımı kaynaklı fiziksel rahatsızlıklar yaşamak, internete girmek için işten eve gelmekte acele etmek, günlük zorunluluklarını internet yüzünden yapamamak, gizlice internete bağlanmak, geçirilen zamanı saklamak, mutsuz hissettiğinde internete bağlanmak, üzüntülerden ve de olumsuz düşüncelerden kaçmak için interneti kullanmak (Ögel, 2012).

Fakat bu belirtilerden daha önemli olan etken psikososyal işlevlerin bozulup bozulmadığıdır. Tüm bu belirtilerin varlığına rağmen kişinin hayatı, sorumlulukları, yaşamsal fonksiyonları etkilenmeyebilir. Örneğin aile hayatı devam edip, okul başarısı, arkadaşlık ilişkileri yerindeyse bu kişiyi bağımlı olarak adlandırmak zordur. Kişi bir davranışa ya da bir maddeye alıştığında (veya tolerans kazandığında) oluşan psikolojik bağımlılık çok güçlüdür. Bu davranış etrafında güçlü ritüeller ve alışkanlıklar geliştirilmesi olasıdır. Bağımlılık, alışkanlığın bir sonraki safhası olup, bağımlılığın tam olarak oluşması, bağımlılık davranışının rutin ve aşırı ölçüde yapılmasıyla yakından ilişkili olmaktadır. (Ögel, 2012).

2.2. Kişilik Özelliği ve İnternet Kullanımı

İnternet her bireyi aynı şekilde etkilememektedir. Gençlerin amaçları ve internette karşılamak istediği ihtiyaçları farklılık gösterir. Örneğin, sosyal açıdan dışlanmış ve savunmasız bireyler için gündelik yaşamda sosyal ilişki kurmak görece daha zor olup, bu bireylerin sosyal ilişkilerini sanal ortamda kurma ve bu ilişkileri sürdürme çabası, onların kompulsif internet kullanımı için daha da savunmasız hale gelmeleri sonucunu getirecektir. Beş faktör kuramına göre, kişilikle ilgili beş boyut vardır: Bunlar açıklık, sorumluluk, dışadönüklük, uyumluluk, duygusal dengedir (Ögel, 2012).

İçedönük ergenler, sosyal açıdan uyumlu olmayan, sessiz ve çekingen olarak tanımlanan gruptaki ergenlerdir. Duygusal dengesi farklılık gösteren

ergenler sinirli, gergin ve duygusal dalgalanmalar yaşayan bireylerdir. Uyumlu olmayan ergenler ise, karşıt tavırlar içinde, kaba ve dürüst olmayan bireyler olmaktadır. İçedönük, duygusal dengesi değişken ve uyumlu olmayan ergenler kişilerarası alanda daha az başarılı olmaktadır. Buna bağlı olarak gündelik yaşamlarında sosyal kaynakları daha az kullanabilen, bu nedenle, yalnız kalmayı önlemek için sanal ilişkilere yönelmesi beklenebilen kişiler olmaktadır (Ögel, 2012).

Bu bireyler, kendilerini gündelik hayatta sosyal açıdan tecrit edilmiş hissederken, internette önemli bir sosyal yaşama sahip olduklarından, internet üzerindeki kontrollerini kaybedebilirler. İçedönük, uyumsuz ve duygusal açıdan değişken gençlerde günlük internet kullanımının sorunlu hale gelmesi daha kuvvetli bir olasılıktır. Yine içedönük, uyumsuz, duygusal açıdan değişken olan ve sorunlu internet kullanan gençlerde yalnızlık duygularının daha kuvvetli olduğu bulunmuştur (Ögel, 2012)

Açıklık ve sorumluluk olarak açıklanan kişilik faktörleri ise kişilerin sosyal yaşamlarını daha az belirlediğinden internet kullanımı üstüne diğer kişilik faktörlerine göre daha az etkili olmaktadır. Sorumluluğu yüksek bireyler düzenli, tertipli ve disiplinlidir, açık bireyler ise meraklı, içgörü sahibi ve kendine has bireylerdir (Ögel, 2012).

Armstrong, Phillips ve Saling (2000)'in yaptıkları bir çalışmada öz saygısı düşük olan, gerçek yaşam sorunlarından kaçanların internette daha çok zaman geçirdiklerini ve öz-saygının internet bağımlılığında belirleyici bir risk faktörü olduğunu belirtmişlerdir. Duygularını ifade etmekte zorlanan, kendini olumsuz algılayan, benlik saygısı düşük bireylerin, internet ortamında sohbet odalarında vb. kendilerini daha rahat ifade edebilecekleri ya da olmak istedikleri fakat olamadıkları kişiler olarak gösterebilecekleri fırsatlar bulabilecekleri düşünüldüğünde bu kişilerin interneti bağımlılık haline getirmeleri olasıdır (Akt. B. Çelik ve Odacı, 2011).

2.3. Kullanım ve Yaygınlık

Bilgisayar ve internet, iletişim, hesaplama ve bilgi edinimi için yararlı araçlardır. Bunların içinde en fazla iletişime zaman ayrılmakta, son yıllarda bilgisayar aracılığıyla kısa mesajlaşmada artış görülmüştür. Telefon ve bilgisayar hizmetlerini birleştiren, görüntülü internet erişimli, elde taşınır aletler sayesinde kısa mesajlaşma artmıştır. Bu kullanım alanlarının yanında, yeni teknolojik ilerlemelerin iletişim yoğunluğunu daha da artırması ve bazı teknolojik sınırları belirsizleştirmesi olasılığı vardır. Bilgisayar virüs, worm ve spam'larını (yığın ileti, istenmeyen e-postalar) kontrol etme girişimlerinde sağlanan başarı veya başarısızlığın, kullanım ve tutumlar üzerinde oldukça etkili olduğu görülmektedir (Tarhan, Nurmedov, 2013).

İnternet ve bilgisayarın kötüye kullanımında kriter, her zaman çok fazla vakit kaybına yol açmadığından, ortamdan çok iletilen mesajla ilintili olup, bozukluk, ortaya çıkan problemler açısından değerlendirilir. Bilgisayar ve internet kullanımı belli bir okuryazarlık ve eğitim seviyesi gerektirmesine rağmen, yazılım kullanımı kolaylaştıkça bu ihtiyaç azalmaktadır. Bu nedenle de, çok büyük kitleler yeteri kadar bilgilendirilmedikleri ve duyarlılık kazanamadıkları için risk altında bulunmaktadır. Bilgisayar bağımlılığı eğitimlerinde tipik olarak potansiyel aşırı kullanıma değinilmemekte, oysa ki değinilmelidir. Bu, çoğunlukla suistimal edilen maddelerin potansiyel zararlı etkilerini bilmekten daha çok yarar sağlar (Tarhan, Nurmedov, 2013).

1997 yılında yaptığı internet bağımlılığına ilişkin sunumunda bu kavrama yeni bir boyut kazandırmış olan Young, internet bağımlılığı için 20 maddeden oluşan bir anket tasarlamıştır. Maddeler, internet bağımlılığının kontrol bozukluğu olduğu (patolojik kumar oynama gibi) fikrine dayandırılarak oluşturulmuştur. Bununla birlikte alkoliklerde görülen davranışlara ilişkin bazı maddeler de içermektedir. Ev halkının %30'undan fazlasının (2002'nin sonu itibariyle %50, French, 2002) süper hızlı internet servisine sahip (ADSL) olduğu, gençlerin (13-19 yaş arası) %69'unun günde iki saatten fazla bilgisayar oyunu oynadığı Kore'de, Young ölçeğinin kullanımı (majör portal bölgeye ait 13.588 kullanıcının bir örnekleminde) %3,5'lik bir bağımlılık oranı sonucunu göstermiştir (Tarhan, Nurmedov, 2013).

Ekşi ve diğ. (2013)'ün aktarımıyla Türkiye de en çok ziyaret edilen ilk üç siteye baktığımızda ilk sırada Facebook, ikinci sırada Google, üçüncü sırada Youtube yer almaktadır (Alexa, 2010). Türkiye'de 13-24 yaş aralığı Facebook kullanıcıların oranı %60 dır. Türkiye Facebook'taki 4. en büyük popülasyon olarak, Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ve Kanada'nın ardından gelmektedir (FTKİ, 2009).

Batıgün ve Kılıç (2011)'in aktarımıyla temelleri 1960'lı yıllarda Amerika'da atılan internet, aradan geçen 50 yıl içinde tüm dünyaya hızla yayılarak, 30 Haziran 2010 tarihli verilere göre tüm dünyada 1.966.514.816 kişiye ulaşmıştır. 2000-2010 yılları arasında % 444.8'lik bir artıştan söz edilmektedir. Türkiye'de de oldukça hızlı bir artış söz konusu olmuştur. Örneğin, 2005 yılında 7.270.000 kullanıcıya sahip olan Türkiye, 2010 Haziran ayında 35.000.000 kullanıcıya ulaşmıştır (<http://www.internetworldstats.com>).

Bilgisayar/internet bağımlılık epidemiyolojisini etkileyen asal demografik değişkenler; yaş, eğitim, ekonomik durumdur ve başka bağımlılıklarda olduğu gibi, kadınlara oranla erkekler daha çok risk altındadır. Kullanıcıların üçte ikisi erkektir, online zamanın %77'sinden erkekler sorumlu olmakla birlikte bu fark kimi popülasyonlarda azalabilir (Morahan- Martin, 1998; Akt. Tarhan, Nurmedov, 2013).

Yapılan araştırmalar ve elde edilen sonuçlar, bilgisayarla birlikte diğer elektronik oyunların kullanımının her geçen gün katlanarak yaygınlaştığını hatta bağımlılık haline geldiğini göstermektedir. Bağımlılığı oluşturan; bilgisayar, internet ve sanal dünyanın karşı konulmaz çekiciliği olmaktadır. Örneğin, Amerika'da yapılan bir araştırmada internet kullanımının her yıl yaklaşık olarak % 40 oranında arttığı bulunmuştur. Ülkemizde son yıllarda yapılan başka bir araştırmada İstanbul'da bulunan bir özel okulda 15-17 yaş grubundaki öğrencilerin % 99'unun evinde bilgisayar bulunduğu tespit edilmiştir (Doruk, 2007).

Adolesan çağı, diğerlerinde olduğu gibi bu bağımlılık için de risk faktörüdür. Genç insanlar teknolojik becerileri çok çabuk kapar ve bu konuda

çoğunlukla ebeveynlerine fark atarlar. İnternet televizyondan daha interaktiftir ve bu sebeple daha teşvik edici olmaktadır. Kullanımı ve aşırı kullanımı neyin teşvik etmiş olabileceği değerlendirilmelidir (Tarhan, Nurmedov, 2013).

Young (1996)'ın yaptığı bir çalışmada internet bağımlılarının %35'inin chat ve forumlar gibi iletişim amaçlı, %28'inin ise oyun siteleri gibi eğlence amaçlı interneti kullandıkları; bağımlı olmayanların ise interneti daha çok araştırma yapma ve mail gönderme amaçlı kullandıkları belirlenmiştir. Yine benzer sonuçlara Özcan ve Buzlu (2007)'nin çalışmasında da yer verilmiştir (Akt. B. Çelik ve Odacı, 2011).

İnternet bağımlıları stres altında gerçeklerden kaçıp internete girmeyi tercih edip, daha fazla disfonksiyonel davranış gösterme eğilimine girmektedirler. Bu kişiler bağımlı olmayanlara göre daha fazla yalnızlık, depresif duygu durumu ve kompulsivite yaşamaktadırlar. Kişilerarası ilişkilerde daha savunmasız olup, yabancılara karşı da normalden fazla yakınlık hisleri duymaktadırlar (Tarhan, Nurmedov, 2013).

2.4. Ergenlik Dönemi ve İnternet

Ergen birey, içinde bulunduğu gelişim süreçlerini henüz tamamlayamamış olmasından dolayı özellikle bu dönemde internete yönelmekte ve diğer yaş gruplarına göre daha çok internet bağımlılığı riski taşımaktadır (Günüç, 2009).

Young (2004), ergen ya da genç bireylerde interneti kötüye kullanmaya sebep olan etkenleri ücretsiz ve limitsiz internet erişimine sahip olma; başka sosyaletkinliklerin unutulup yalnızca interneti düşünme; bireyin internet erişimine ailesi tarafından bir kontrol veya engelin bulunmaması; internetteki etkinliklerin izlenebilmesi; gerçek hayattaki korku, takıntı ve kusurların internette gizlenip farklı bir kimliğe bürünebilmesi vb. şeklinde sıralamaktadır (Akt. Günüç, 2009).

İnternet günümüzde özellikle ergenler açısından oldukça erişilebilir durumdadır, özellikle ödevlere, derslere yardımcı olabileceği düşüncesiyle

bilgisayar ve internetin bir çok eve girmesi, okullarda kurulan internet sınıfları, giderek çoğalan internet kafeler, giderek daha fazla yerden ulaşılabilen kablosuz internet bağlantıları interneti kolay ulaşılabilen bir kaynak haline getirmiştir (Esen, 2010).

Ergenler internet bağımlılığının olumsuz etkilerini akademik, sosyal, ilişkisel, ailesel ve sağlıkla ilgili alanlarda deneyimlemektedirler. İnternet bağımlılığına bağlı oluşan akademik başarısızlık yaygın olarak çalışılan olumsuz etkilerden biridir (Esen, 2010).

Teknoloji, öğretimi, geleneksellikten kurtarmakta yani daha iyi eğitim ve öğretimle daha iyi güdülemenin olmasını, böylelikle daha iyi başarı seviyesi elde edilmesini sağlamaktadır. Fakat bütün bunlar teknoloji doğru bir biçimde kullanıldığı zaman gerçekleşmektedir (Yolcu, 2007).

İnternet bağımlıları bilgisayarda geçirdikleri uzun saatler sonucu bazı sağlık problemleri de yaşayabilirler. Görünürde fiziksel olmasa bile başka alanlarda bozulmalar oluşabilir. Uykusuzluk internet bağımlıları tarafından fiziksel bir problem olarak görülmez ancak dikkat, okula devam, günlük işlevlerin sürdürülmesi ve kişiler arası ilişkilerde problemlere neden olabilir, aşırı yorgunluk, kişinin bağışıklık sistemini zayıflatıp hastalıklara karşı kırılganlığını arttırabilir (Esen, 2010).

Ergenlik dönemi içinde birey sosyalleşirken cep telefonu, bilgisayar gibi birçok teknolojik araç kullanmaktadır. Günümüzde internet, hızla gelişen ve büyüyen bir bilgi paylaşım ağı haline gelip, kişilerin vazgeçilmezlerinden biri olmuştur. Türkiye’de internet kullanımı giderek yaygınlaşmakta, Türkiye İstatistik Kurumunun 2007, 2008 ve 2009 Yılı hane halkı bilişim teknolojileri kullanımı araştırması sonuçlarına göre; 2007’de hanelerin % 18,9’u internete erişim olanağına sahip iken, 2008’de bu oran % 24,5 ve 2009’da ise daha da artıp % 30’a çıkmıştır. Her üç yılda da internet kullanım oranlarının en yüksek olduğu yaş grubu 16-24 yaş grubu olarak belirlenmiştir (TUİK, 2007, 2008, 2009). Diğer bir deyişle, ergenlik ve genç yetişkinlik dönemi internetin en yoğun olarak kullanıldığı yaşlardır (B.Çevik ve Çelikkaleli, 2010). Esgin ve diğ.(2011)’nin aktarımıyla dünya geneline bakılırsa Haziran 2011 verilerine

göre toplam dünya nüfusunun %30,5'i İnternet kullanıcısıdır (Internet Usage Statistics (IUS), 2011).

İnternet kullanımı ve sonuçlarına yönelik yapılmış araştırma bulgularında, ergenlerin % 93'nün interneti kullandığı ve % 73.6'sının ise internette chat (karşılıklı konuşma) yaptığı, anne-babanın eğitim durumu ile riskli davranışlar arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmamakta olduğu görülmüştür (Liau, Khoo ve Hwaang, 2005; Akt. B.Çevik ve Çelikkaleli, 2010). Benzer bir çalışmada Günüç (2009), 14-20 yaş arası 754 kişiden 76'sının (%10.1) internet bağımlısı, 199(%26.4) kişinin de olası bağımlı (risk altında) olduğunu belirtmektedir. Diğer bir çalışma ise ilköğretim öğrencileriyle gerçekleştirilmiş ve öğrencilerin interneti etkili ve verimli kullanamadıkları, öğrencilerin interneti kullanma becerilerinin öğretmen ve anne-babalarına göre daha iyi olduğu (Ersoy, 2002) sonucuna ulaşılmıştır (Akt. B.Çevik ve Çelikkaleli, 2010). Çin'de kolej öğrencileri ile yapılan araştırmaya göre ise, problematik internet davranışları gösteren öğrencilerin zayıf akademik başarı ve depresyon belirtileri gösterdikleri, bu öğrencilerin aile sevgisinden yoksun olduğu (Huang ve diğ., 2009) ortaya konulmuştur (Akt. B.Çevik ve Çelikkaleli, 2010). Araştırma sonuçları; internetin yaygın olarak kullanıldığını ve sorunlu internet kullanımının duygusal, sosyal ve akademik sorunlara eşlik edebildiğini açığa çıkarmaktadır (B.Çevik ve Çelikkaleli, 2010).

Bilgisayarın yaygınlaşması ve internet alt yapısının gelişmesiyle bir çok aile evinde internete sahip olmuştur. İnternet, toplumun her kesimini ilgilendiren hemen hemen her yerde kullanılabilir, erişilebilir bir araç haline gelmiş ve kimliğini bulma çabasıyla birlikte toplumsallaşma sürecinde olan ergenin yaşamını diğer bireylere oranla daha çok etkilemiştir (Yücel ve Gürsoy, 2013).

İnternetin gereğinden fazla kullanılması, ergenin sosyalleşme sürecine zarar vererek onu yalnızlığa itebilmekte ve toplumdan uzaklaşmasına sebep olabilmektedir. İnternet nedeniyle iletişim becerileri zayıflayan ergenin cesaret, girişkenlik, iletişim kurma gibi kişilik özellikleri olumsuz olarak

etkilenebilmekte ve gerçek arkadaşlık yerine internet arkadaşlığını ya da yalnız kalmayı tercih edebilmektedir (Yücel ve Gürsoy, 2013).

Gençlerin ergenlik döneminde yaşadığı bazı durumlar vardır. Bunlar: Suskunluk, içekapanıklık, çevreden kopma, can sıkıntısı, aile içinde çatışma, arkadaşlarıyla sorunlar, çevresi içinde beğenilmeme korkusu, kendi ya da dünyanın geleceği hakkında endişe duyma ve kötümserlik şeklinde sıralanabilir. Birey, gençlik döneminde yaşayabileceği bu problemleri unutabileceği ve bunlardan kaçabileceği bir ortama ihtiyaç duyup, birçok ihtiyacını karşılayabilecek, zevk ve eğlence unsurlarını içeren, daha iyi anlaşılabilirdiği, kabul gördüğü, duygu ve düşüncelerine önem verildiği bir ortama yönelir. Genç, internetle tanıştıktan sonra çevresinden bulamadığı duygusal desteği bu ortamdan karşıladıkça bu teknolojiye daha fazla bağlanabilmekte, zamanının çoğunu da burada geçirebilmektedir (Ögel, 2012).

Gencin ücretsiz, limitsiz, yüksek hızlı internete sahip olması ve internet erişimine ailesi tarafından bir kontrol ya da engelin olmayışı da bağımlılık için risk faktörleri arasında yer almaktadır (Ögel, 2012).

İnternet bir yandan getirdiği olanaklarla kişiler arası iletişime, dolayısıyla sosyal gelişime olumlu katkılarda bulunurken, diğer yandan ilişkilerin kendisini de dönüştürüyor gibi görünmektedir. Neredeyse tüm araştırmacıların ortak görüşü internet ilişkilerinin niteliksel olarak hiçbir zaman yüz yüze ve gerçek ilişkiler kadar doyurucu olamayacağıdır. Ergenlerin kendilerini yetişkinliğe götürecek yolda kuracağı sosyal ilişkilerdeki nitelik bu bağlamda önem kazanmaktadır. Sosyal anlamda yalnız, benlik saygısı düşük ya da engelli ergenler için internetin birçok fırsatlar sunduğu tartışılmaz bir gerçektir. İnternet ilişkileri ergenler açısından yeni insanlarla iletişime geçip ve böylece sosyal ağlarını genişletecekleri ya da var olan gerçek arkadaşlıklarını pekiştirecekleri bir araç olmalıdır. İnternet ilişkilerinin araç değil amaç haline geldiği durumlarda ise olumsuzluklarla karşılaşma riski artmaktadır. Aslında tüm medya araçlarıyla olan ilişki internet için de geçerli görünmektedir (Bayraktar, 2013).

Sağlıklı bir kimlik gelişiminde gerçek yaşamdaki gerçek zorluklarla yüzleşmek zorunludur. Özellikle sosyal kaygısı yüksek, yalnız ergenlerin interneti sosyal becerilerini geliştirmek için bir araç olarak kullanmaları istenir bir motivasyon olarak değerlendirilebilir ancak internet bu bağlamdaki işlevini tamamladıktan ve ergen sosyal beceriler anlamında güçlendikten sonra araç terkedilmeli, ergen gerçek yaşam olayları-gerçek kişiliklerle kimlik gelişimini sürdürmelidir (Bayraktar, 2013).

Bilim ve teknolojide yaşanan hızlı ilerlemeler, yaşam şeklimizi de etkilemekte, değiştirmektedir. Son yıllarda, teknolojiye hızlı gelişmelerden biri de internet alanında olmuş, öğrenciler istedikleri bilgiye anında ulaşabilir, online dersleri takip edebilir, istediği dokümanları indirebilir duruma gelmiştir. İnternetin kullanım alanlarının geniş olması ve bireyleri kendine çekecek materyalleri bulundurması insanları kendine çekmektedir. Özellikle internetin bulunduğu eğlence, oyun, chat, video ve resim içerikli portallar ergenleri kendine çekmektedir. İnternet artık günlük yaşamın her alanında yaygın olarak kullanılmakta bu da beraberinde bazı problemlerin ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. İnternetin kullanımında aşırıya kaçma (problemlerli internet kullanımı) bireylerin yaşantılarında problemlere sebep olmaktadır. İnternet ağında pornografi, iletişim ve sosyalleşme sürecinde aksamalar, aile içi sorunlar, okulda başarısızlıklar, şiddet içerikli oyunların öfke ve saldırganlık düzeyini artırması gibi problemler ergenleri etkilemektedir (Makas, 2008).

İnternette her alanda siteler olduğu gibi ergenlerin ilgi alanlarıyla alakalıda fazlaca site mevcuttur. Spor, araba, müzik, ünlü kişiler, cinsellik gibi konularda dikkatlerini çekecek materyallerin internet ortamında kolaylıkla ulaşılabilir bir şekilde olması ve iletişim kurma ihtiyaçları ergenlerin internette kalış saatlerinin artmasına yol açmış görünmektedir (Makas, 2008).

İnternet sohbet etmek, oyun oynamak, müzik dinlemek, araştırma yapmak gibi amaçlarla yaygın bir şekilde kullanılan teknolojik bir araçtır. Günümüzde her çocuğun ve ergenin internet kullanma sebepleri birbirinden farklıdır. Ailelerin bu durumu değerlendirirken çocuğun farklılıklarını göz önünde bulundurmaları gerekir (Cömert ve Kayıran, 2010).

Ergenin içinde yaşadığı ailesi, okulu, arkadaşları, kişilik yapısı, gelir düzeyi, öğrenmeye ilgisi gibi konular ergenin internet kullanımını etkileyen temel faktörlerdir, bunlar bireysel ve çevresel olarak iki gruba ayrılabilir. Ergen dışa dönük bir kişilik özelliğine sahip ise interneti içedönük bir ergene göre kullanma eğilimi daha az olacaktır. Gerçek hayatta sosyal alanda sorunlar yaşıyorsa sanal ortamda, internette sosyal ilişkiler geliştirmede daha istekli ve başarılı olacaktır. Ergenin içinde yaşadığı ailesi ergenle yeterli sosyo-kültürel ilişki içinde değilse, yani anne-baba ergen ile yeterince ilgilenmiyor ve yararlı zaman geçirmiyorsa ergen evdeki zamanını ailesi ile geçirmektense internet ile zaman geçirmeyi tercih edebilmektedir. Anne baba tarafından zaman limiti konulmayıp, internetin nasıl faydalı olabileceği öğretilmediğinde ergen bilgi değeri az olan adreslerde zaman yitirecektir (Yeşilyaprak, 2006: Akt. Yücel ve Gürsoy, 2013). Çevresel faktörler olarak okulda yönetici ve öğretmenlerin internet kullanımıyla ilgili olumlu yönlendirmesi, bunun yanında arkadaşlarının etkisi önemlidir.

2.5. Aile İçi İletişimde İnternetin Yarattığı Sorunlar

Ergenlik dönemine girmeden çocukla ailenin iletişimi genel olarak iyi gider. Zaman zaman çatışmalar yaşansa da genelde problemler çabuk çözülür, çoğunlukla her iki taraf da ilişkilerinde kendilerini güvenli ve mutlu hissetmektedirler. Fakat ergenlik döneminde genç kimliğini elde etme yolunda kendini yetişkinlik rollerine hazırlamaya başlayınca iletişim problemleri başlar (Bal, 2010).

Ergenin internette uzun, kontrolsüz bir biçimde zaman geçirmesi ve gittikçe artan kullanım sıklığı, öncelikle aile bireyleriyle kurulan birincil ilişkilerde, daha sonra da okul ortamında akranları ve öğretmenleriyle kurdukları ikincil ilişkilerde problem yaratabilmektedir (Cansever, 2013).

Kulaksızoğlu (1998)'e göre gençlik dönemi bir bakıma kimlik arama, kendini ispatlama ve bağımsızlık kazanma evresidir, kimliği kazanma evresindeki genç, yetişkinden arzu ettiği güveni görmezse huzursuz olur. Aslında anne-baba ve diğer yetişkinler gençlerin neleri yapıp yapamayacağı

hakkında fikir birliği içinde değildirler. Kulaksızıoğlu “Ergenlik Psikolojisi” çalışmasında gençlerin ergenlik dönemi içinde rol model aldıkları ünlü insanları taklit ettiklerini belirtmektedir. Çoğu ergen rol model aldıkları bu insanlar gibi davranır hatta mesleki tercihlerinde bile etkilenir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre, ğrenciler Facebook’ta daha çok hayran gruplarına ye olmakta ve eğlencelik, komik paylaşımlarda bulunmaktadır. Öğrencilerin çok az bir kısmı belirlediği mesleklerle ilgili sayfaları takip etmektedir.(Ekşi ve diğ., 2013).

Çocukların daha kolay bilgiye ulaşması ve derslerine yardımcı olması sebebiyle eve kurulan internet, onların okul başarılarının düşmesine, ruh sağlıklarının bozulmasına ve günlük yaşamlarının etkilenmesine sebep olan önemli bir sorun haline gelmiştir. Günümüzde birçok aile çocuklarını bilgisayardan koparıp ödevlerini ve derslerini yaptırılmaktan şikayet etmektedir (Koyuncu, 2012).

Ergenler interneti derslerine yardımcı olmaya ve entelektüel birikimlerini artırmaya yönelik kullanmak isterler; fakat bu tür kaynaklara nereden ulaşacaklarını bilemediklerinden daha çok oyun ve chat amaçlı kullanıma ynlenmektedirler. Son dönemde internet kullanımıyla ilgili haberler özellikle internet kullanımının yaygın olmadığı ailelerde endişeyi arttırıp, aile içinde çatışmaların artmasına da neden olmaktadır (Doruk, 2007).

Mesch (2003)’in çalışmasına göre, internetin ergen tarafından kullanılış amacı, ebeveynleriyle olan ilişkilerinin niteliği üzerinde etkilidir. Ders dışı amaçlarla internet kullanımına zaman ayrılması arttığında ebeveynleriyle olan yakınlıkları azalmaktadır (Akt. Cansever, 2013).

Ergenlerin uzun süreli ve sık internet kullanımları kaynaklı sorunlarda ev ortamında bilgisayarın konulduğu yer önemlidir. ocuk odasına konulan bilgisayar, ergen tarafından tek başına kalarak uzun süre, zamanın nasıl geçtiğinin farkına varmadan kullanılmaktadır. Böylece aileyle geçirilen zaman azalmaktadır. Sonuç olarak ergen, aile yeleri ile iletişim kurmada ve etkileşim içine girmede problem yaşamakta, aile üyelerinden giderek uzaklaşmaktadır (Cansever, 2013). Farklı araştırmalarda da benzeri sonuçlara ulaşılmıştır (Kraut

ve diğerkleri, 1998; Kuzu, 2008; Nie ve Hillygus, 2002; Nie, Hillygus ve Erbring, 2003; Nie ve Erbring, 2000; Akt. Cansever, 2013). Yasaklama anne-babalar tarafından yaşanan soruna öncelikli olarak düşünülüp, pratik bir çözüm gibi görünse de ergen üzerinde beklenen etkiyi yaratmadığı gibi ergenin ebeveynle olan ilişkisini daha da zedelemektedir (Cansever, 2013).

Ergenlik çağı, bireyin kendi kimliğinin ve kişiliğinin ortaya çıktığı, arayışların olduğu bir dönem olup, bu dönemde aileyle ciddi çatışmalar yaşanabilir. Özellikle ergenlik dönemi dediğimiz bu zaman dilimi içinde internet ve ergen ilişkisine dikkat edilmelidir. Ergen olgunlaşırken ve kimliği gelişirken aile, arkadaş ve çevresinden öğrendiklerinin yerini sanal ortam alabilir ve bu sebeple ergenin ilişkileri bozulabilir. Bu dönemde patolojik internet kullanımına bağlı yalan söylemeler, uygunsuz arkadaşlar ve uygunsuz davranışlarda artış olabilir (Koyuncu, 2012).

Bazen de bir süre sonra arkadaş çevresi azalıp dersleri bozulmaya başlar. Bu ergen ve çocukların bir kısmı, “okula gidiyorum” diyerek gün boyu internet kafelerde zamanlarını geçirmekte, sabah giden çocuk gece vaktine kadar orada kalabilmektedir. Özellikle aile içi sorun, boşanma gibi kötü dönemlerin olması, aile içi iletişim bağlarının zayıf olması, bu çocuk ve ergenlerin daha çok internet ve bilgisayar üzerinden mutluluk aramasına yol açabilir (Koyuncu, 2012).

Ergenler genel olarak yasaklara, otoriteye, aileye karşı tepkili olmaktadır. Yasaklamalar ise internet ortamını daha çekici bir duruma getirmektedir. Asıl çözüm, bilinci artırarak otokontrolü sağlamak, bu anlamda en çok yardımı, desteği okuldan almak gerekmektedir. Okullarda bilgisayar derslerinin konulup, çocuğa doğru ve yanlış ayırt etmeyi öğretmelidir (Doruk, 2007).

Park, Kim ve Cho (2008) tarafından Güney Koreli ergenlerle yapılan bir çalışmada yetkili ebeveyn tutumlarının ergenlerin internet bağımlılığı bakımından koruyucu bir faktör olduğu saptanmıştır. Bu çalışmada ebeveyn tutumları; yetkeci (yüksek beklenti, düşük sorumluluk), yetkili (yüksek beklenti, yüksek sorumluluk), izin verici (düşük beklenti, yüksek sorumluluk)

ve ihmal edici (düşük beklenti, düşük sorumluluk) olarak sınıflandırma yapılmıştır. Yetkili ebeveynlerin, internet başında çocukla birlikte zaman geçirme, zaman sınırı koyma gibi ebeveynlik arabuluculuğunun daha yüksek olduğu belirtilmektedir. Xiuqin ve diğerlerinin (2010) yaptığı çalışma sonucunda da internet bağımlısı olan ergenlerin hem anne hem de babalarının duygusal sıcaklığının (düşük sorumluluk) düşük olduğu, yüksek düzeyde reddedici olduğu (yüksek beklenti) ve annenin cezalandırıcılığının (yetkeci ebeveynlik) yüksek olduğu saptanmıştır (Akt. Siyez ve Uz Baş, 2013).

Giles ve Price (2008) çocuğun davranışlarının çok yakından izlendiği, çocuğun aşırı korunduğu ve çocuğun özerkliğine izin verilmeyen aile ortamlarının da ebeveyn- çocuk arasındaki çatışmanın artmasına bağlı olarak bu sürecin de internet bağımlılığının gelişimi bakımından bir ortam oluşturabileceğini belirtmektedir. Bu çalışmada sadece annenin aşırı kontrolü ile problemlili bilgisayar kullanımı arasında düşük düzeyde bir ilişki bulunmuşlar ve hipotezlerini doğrulayamamışlardır. Yapılan diğer çalışmaların (Lin, Lin ve Wu, 2009) sonuçlarına göre de ebeveyn izleminin internet bağımlılığının oluşmasını engelleyen önemli bir faktör olduğu söylenebilir. Jeong ve Hwan Kim (2011) tarafından lise öğrencileriyle yapılan bir çalışmada aileyle birlikte sosyal etkinliklere katılma ile internet bağımlılığı arasında negatif yönde bir ilişki saptanmıştır (Akt. Siyez ve Uz Baş, 2013).

2.6. Anne Baba Tutumları

Bireyin içinde doğduğu, büyüdüğü ortamın özellikleriyle çevresindeki kişilerle kurduğu ilişkiler ve geçirdiği yaşantılar değişik yönlerden gelişimini etkilemekte, olumlu çevre koşulları bireyin gelişimini olumlu yönde desteklerken, olumsuz çevre koşulları bireyin gelişimini birçok yönden engelleyebilmektedir. Bireyin yakın çevresi ile olan ilişkiler onun dünyayı ve kendisini algılamasını şekillendirmektedir (Sezer, 2010). Kişi bebeklikten ve ilk çocukluktan ergenliğe, ergenlikten yetişkinliğe özel davranış özelliklerini kazanarak ulaşmaktadır. Bu davranışları kazanırken ailenin çocuğu yetiştirme tarzı önemli rol oynamaktadır. Aile yapısı, ailenin diğer üyeleriyle ilişkiler ve

ana-baba tutumları ergenin gelişimini büyük oranda etkilemektedir (Sayiner ve diğ. , 2005).

Kuzgun (1973), ana-babaları demokratik olan gençlerin, otoriter olanlaragöre, okulda daha başarılı, daha özgüvenli, daha az kaygılı, depresyona daha azeğilimli, kendini kabul etme, topluma uyum sağlama ve kendine saygıdüzeylerinin sert ve istekçi ana-baba çocuklarına göre daha yüksek düzeyde olduğunu vurgulamaktadır (Akt. Sayiner ve diğ. , 2005).

Kuzgun (1972) ilgisiz ana baba tutumundan ise şöyle bahseder: İlgisiz ana baba çocuğunu ihmal hatta psikolojik açıdan reddeder, nerede, ne yaptığını bilmez ve ilgilenmez, varlığından rahatsız olduğundan çocuğunu çevresinden mümkün olduğunca uzak tutmaya çalışır. Bu şekilde aileden uzaklaşan çocuk ise kendine başka ortamlar aramaya başlar ve bu ortamlar genelde olumsuz-riskli ortamlar olur (Bal, 2010).

Kişilik gelişiminin büyük ölçüde şekillendiği çocukluk yıllarında anne babaların çocuklarına karşı uyguladıkları tutumlar önem kazanmaktadır (Maccoby ve Martin, 1983; Yavuzer, 2004; Akt. Sezer, 2010). Tutum kavramı kişilerin belli bir insana, gruba, nesneye veya olaya yönelik olumlu ya da olumsuz bir şekilde düşünmesine, hissetmesine, davranmasına yol açan oldukça kalıcı yargısal bir eğilim olarak tanımlanmaktadır (Budak, 2000; Freedman, Sears ve Carlsmith, 1989; Akt. Sezer, 2010). Anne babaların çocuklarına karşı uyguladıkları tutumlar çeşitli biçimlerde sınıflandırılmakla birlikte, anne baba tutumları burada demokratik anne baba tutumu, koruyucu/ istekçi anne baba tutumu ve otoriter anne baba tutumu olmak üzere üç başlık altında gruplandırılarak ele alınacaktır (Sezer, 2010).

2.6.1. Demokratik Anne Baba Tutumu

Çocukların kişilik gelişimi için en uygun olan tutumdur. Bu tutumu uygulayan anne babalar çocuklarına koşulsuz olarak saygı ve sevgi gösterirler. Çocuklarını hem denetleyip hem de onların ihtiyaçlarının karşılanmasına olanak tanırırlar. Anne babaların davranışları birbiriyle tutarlı, kararlı ve güven verici olmaktadır. Belli sınırlar içinde çocukların bazı davranışları yapmalarına

izin verilip böylece de onların sorumluluk duygusunun gelişmesine uygun ortam hazırlanmış olunur. Anne babalar her çocuğun kendine özgü bir gelişim kapasitesi olduğunu bilir, bu sebeple çocukların özgürce gelişmesi, yeteneklerini ortaya çıkarması ve kendini gerçekleştirmesine izin verilir (Baumrind, 1966; Akt. Sezer, 2010).

2.6.2. Koruyucu/ İstekçi Anne Baba Tutumu

Anne babalar çocukları aşırı korur ve denetler, çocukların yapabileceği pek çok şey anne baba tarafından yapılır ve böylece çocukların yaşayarak öğrenmelerinin önüne geçilmiş olunur. Her konuda gereğinden fazla müdahaleyle, çocukların kendilerine yeter hale gelmelerine ve kendilerine güvenmeyi öğrenmelerine engel olunur (Navaro,1989; Akt. Sezer, 2010).. Böylece kendi başına karar veremeyen, bağımlı çocuklar yetiştirilmiş olur (Baumrind, 1966; Çağdaş ve Sezer,2004; Dökmen, 1996; Kulaksızoğlu, 1998; Akt. Sezer, 2010).

2.6.3. Otoriter Anne Baba Tutumu

Anne babalar çocuğun gelişim düzeyini, kişilik özelliklerini ve isteklerini dikkate almayıp, çocuktan kendilerinin uygun gördüğü gibi davranmalarını isterler. Çocukların çok sık cezalandırıldığı böyle bir ortamda büyüyen çocuklar öfke, kızgınlık gibi duygu ve düşüncelerini açıkça belirtemezler. Otoriter tutumun çocuklarda bağımsız kişilik gelişimini engelleyip, özellikle erkek çocuklarda saldırganlık düzeyini arttırdığı ve benlik saygısı düzeyini düşürdüğü görülmektedir (Maccoby ve Martin, 1983; Akt. Sezer, 2010).

Ergenlik döneminde gençler için arkadaşlık ilişkileri giderek ön plana çıkmakta ama anne baba ile olan ilişkiler önemini yitirmemektedir. Anne babaların çocuklarına karşı tutum ve davranışları çocukların kendilik algısını şekillendirmektedir (Aydın,2005; Akt. Sezer, 2010). Anne babası ile sağlıklı ve doyurucu ilişkileri olan ergenler aile dışındaki çevre ve arkadaşları ile daha kolay istedik yönde ilişkiler geliştirebilmektedirler, bu sebeple anne babaların

çocukları ile olan ilişkileri ve onlara nasıl davrandığı önemlidir (Erwin,2000: Steinberg, 2007; Akt. Sezer, 2010). Bedensel, psikolojik ve sosyal yönlerden hızlı değişimin olduğu lise yıllarında ergenlerin kendilik algılarının, onların kendi kendileri ve çevresi ile olan ilişkilerini etkilemesi olasıdır (Sezer, 2010).

2.7. İletişim Becerileri

Şimşek (2003) 'e göre iletişim; bireyler, gruplar ya da toplumlar arasında çeşitli yöntemlerle bilgi, düşünce ve inanç alışverişini sağlayan etkileşim sürecidir. İletişim bireylerin kendilerinden farklı rollere, inançlara, tutumlara, değerlere, davranışlara sahip kişilerle ve gruplarla nasıl ilişki kurulacağına öğrenilmesini sağlar (Akt. Gölönü ve Karcı, 2010).

Ceyhan (2006), etkili iletişim için gereken becerileri genel olarak ele alıp, özetlemiştir. Bunlar; karşılıklı konuşmada yanıt verme ve verilen yanıtta konuşmacının duygu ve düşüncelerini yansıtma, yönlendirici olmayan açık sorular sorma, sözel olmayan ipuçlarının kodlarını çözme, mesajlara doğru yanıtlar verme, dinlemeye istekli olma, göz teması kurma, anlamaya yoğunlaşma, doğru geribildirim verme, “Ben” mesajlarıyla yanıt verme, kendini açma, empatik anlayış sergileme, eleştirilere olumlu yanıt verme, girişken davranışlar sergileme, çatışmaları yöneterek problemleri uygun biçimlerde çözme ve koşulsuz kabuldür (Akt. Gölönü ve Karcı, 2010). Doğru iletişim kanallarını bilen ve içselleştiren bir ergen, olaylara daha tarafsız bakıp, yaşadığı sorunların üstesinden gelebilir (Taçyıldız, 2010).

Son yıllarda teknolojinin de sürekli gelişmesiyle birlikte, bilgisayar aracılığıyla iletişim bireylerin en fazla kullandığı iletişim şekillerinden biri haline gelmiştir. Elektronik posta, anlık mesajlaşma, sosyal ağ kullanımı gibi bilgisayar aracılığıyla yapılan iletişim, günümüz insanının da günlük hayatında önemli yer almıştır. İnternet üzerinden iletişim farklı kişilik özelliklerine sahip bireylerin iletişim ihtiyaçlarını değişik yollardan karşılayabilmektedir. Bu dışa dönük kişilerde tanıdığı arkadaşlarıyla iletişim biçimindeyken, içe dönük kişilerde internet kendini ifade edebilmek için güvenli bir yoldur (Özkan, 2013).

Hem günlük, hem de sorunlu internet kullanımı kişilerin sosyal bağlamlarıyla ilişkilidir. Aile ve arkadaşlardan sosyal destek görememe, arkadaşları tarafından sosyal açıdan tecrit edilme kişinin günlük kullanımdan sorunlu internet kullanımına geçmesine yol açar, çünkü internette bulunan sosyal ilişkiler ve pekiştirme kişinin sanal sosyal yaşamında kalma ihtiyacının artmasına yol açar. Ergen, interneti sorunlu olarak kullanmaya başladığında, günlük yaşamdaki sosyal ilişkilerini sürdüreceği zaman ve enerji bulamayacak, bu da onun yalnızlık, depresif ruh hali ve düşük benlik algısı yaşama olasılığını artıracaktır (Ögel, 2012).

Kaygı sorunları ya da bazı fobiler bireyleri internet ve bilgisayar başına hapsedmektedir. Bu korku ve kaygılarla yüzleşmekten kaçınmak için bilgisayar bir araç görevi görür. Sosyal fobisi olan birey için toplumsal ortamlardan kaçmanın fakat yine de sosyal kalabilmenin yolu bilgisayar ve internet olabilmektedir. Sürekli sıkıntı, kaygı ve heyecan yaşayan bireyler için bilgisayar veya internet dikkat çelici bir görev üstlenebilmekte, dikkatlerinin başka bir odağa yoğunlaşması, bireyin içsel sorunlarını yaşamasını veya en azından şiddetini azaltabilmektedir. İnternet ve bilgisayar stresle başa çıkma yolu olarak kullanılır. Aynı televizyonda zap yapar gibi, web sörfü yapmak, mesajlarına ve Facebook duvarına bakmak stresi azaltır (Ögel, 2012).

İnsanoğlu yaşamın her döneminde çevresiyle uyum ve iletişim kurma çabası içinde olmuştur. Uyum ve iletişim sorunları mutlu, huzurlu bir yaşam sürmeye engel teşkil edip, bireylerin yaşam kalitelerinin düşmesine sebep olarak çeşitli psikolojik sorunların oluşmasına kaynaklık yapabilir (Gürcan ve Hamarta, 2013).

Gelişim dönemleri içinde de ergenlik, uyum ve iletişim sorunlarının en sık yaşandığı dönemdir. Amerikan Psikiyatri Birliğinin Psikiyatri Sözlüğü'nde (Psychiatric Glossary) ergenlik tanımı "fiziksel ve duygusal süreçlerin yol açtığı cinsel ve psikososyal olgunlaşma ile başlayan ve bireyin bağımsızlığını ve sosyal üretkenliğini kazandığı, çok da belirli olmayan bir zamanda sona eren kronolojik bir dönemdir ve hızlı fiziksel, psikolojik ve sosyal değişmelerle karakterizedir" şeklinde yapılmaktadır (Gürcan ve Hamarta, 2013).

Problemlerli internet kullanımı ergenlerin psikolojik özelliklerini ve psikososyal yaşantılarını etkilemekte, internette amaçsızca çevirim içi kalmaları ergenlerde psikolojik problemler oluşturabilmektedir. Yalan söyleme, sorumluluğunu yerine getirmeme, uyku bozukluklarından kaynaklanan problemler, kolaya kaçma, yüz yüze iletişim kurmada zorlanma gibi problemler görülebilir ve bu davranışlar zamanla içselleşip yetişkin bir birey olduğunda davranış halini alabilir. Ayrıca ergenlerin internette olumlu yetişkin modellerden yoksun kalmaları, olumlu davranışları içselleştirilmesini de zorlaştırabilir (Makas, 2008).

İnternet günümüz teknolojisinin iletişim alanında ulaştığı son noktayı temsil eden bir kavram olmuştur. İnternetin sağlamış olduğu koşullar çerçevesinde, normal hayatta insanların karşılaştıkları her şeyin sanal ortamda bir kopyasını bulmak her geçen gün biraz daha kolaylaşmakta, bu ise kalıplaşmış toplumsal ilişkiler üzerinde değıştirici etkilerde bulunmaktadır. Konuyla ilgili literatüre bakıldığında, İnternet'in; ekonomik etkilerinden, kişisel ve sosyal etkilerine kadar bir dizi konuda olumlu olumsuz yönleriyle ele alındığı ve tartışıldığı görülmektedir (Yalçın, 2003).

İnteraktif araçlar (iletişim araçları) aracılığıyla sunulan iletişim olanağı bireylere bir gruba ait olduklarını hissettirmekte, bireyler üye oldukları gruplar içinde bir yerleri olduğunu hissetmekte ve bu durum günlük yaşamda iletişim kurmada, sosyal ortamlara katılmada güçlük yaşayan bireylere kolaylıklar sağlamaktadır. Bireyler, bu gruplar içinde onaylandıklarını, kabul edildiklerini hissetmektedirler. İnternetin sunduğu iletişim olanağı bireyleri günlük yaşamda olduğundan daha çok yakınlaştırmakta, bireyler bu ortam içinde içlerinden geldiği gibi iletişime geçebilmekte ve internette yüzünü görmedikleri insanlarla dertleşmek daha kolay olduğundan bireyler daha derin ilişkiler kurabilmektedirler. Eskiden, birisinden söz ederken okuldan arkadaşım veya mahalleden arkadaşım denildiği gibi, şimdi daha çok ve diğerleri kadar doğal kabul edilerek net'ten arkadaşım denilebiliyor (Doruk, 2007).

Ergenler internete bağımlı hale gelmeye en yatkın gruplardan biridir. Çünkü ergenlerin en belirgin özelliklerinden biri de merak duygusu olmaktadır.

İnternet onların bu merak duygusunu giderecek her türlü bilgiye erişim kolaylığı sağlamakta, plansız internet kullanımı bir süre sonra bilgi kirliliğine dönüşebilmektedir. Eğlence anlayışlarındaki esnek yapı ve heyecan arayışı da onları bu konudaki tehlikelere karşı açık bir hedef haline getirebilmektedir (Gürcan ve Hamarta, 2013).

İnternet kişilerin ait olma ve ilişki kurma ihtiyacını giderebilen önemli bir araç olmaktadır. Bilgisayar aracılığıyla düzenli ve uzun süreli iletişim kuran insanlar arasında bir çeşit “sosyal destek” ağı meydana gelir. Kişilerin sanal ortamda geçirdiği vakit arttıkça, internetin duygusal destek sağlamak, yeni insanlarla tanışmak ve onlarla ilişki kurmak için kullanılma alanı da genişlemektedir (Ögel, 2012).

Patolojik internet kullanımının temelinde yatan faktörlerden ikisi, sanal ortamdaki iletişimin “anonimliği” ve “etkileşime açık olması”dır. Anonimlik özelliği sosyal kaygılara sahip bireyler için güvenli bir alan oluşturabilir. Etkileşime açıklık ise, insan-bilgisayar ve insan-insan ilişkilerinde ortaya çıkar. Çevrimiçi kişilerin orada olduğunu bilmek size yalnız olmadığınız duygusunu hissettirir ki bu, televizyon ya da radyonun sağladığından farklıdır, çünkü istediğiniz zaman çevrimiçi kişi etkileşime açıktır (Ögel, 2012).

Patolojik bağımlılıkta kişinin dünyası, yalnızca bağımlılık aktivitesine yer bırakacak biçimde küçülür, kendini gerçekleştirme yolunda ilerlemektense, bireyin hayatı giderek daralır, katılaşır ve yalnızlaşır (Ögel, 2012).

Genç bireylerin önemli bölümünde, interneti uzun süre kullanma nedeni “can sıkıntısı” olmaktadır. Birey, çevresinde duygusal destekten yoksun olması, arkadaş ortamından dışlanması, yetersiz sosyal alan ve etkinliklere sahip olması vb. nedenlerle can sıkıntısı çekebilmektedir (Ögel, 2012).

İnternetle tanışmayan ya da ilgisi olmayan bireyler de zaman içinde arkadaş çevresine uyum sağlama çabasıyla birlikte internete yönelebilmektedir. Arkadaş ortamında internet ve internet etkinlikleriyle ilgili konuşmaların geçmesi, bireyin arkadaş ortamlarından dışlanmamak ve bu ortamlarda kabul görmek için internete yönelmesine yol açabilmektedir (Ögel, 2012).

Subrahmanyam ve Greenfield (2008) yaptığı çalışmada ergenlerin internet sayesinde arkadaşlık ilişkilerini daha fazla geliştirirken, anne baba ve kardeşleriyle olan ilişkilerine ayırdıkları zamanı da daralttığı sonucunu bulmuşlardır (Akt.Yücel ve Gürsoy, 2013). Başka araştırmalarla da internet kullanımının, arkadaşlık ilişkilerine olumlu yansımalarıyla ilgili benzer sonuçlar alınmıştır (Boyd, 2008; Mesch 2001; Yücel, 2009: Akt. Yücel ve Gürsoy, 2013).

İnterneti daha çok sohbet amaçlı kullanan ergenlerin, diğer amaçlarla kullananlara göre kendilerini daha az yalnız hissedebilecekleri, interneti daha çok eğitim, eğlence, bilgi edinme gibi kişisel amaçlı kullananların ise yalnızlıklarını artabileceği söylenebilir. Ayrıca, yalnızlık hisseden ergenlerin bu duygularıyla baş edebilmek için tercih ettikleri internet kullanım amacı da yalnızlık düzeylerini artırabilir ya da azaltabilir. Daha çok ilişki arayıp, sosyalleşmeyi sağlayacak faaliyetler yaparak yalnızlık duygularını azaltmak isteyen ergen, bireysel etkinliklerle yalnızlık duygularından kurtulmak isteyenlere göre çabalarında daha başarılı olabilir (Yücel, 2009: Akt.Yücel ve Gürsoy, 2013).

Seepersad (2001) ergenlerin yetişkinlere göre yalnızlık hislerinden kurtulmak ve arkadaş edinmek amaçlı daha çok geçici çözümler iletmeyi benimsedikleri, bu kapsamda internette sohbet etme yolunu amaçladığını saptamıştır (Akt.Yücel ve Gürsoy, 2013).

İnternet bağımlılığıyla ilişkisi olduğu düşünülen önemli olgulardan birinin de bireyin sosyalleşme ihtiyacı olduğu söylenebilir. Toplumun en küçük sosyal örgütü olan aile, bireyi sosyalleştiremez ise, birey bu ihtiyacını başka ortamlarda arama eğilimine girecektir. Birey, e-postalar, sohbet odaları, tartışma forumları ve çevrimiçi oyunlar aracılığıyla sosyalleşmeye çalışırken yüz yüze iletişime sıcak bakmamaktadır. İnternete sosyalleşme ya da sosyal destek bulma amacıyla yönelmesi internet bağımlılığı riskini tetiklemekte ve onu toplumdan uzaklaştırabilmektedir (Ögel, 2012).

Özellikle sosyal fobide, sosyal kaygıları olan bireylerin yüz yüze olan iletişimde zorlanması sebebiyle, yüz yüze iletişim gerektirmeyen ve daha kolay olan internete yönelmesi olasıdır. Bu yönelme ise ne yazık ki zaman içinde onun daha sosyal fobik olmasına yol açacaktır (Koyuncu, 2012).

Sosyalleşme ihtiyacının altında yatan sebeplerden birinin de yalnızlıktan kurtulma olduğu söylenebilir. Birey, sosyalleşemediği zaman yalnızlık çekmekte, sosyal çevreden alamadığı desteği internetten almaya çalışıp yalnızlığını gidermeye çalışabilmektedir. Gerçek dünyada herhangi bir nedenle sosyalleşememe problemini sanal ortamda gidermeyi başardıkça da, internet dünyasına daha fazla bağlanarak toplumdan kopmaya başlayacaktır. Böylece birey sanal alemde sosyal bir çevre kurdukça, gerçek yaşamdaki sosyal ilişkilerinin zayıflaması sonucuyla karşılaşabilir. Çünkü birey gerçek hayatta kolayca kurulamayan sosyal ilişkileri internet üzerinden kurabilmekte; yabancılarla kolayca ve risksiz olarak tanışabilmekte; özgürce düşüncelerini ve duygularını ifade edebilmekte; olmadığı bir kimliğe kolay bir şekilde bürünerek kendini gizleyebilmektedir (Ögel, 2012).

2.8. Yalnızlık

İnternet bağımlılığıyla güçlü bir ilişkisi olduğu düşünülen etkenlerden biri de “yalnızlık”tır ve yalnızlık kavramı yabancılaşma, toplumdan uzaklaşma, can sıkıntısı veya sosyalleşememe gibi kavramlarla da ilişkilendirilebilir. Yalnızlık ve internet bağımlılığı arasındaki ilişkinin benzerinin televizyon bağımlılığında da olduğu söylenebilir. Yalnızlık kavramı da depresyon gibi, internet bağımlılığı için hem neden hem sonuç olarak düşünülebilir. Yani, bireyi aşırı internet kullanmaya yönelten nedenin toplum içinde yalnız kalması olabileceği gibi, bireyin aşırı internet kullanımından dolayı zamanla toplumdan uzaklaşarak yalnızlaşması şeklinde olması da düşünülebilir (Ögel, 2012).

İnternetin sosyal hayatta insanları mutsuz ettiği, başarısız kıldığı, yalnızlaştırdığı konularında yargıya varmak, onu insanların nasıl kullanacağıyla ilgilidir. Ergenler bu konuda kendilerine sınır koymakta

zorlandıkları için bu problemlerle karşılaşabilir durumdadırlar. Televizyonun hayatımıza girmesiyle sosyal ilişkilerde azalma meydana gelmişti, sosyal çevreyle ilişkilerin daha da azalması, internetin günlük hayatımıza girmesiyle ilgili olabilir. Dünyanın değişik bir ülkesinde biriyle chat yaparken, komşusunu tanımayabilir (Makas, 2008).

Ergenlik, yalnızlık kavramının yoğun ve dikkat çekici bir olgu olarak ilk ortaya çıktığı yaşam dönemidir. Yalnızlığın ölçülmesinde zorluklar olsa da elde edilen veriler, ergenler arasında yalnızlığın acı verici ve yaygın bir durum olduğunu ortaya koymaktadır (Brennan, 1982: Akt. Yücel ve Gürsoy, 2013).

Morahan-Martin ve Schumacher'e (2003) ait olan yalnız ve yalnız olmayan bireylerin internet kullanımları ile internetin sosyal etkileşimleri üzerinde etkilerinin karşılaştırıldığı çalışmada, yalnız bireyler internette daha çok zaman geçirmeye, mailleşmeye ve interneti duygusal destek için kullanmaya diğerlerine göre daha yatkındır. Yalnız insanların internetteki iletişimi yüz yüze iletişime tercih ettikleri, internet iletişimindeki anonimlikten hoşlandıkları ve diğerlerine göre daha çok gizlilik ihtiyacı duydukları belirtilmiştir. Yalnız bireylerin olumlu sosyal davranış içinde oldukları ve rol yaptıkları tahmin edilmekte, bu da online arkadaşlıklar kurma ve online arkadaşlıklardan hoşlanmayla sonuçlanmaktadır. Ayrıca yalnız bireyler, yalnız olmayanlara göre online ortamda kendilerini daha iyi hissetmektedir ve yalnız insanlar, diğerlerinin aksine, internet kullanımını yalnızlıktan dolayı olan kötü ruh halini değiştirmek için kullanır. Son olarak, yalnız insanlar internet kullanımının sebep olduğu günlük hayattaki işleyiş problemleriyle yalnız olmayanlara kıyasla daha fazla karşılaşmaktadır (Gürcan ve Hamarta, 2013).

2.9. İlgili Araştırmalar

2.9.1. İnternet Bağımlılığı İle İlgili Ülkemizde Yapılan Çalışmalar

B. Çevik ve Çelikkaleli (2010)' un çalışmasında ergenlerin arkadaş bağımlılığı internet bağımlılığının cinsiyet, ebeveyn tutumu ve anne baba eğitim düzeylerine göre incelenmesi konusunu ele alırken, cinsiyete göre erkek

ergenlerin kız ergenlere göre internet bağımlılık puan ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmanın bir diğer bulgusu; algılanan ebeveyn tutumlarına göre ergenlerin internet bağımlılık puanları anlamlı bir şekilde farklılaşmıştır. Ebeveyn tutumunu “ilgisiz” olarak algılayan ergenlerin internet bağımlılık puan ortalamasının “koruyucu”, “otoriter” ve “demokratik” olarak algılayanlardan anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Esen ve Siyez’in (2011), ergenlerde internet bağımlılığını yordayan psiko-sosyal değişkenleri belirlemeyi amaçlayan araştırmasında yalnızlık ve internet bağımlılığı arasında düşük düzeyde fakat anlamlı bir ilişki bulunduğu görülmektedir. Araştırmada elde edilen bulgular incelendiğinde, internet bağımlılığının en önemli yordayıcısı olarak cinsiyet değişkeni, ikinci sıradaki yordayıcılar olarak ise yalnızlık ve aileden algılanan sosyal destek değişkenleri, üçüncü sırada ise akademik başarı değişkeni yer almıştır. Fakat araştırma kapsamında ele alınan psiko-sosyal değişkenlerin internet bağımlılığını yordama gücünün oldukça düşük bir yüzdeye sahip olması nedeniyle internet bağımlılığını değerlendirmede farklı değişkenlerin de incelenmesinin gerekliliğini düşündürmektedir. Yine aynı araştırma sonucuna göre erkeklerin internet bağımlılığı puan ortalamalarının kızlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur (Esen ve Siyez, 2011).

Bayhan (2011)’in çalışmasında lise öğrencilerinin internet kullanma alışkanlığı ve internet bağımlılığı araştırma sonuçları örneklem bağlamında şu şekilde özetlenmiştir. İnternet bağımlılığıyla ekonomik gelir arasında doğrudan bir ilişki vardır. Bulgulardan da anlaşıldığı gibi ekonomik gelir yükseldikçe bilgisayar ve evde internet bağlantısı oranı artmaktadır. İnternete erişim oranı arttıkça internet kullanma oranı artmakta, internet kullanma oranı artışına paralel olarak da internet bağımlılık oranı artmaktadır. Toplumsal cinsiyet ve aile tipi gibi sosyal değişkenlerde internet bağımlılığı üzerinde etkide bulunan önemli değişkenler olmaktadır. Örneğin, parçalanmış aileye mensup ergen ve gençlerin internete erişim ve internet bağımlılığı oranları daha fazladır. Bunun bir sebebi, ailedeki otorite eksikliği ve daha serbest davranma ortamı bulmaları

iken; diğ er sebebi ailedeki ebeveynlerden birinin eksikliğinin sosyal ve psikolojik yoksunluğunun internet ile doldurulmasıdır.

Aynı çalışmada cinsiyete g ere, erkeklerin interneti kullanma oranı ve dolayısıyla internet bağımlılık oranı kızlara g ere daha fazladır. Bu bulgu, diğ er araştırmalarla paralellikler g STERMEKTEDİR. İngiltere, Ç ek Cumhuriyeti ve Hong Kong'ta yapılan çalışmalarda da erkek oğrencilerdeki internet bağımlılık oranı daha fazla çıkmıştır. Tayvan'da yapılan araştırma sonucunda internet kullanım süresiyle internet bağımlılığı oranı arasında bir ilişki bulunmuştur. Aynı bulgu bu çalışmada da g örülmektedir. İngiltere, Hong Kong ve Tayvan'daki araştırmalarda internet bağımlılık oranı %18 iken; Teksas Üniversitesi'nde yapılan araştırmada internet bağımlılık oranı %14'tür. Bu araştırmada da, kendini internet bağımlısı olarak g örenlerin oranı %18 iken, internet bağımlılık ölçeği sonuçlarına g ere internet bağımlısı olanların oranı %14'tür. Bu bağlamda, bu araştırma ile literatürde diğ er ülkelerde yapılan araştırma sonuçları örtüşmektedir (Bayhan, 2011).

Ceyhan (2011)'in ergenlerin problemlili internet kullanım düzeylerinin yordayıcılarını ele alan çalışmasında araştırma bulguları; genel olarak okul türünün, sınıf düzeyinin ve internet kullanım süresinin problemlili internet kullanımında önemli faktörler olduğunu fakat cinsiyetin, başarı düzeyinin ve sosyal destek düzeyinin önemli faktörler olmadığını g STERMEKTEDİR. Bulgular çerçevesinde, meslek lisesinde oğrenim g ormek, birinci ve ikinci sınıfa devam etmek ve interneti aşırı kullanmak problemlili internet kullanımının önemli yordayıcıları olarak belirlenmiştir.

B. Çelik ve Odacı (2011)'in kendilik algısı ve benlik saygısının problemlili internet kullanımı üzerindeki yordayıcı rolünü incelediği çalışmasında, kendilik algısı, benlik saygısı ve cinsiyetin problemlili internet kullanımının birer yordayıcısı olduğu saptanmıştır.

Aynı çalışmada diğ er bir bulgu da problemlili internet kullanımının cinsiyete g ere farklılaştığı, erkeklerin kızlara g ere interneti daha problemlili kullandıkları g örülmüştür. Ayrıca problemlili internet kullanımının internet kullanım amacına g ere değiştiği, interneti eğlence ve iletişim amaçlı kullanan

öğrencilerin eğitim amaçlı kullananlara göre interneti daha bağımlı bir biçimde kullandıkları belirlenmiştir (B. Çelik ve Odacı, 2011).

Son yıllarda ülkemizde ve dünyada yeni iletişim teknolojileri, internet hızla yayılmakta ve gelişmektedir. Bu yeni iletişim ortamı içinde en göze çarpan sosyal ağ Facebook olarak karşımıza çıkmakta, ülkemizde internet kullanımı ve Facebook kullanımı üzerine yapılan anketler gittikçe kullanım süresinin ve üye sayısının arttığını göstermektedir (Ekşi ve diğ., 2013). Ekşi ve diğ.'nin çalışmasında ergenlerin Facebook üzerinden kimlik/kişilik oluşum süreçleri irdelenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğrenciler, Facebook'ta hemen hemen her gün vakit geçirmektedir. Facebook'a genellikle cep telefonu ve bilgisayardan girdiklerini belirtmişler, araştırmada Facebook'un en çok eğlenmek ve bilgi sahibi olmak için kullanıldığı ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin çoğu Facebook'un yalnızlıklarını gidermediğini, facebook'taki paylaşımlar yüzünden bazı arkadaşları ile tartışma yaşadıklarını belirtmişlerdir (Ekşi ve diğ., 2013).

Ekşi ve diğ. (2013)'nin aktarımıyla Devlet Planlama Teşkilatı Bilgi Toplumu İstatistiklerine (2011)' ne göre 2004 yılında %13,3 seviyesinde olan bilgisayar kullanımı oranı 2011 yılı itibariyle %42,9'a ulaşmış, bilgisayar ve İnternet kullanım oranlarının en yüksek olduğu yaş grubunun da 16-24 olduğu ortaya çıkmıştır (Türkiye İstatistik Kurumu, 2012).

Özkan (2013)'ün, sosyal ağ kullanıcılarının e-sosyalleşme sürecindeki kimlik yapılandırma süreçleri başlıklı çalışmasındaki ankete verilen cevaplara bakarak lise mezunu internette geçirilen süre nedeniyle ödev ve işlerin aksaması sorusuna %22'sinin bazen cevabı verirken, üniversite mezunlarının %40'ı oldukça nadir ve nadir cevapları verdiği, ne kadar sıklıkla kendinizi tekrar İnternet kullanımı beklentisi içinde buluyorsunuz sorusuna lise mezunlarının %29'u sık sık cevabı verirken, üniversite mezunlarının %30'u nadir cevabı verdiği görülmektedir. Sosyal ağlarda bulunma süresi sorusuna cevap olarak lise mezunlarının %44'ü 1-3 saat arası, üniversite mezunlarının ise,1 saate kadar sosyal ağlarda zaman geçirdiği görülmektedir. Sosyal paylaşım sitelerinde kullanıcıların gerçek isimlerini kullanıp kullanmadıkları

sorgulandığında lise mezunlarının bazen cevabı çoğunlukta, üniversite mezunlarının büyük kısmının oldukça sık cevabı verdiği anlaşılmaktadır.

Durak Batıgün ve Hasta (2010)'nın çoğunluğunu üniversite öğrencilerinin oluşturduğu, internet bağımlılığının yalnızlık ve kişilerarası ilişki tarzları açısından bir değerlendirmesini ele aldığı çalışmasında, örneklemin %14'ünün internet bağımlılığı puanlarının yüksek olduğu, internet bağımlısı olarak tanımlanabileceği anlaşılmakta, internet bağımlılığı olan bireyler günde ortalama 2.17 ± 0.70 saat internete bağlı kaldıklarını belirtmektedir. Bu da haftada 15 saati aşkın bir zaman internette zaman geçirdikleri anlamına gelmektedir. İnternete bağımlı olan bireylerin, olmayanlara göre kişilerarası iletişimde ketleyici tarzı daha fazla kullandıkları ve yalnızlık düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bağımlı olanların interneti daha uzun süre ve daha çok etkileşim maksadıyla kullandıkları belirlenmiştir. İnterneti kullanım süresi, etkileşim amaçlı internet kullanımı ve kişilerarası ilişkilerde ketleyici tarz, internet bağımlılığının yordayıcıları olduğu belirlenmiş olmaktadır. Cinsiyetler arasında fark bulunmamıştır bu çalışmada.

Sezer (2010)'un "Ergenlerin Kendilik Algılarının Anne Baba Tutumları ve Bazı Faktörlerle İlişkisi" başlıklı çalışmasında anne babasının tutumunu orta ya da yüksek düzeyde demokratik bulan ergenler kendilerini daha olumlu olarak algılamakta, çocuğun ihtiyaç ve gelişim düzeyinin dikkate alındığı, hoşgörü, anlayış ve sınırlamaların bir denge içinde olduğu aile ortamı çocukların gelişimi için önemli olmaktadır.

Sayiner ve diğ. (2005)'in lise öğrencilerinde ana-baba tutumunun çeşitli değişkenlere göre incelenmesini ele aldıkları çalışmada alt ölçeklerin tümü incelendiğinde, lise öğrencileri ana-babalarının tutumlarını en yüksek olarak değerlendirdikleri alt ölçek yüzde 62,6 değerinde "pek uygun değil" ile "otoriter tutum" olup, bunu sırasıyla yüzde 56,3 değerinde "pek uygun değil" ile "koruyucu-istekçi tutum" ve yüzde 49,8 değerinde "biraz uygun" ile "demokratik tutum" alt ölçekleri izlemiştir.

Gölönü ve Karcı (2010)'nın Ankara ilindeki, üç iletişim meslek lisesinde öğrenim gören öğrencilerin iletişim becerileri düzeylerinin sosyo-demografik değişkenler açısından incelenmesi amacıyla yapılan araştırmasında elde edilen sonuçlara göre kız öğrencilerin iletişim becerilerinin, erkek öğrencilere göre gelişmiş olduğunu söylemek mümkündür. Bu durum, kız öğrencilerin etkili iletişim kurmada daha başarılı olduklarını göstermektedir. Öğrencilerin okudukları sınıf düzeyi arttıkça, iletişim becerilerinin de olumlu yönde geliştiği sonucu da iletişim becerilerinin öğrenilebilir ve geliştirilebilir beceriler olduğu yönünde değerlendirmek mümkündür. Yine bu çalışmaya göre öğrencinin sosyo-ekonomik düzeyi, iletişim beceri puanlarını anlamlı bir biçimde etkilememektedir.

Türkmen (2011)'in çalışmasında anababa tutumları ayrı ayrı özsaygı ve algılanan sosyal desteği etkilemekte, bu iki değişken de bireyin öznel iyi oluşunu etkilemektedir.

Bal (2010)'in çocukluk örselenme yaşantıları, ana-baba-ergen ilişki şekilleri ve algılanan sosyal destek algısının kuraldışı davranışlarla ilişkisinin incelendiği araştırmasında kuraldışı davranışlar ile bu değişkenler arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Geçmişte fiziksel, duygusal ve cinsel istismar yaşantısı olan ergenlerin, ergenlikte kuraldışı davranışlar gösterdikleri bulunmuştur. Tartışıp kavga eden, evlerinde fiziksel şiddete uğrayan, evde içki içen biri olan, evde birbirine sevgiyle yaklaşmayan, ev ortamını huzursuz bulan öğrencilerin kural dışı davranışlar gösterme oranları, evlerinde bu davranışların olmadığını söyleyen öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur.

İnternet bağımlısı olan ve olmayan ergenlerde mizaç özellikleri ve psikiyatrik semptomların karşılaştırılması amacıyla yapılan Özgün (2011)'in çalışmasında internet bağımlılığı açısından sınıflar arasında herhangi bir fark bulunmamasına rağmen internet bağımlılığı 9. sınıflarda daha yüksek bulunmuştur. Cinsiyete göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamasına rağmen internet bağımlısı ergenlerin %35'inin kız , %65'inin erkek olduğu görülmüştür. Evde bilgisayar bulunup bulunmaması durumuna göre internet bağımlılığı ölçek puanları karşılaştırıldığında evde bilgisayar bulunan ergenlerin ölçek puanları

bulunmayanlara göre anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur. İnternetin kullanıldığı yere göre internet bağımlılığı ölçek puanları karşılaştırılmış olup, buna göre evde internet kullananların puanları diğer yerlerde kullanan ergenlerden anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur.

Aynı araştırmada ailenin geliri açısından ergenlerin internet bağımlılığı ölçek puanları karşılaştırıldığında geliri 1001 TL ve üstü olan olguların anlamlı olarak daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür. Araştırmada ergenlerin internet kontrolünün kimde olduğuna göre ölçek puanlarının karşılaştırmasında kontrolün babalarda olduğu olgularda ölçek puanları kendi kendilerini kontrol eden ergenlerden anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur. İnternet bağımlısı olan ergenlerin anne ve babalarının eğitim düzeylerinin bağımlı olmayan ergenlere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Çalışmada ergenlerde internet bağımlılığı yaygınlık oranı %6,6 olarak bulunmuştur. Ergenlerin bağımlılık durumları açısından internet bağımlılığı ölçek puanları karşılaştırılmış olup bağımlılarda ölçek puanı anlamlı olarak yüksek bulunmuştur (Özgün, 2011).

Hızla artan ve yaygınlaşan internet erişimi ile birlikte giderek popüler bir hale gelen internet bağımlılığı ile ilgili yurt dışında çok sayıda araştırma yapıldığı, özellikle Uzakdoğu'da konuyla ilgili araştırmaların oldukça fazla olduğu anlaşılmaktadır (Esen, 2010).

Ülkemiz için yeni sayılabilecek bir çalışma alanı olan İnternet bağımlılığı ve internet kullanımı konulu çalışmalar artan ilgi ile doğru orantılı olarak artmaktadır. Çalışmaların çoğunda internet bağımlılığının üniversite öğrencileri örnekleminde ele alındığı fakat son yıllarda ergenlerde internet bağımlılığı ve ergenlerde internet kullanımını ele alan araştırmaların yapıldığı görülmektedir (Esen, 2010).

Esen (2010)'un çalışmasında araştırmaya katılan ergenlerin % 16.7'sinin haftada 22 saatten fazla internet kullandıkları, % 13'ünün haftada 15-21 saat arasında internet kullandığı, % 27.6' sının haftada 6-14 saat arasında internet kullandığı ve % 42.7'sinin ise haftalık internet kullanımının 5 saatin altında olduğu bulunmuştur. Ergenlerin büyük bir kısmı (% 78.9) internete

evlerinden bağlanırken, % 14.6'sı ise internet kafelerden internete bağlanmaktadır. Bu çalışmada ergenlerin % 3.28'inin internet bağımlısı olduğu belirlenmiştir. Yalnızlık ve internet bağımlılığı arasında düşük düzeyde fakat anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Araştırmada elde edilen bulgularda, cinsiyet, algılanan akademik başarı, yalnızlık ve aileden algılanan sosyal destek değişkenlerinin internet bağımlılığının yordayıcıları oldukları ancak yaşam doyumu, arkadaşan algılanan sosyal destek, özel kişiden algılanan sosyal destek ve toplam algılanan sosyal destek değişkenlerinin internet bağımlılığını yordamadıkları anlaşılmaktadır. Cinsiyet değişkenine göre internet bağımlılık durumlarının incelenmesi sonucunda, internet bağımlılığının erkek ergenlerde kızlara göre daha fazla olduğu, internet bağımlılığının ailenin sosyo-ekonomik düzeyine göre farklılaşmadığı bulunmuştur.

Işık (2007)'nin Medya Bağımlılığı Teorisi Doğrultusunda İnternet Kullanımının Etkileri ve İnternet Bağımlılığı" başlıklı çalışmasında; Gazi Üniversitesi örnekleminde, 14 fakülte ve 563 öğrenci üzerinde gerçekleştirilen anketle sonuçlandırılmış, yapılan analiz ve değerlendirmelerden çıkan sonuç - öncüllerde olduğu gibi- bu savı -geleneksel iletişim araçlarına olan ilginin internetle birlikte azaldığını- doğrulamaktadır. Gazi Üniversitesi'nin 563 öğrencisiyle gerçekleştirilen araştırmadan bu konuda elde edilen en önemli veri, öğrencilerin "en çok hangi kitle iletişim aracını takip ediyorsunuz" sorusuna verdikleri cevapların; yüzde 41,2 ile interneti ön plana çıkarmasıdır. Bunun birlikte, bu bölümde internetin kişinin sosyal çevresi ile olan ilişkileri üzerine bir etkisi olup olmadığı araştırılmıştır. İnternetin; "evrensel" bir kitle iletişim aracı olarak dünyanın dört bir yanından insanları, kültürleri, toplumları kucaklayan, bireyin sosyalleşmesinde önemli katkıları olan bir araç mı yoksa bilgisayar ekranı karşısında bireyi yalnızlaştıran, toplumdan soyutlayan ve ilişkilerini zedeleyen bir araç mı olduğu konusunda henüz bir uzlaşma sağlanabilmiş değildir.

Cömert (2007) çalışmasında İstanbul'da yaşayan 18-28 yaş arası üniversite öğrencilerinin internet ve madde kullanım alışkanlıklarının ilişkilendirilmesini ele almıştır. Çalışmada internet bağımlıların ailelerinin gelirlerine bakıldığında %36.8'inin ailesinin aylık gelirinin 1700 ytl ve üstü

olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca erkeklerin kızlara oranla bağımlılık yapıcı maddelere veya bilgisayar ve İnternet bağımlılığına daha yatkın oldukları, İnternet bağımlılığı açısından erkeklerin kızlardan 1.5 kat daha fazla risk altında oldukları grlmştr. Bu çalışmada örneklem büyüklüğü 600 niversite öğrencisinden oluşmaktadır ve İnternet bağımlısı olanlar grubun %77.8'dir.örneklem grubunun %8.8'i kaygılarından İnternet vasıtası ile kaçtığını bildirmiştir.

Bağımlılığın birden fazla sebebi ve bileşeni olduğu bunun bilgisayar, İnternet bağımlılığı için de geçerli olduğu dşnlmelidir. Her bağımlılık türünde olduğu gibi bilgisayar, İnternet bağımlılığında risk faktörleri ve önleyici faktörlerin varlığı üzerine çalışmak gereklidir. Evimizin güvenli ortamı içinde dünyanın dört bir köşesine ve tüm kütüphanelerindeki bilgilere ulaşmanın rahatlığı insanların her geçen gün İnternet kullanımlarının artmasına sebep olmaktadır. Gerçek hayatın acımasız gerçeklerinden uzak İstedıği kişi olabilmeyin verdiği rahatlık ve kendine güven duygusu da İnternet üzerinden girilen ilişkilerin ana nedenlerinden biri olabilmektedir (Cömert, 2007).

Günüç (2009), ortaöğretim kademesindeki 14-20 yaş aralığında, 754 öğrenciyle gerçekleştirdiği çalışmasında cinsiyetlere göre İnternet bağımlılık durumları incelenmiş olup, erkeklerin kızlara göre bağımlılık düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. İnternet bağımlılığı ve anne-baba öğrenim durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Sigara kullanan bireylerin sigara kullanmayanlara göre bağımlılık düzeyi daha yüksek bulunmuştur. Gelir düzeyi arttıka İnternet bağımlılık düzeyinin de arttığı gözlenmiştir. Bireylerin İnterneti ağırlıklı olarak 1-3 yıldır kullandıkları ve İnterneti günlük kullanım miktarlarının ağırlıklı olarak 1-3 saat olduğu tespit edilmiş olup hem yıl hem de günlük kullanım miktarları arttıka bağımlılık düzeyinin de arttığı ortaya çıkmıştır. Çalışmada bağımlı grubun İnterneti günlük ortalama 4,3 saat, risk grubunun ortalama 3,2 saat, eşik grubunun ortalama 2,2 saat ve bağımlı olmayan grubun ise ortalama 2 saat kullandığı tespit edilmiştir. Bu sonuç ile İnterneti günlük kullanım saatiyle İnternet bağımlılığı arasında çok belirgin bir ilişkinin ve aynı yönde olan bir orantının varlığından söz edilebilir. rneklemde ortaöğretim kademesinden 9., 10., 11. ve 12. sınıflara ulaşılmış

olup en yüksek bağımlılık düzeyi 9. sınıflarda tespit edilmiş, bağımlılık düzeyinin 9. sınıftan 12. sınıfa doğru düşmeye başladığı görülmüştür.

Ulusoy (2008)'in bilişim teknolojilerinin kullanımının ergenlerde saldırganlıkla ilişkisinin bakıldığı araştırmasında, bilişim teknolojisi kullanım süresiyle saldırganlık düzeyi arasındaki ilişkiye bakıldığında; literatürde ağır kullanım sayılan haftalık 20 saat ve üzeri bilgisayar ve internet kullandığını söyleyen ergenlerin kullanım süreleriyle saldırganlık düzeyleri anlamlı çıkmıştır. Bilişim teknolojisinin kullanım yerine göre saldırganlık arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Alkaya (2004)'nın lise öğrencileriyle yaptığı çalışmada kız öğrencilerin iletişim becerileri puan ortalamaları erkeklerden daha yüksek ve farkın anlamlı olduğu, internette sohbet eden (chat) lise öğrencilerinin iletişim becerileri puan ortalamalarının sohbet etmeyenlerden daha yüksek ve aradaki farkın anlamlı olduğu, annelerinin tutumlarını demokratik algılayan öğrencilerin iletişim becerileri ilgisiz algılayanlara göre daha ileri olduğu, babalarının tutumlarını demokratik algılayan öğrencilerin otoriter algılayanlara göre iletişim becerilerinin daha gelişmiş olduğu bulunmuştur.

Makas (2008)'in lise öğrencileri arasında internet kullanımının genel özelliklerini belirlemek ve internet kullanımının öğrencilerin hayatlarına etkisini incelemek amacıyla 532 öğrenci ile gerçekleştirdiği çalışmasında öğrencilerin %71,4'ü evlerinden internete bağlanırken, en sık internet kullanım süresi 2-5 saat/hafta olup, erkeklerin kızlara göre internette daha fazla vakit geçirdikleri, ergenlerin %9,21'inin (kızların ve erkeklerin internette bulunma ortalaması) haftada 40 saatten fazla internette buldukları, sınıf seviyesi (dolayısıyla yaşı) arttıkça PIK'in görülme durumu arttığı bulunmuştur. İnternet kullanmaya başladıktan sonra erkekler kızlara göre kendilerini daha "mutlu", "rahat", "kontrol ediliyormuş gibi", "güçlü", "verimsiz", "anlaşılmış" hissettikleri, "aile içi ilişkilerde" daha çok problem yaşadıkları belirlenmiştir. Erkeklerin kızlara göre arkadaş bulma sitelerine ve facebook a daha çok girdikleri tespit edilmiştir. İnternet kullanım saati arttıkça ergenlerin kendini daha donanımlı, güçlü, girişken hissettikleri belirlenmiştir.

Taayıldız (2010)'ın lise öğrencileriyle yaptığı çalışmasında “ok boyutlu algılanan sosyal destek” (alt boyutları ile birlikte), “iletişim becerisi”, “akademik başarı” ve “cinsiyet” değişkenlerinin internet bağımlılığını yordama gücü incelenmiştir. Lise ğrencilerindeki internet bağımlılığını çok boyutlu algılanan sosyal destek leğinin “arkadaştan algılanan sosyal” ve “aileden algılanan sosyal destek” alt boyutlarının anlamlı birer yordayıcı olduğu bulunmuştur. Lise ğrencilerindeki internet bağımlılığını “iletişim becerisi” nin, “akademik not ortalaması” nın, “cinsiyet” in anlamlı bir yordayıcı olduğu bulunmuştur.

Kurtaran (2008)'ın liselerde öğrenim gören 650 öğrenciyle yaptığı çalışmasında ele aldığı internet bağımlılığını benlik saygısının negatif yönde, yalnızlığın ise pozitif yönde anlamlı bir şekilde yordadığı fakat depresyonun, istatistiksel olarak anlamlı olacak kadar yordamadığı ortaya çıkmıştır.

Zorbaz (2013)'ın lise ğrencilerinin problemlili internet kullanımlarının incelediği araştırmasındaki bulgulara göre erkeklerin problemlili internet kullanım düzeyinin kadınlarınkenden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Gerek anne gerekse baba eğitim düzeyinin farklılaşmasının lise öğrencilerin problemlili internet kullanım düzeylerinde önemli bir farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca aile gelir düzeyiyle lise ğrencilerinin problemlili internet kullanım düzeyleri arasında anlamlı düzeyde bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir. Lise ğrencilerinin problemlili internet kullanımlarını yordamada sosyal kaygının alt boyutlarından olumsuz değerlendirilme korkusu ve genel durumlarda sosyal kaçınma ve huzursuzluk duyma ile akran ilişkilerinin alt boyutlarından kendini açma ve sadakat değişkenlerinin önemli rol oynadığı tespit edilmiştir. Diğer yandan lise ğrencilerinin problemlili internet kullanımlarını yordamada sosyal kaygının alt boyutu olan yeni durumlarda sosyal kaçınma ve huzursuzluk duyma ile akran ilişkilerinin alt boyutları olan bağlılık, güven ve özdeşim değişkenlerinin ise önemli rol oynamadığı sonucuna varılmıştır.

Ak ve diğ. (2013)'nin çalışmasında 15-19 yaş arasında 4311 kişi üzerinde yaptıkları araştırmada internet bağımlılığının önemli belirleyicileri

olarak cinsiyet, aile gelir düzeyi ve evde internet kullanımına işaret etmektedirler. Erkek öğrencilerin, evde internet kullanımının ve yüksek gelir düzeyinin bağımlılığı arttırdığını savunmaktadırlar. Ak ve arkadaşları, İnternet bağımlılığı ile mücadelede aile-öğretmen desteği ile öğrencilerin takip edilmesi gerektiğini düşünmektedirler.

Üneri ve Canan (2011), 211 lise öğrencisi üzerinde yapılan araştırmada uzun zaman internet kullanan ve depresyon düzeyleri yüksek olanlar ile internet bağımlılığı arasında pozitif ilişki olduğunu bulmuşlardır. Erkeklerin bağımlılıklarının kızlara göre yüksek olduğu saptamışlardır. Sonuç olarak internet bağımlılığının risk faktörleri olarak uzun zaman internet kullanımı ve depresyonun etkili olduğunu savunmaktadırlar. Üneri ve Canan (2011), erkek öğrencilerde bağımlılığın semptomunun depresif olduğunu ve internet bağımlılığı farkındalığı artırılarak bununla mücadele edilebileceğini savunmaktadırlar.

Ozcinar (2011)'ın, Kıbrıs'taki gençlerin internet bağımlılığı ile iletişim, eğitim ve fiziksel sorunlar arasındaki ilişkiyi ele alan çalışmasında 14-26 yaş arası gençlerin internet kullanımı ve bağımlılığıyla ilgili uyguladığı ankette 851 katılımcının %6.6'sı bağımlı çıkmıştır. Üniversite öğrencilerine kıyasla lise öğrencilerinde daha yüksek bağımlılık oranı çıkmıştır. Erkek öğrencilerde kızlara oranla daha yüksek bağımlılık oranı çıkmıştır. Akademik, kişilerarası ve fiziksel problemler internet bağımlılığıyla ilişkili bulunmuştur.

Gencer ve Koc (2012)'nin ergenler arasında interneti kötüye kullanma ve demografik faktörler ve olgularla ilişkisini ele alan çalışmasında çıkan sonuçlara göre liseli öğrencilerin küçük bir bölümü ciddi problemlerle interneti kötüye kullanan bireyler olarak ortaya çıkmıştır. Negatif durumlardan kaçmak en sık rapor edilen semptom olmuştur. Anova sonuçlarına göre cinsiyete ve akademik başarıya göre internet kullanımı küçük de olsa farklılık göstermiştir. Bunun tersine sosyoekonomik statü ve gidilen okulun türüne göre oranlarda bir farklılık bulunmamıştır.

Oktan (2011)'in duygu yönetimi ve internet bağımlılığı arasındaki tahminsel ilişkiyi ele alan çalışmasında edinilen sonuçlara göre, üniversite

öğrencilerinin duygu yönetimi becerisi internet bağımlılığı seviyelerini tahmin etmek için kullanılabilir. Bağımlılığın tanımlayıcılarının birçoğunun arasından en belirgin olarak, gerçekleşen aleyhte sonuca rağmen, bitmeyen arzu, dürtü, kontrol kaybı ve davranışta süreklilik ortaya çıkmaktadır (Oktan, 2011).

Ayas (2012)'nin lise öğrencilerinde, internet ve bilgisayar oyunu bağımlılığı ve utangaçlık arasındaki ilişkiyi ele alan çalışmasının sonuçlarına göre, erkek öğrencilerin internet-bilgisayar oyunu bağımlılığı seviyesi kız öğrencilerden daha yüksektir.

Işıklar ve diğ. , (2011) ergenlerdeki internet bağımlılığı ve düşsel mutluluk ile ilişkisini ele alan çalışmasında araştırmalardan da yola çıkarak ergenler üzerine yoğunlaşmıştır. Brenner (1997), Lin ve Tsai (2002) hepsi ifade eder ki, daha genç kullanıcılar internet bağımlılığı problemlerine daha yatkındırlar (Akt. Işıklar ve diğ., 2011). Mevcut çalışmalarda ortaya konulmuştur ki, ergenlerdeki, çevrimiçi geçirilen saatler ve internet bağımlılığı arasında olumlu bir ilişki vardır. Bu bulgular güncel çalışmalar ile paraleldir. Bundan yola çıkarak, çalışma internet kullanımı ve mutluluk arasındaki ilişki konusundaki algıyı geliştirmek amacıyla hazırlanmıştır. İnternet kullanım süresinin ergenlerin mutluluğu ile olumsuz bir ilişkisi bulunmuştur ve internet kullanım süresinin ergenlerin mutluluğuna ters etki yaptığı gözlemlenmiştir (Subrahmanyam & Lin, 2007; Morahan-Martin & Schumacher, 2000; Wieser 2001; Akt. Işıklar ve diğ., 2011).

2.9.2. İnternet Bağımlılığı İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Konuyla ilgili öncü araştırmacılardan biri olan Young (1996) daha öncede belirtildiği üzere internet bağımlılığını DSM-IV'te yer alan patolojik kumar oynama ölçütlerini uyarlayarak araştırmış, çalışmasını internet kullanıcılarını arayan bir ilana cevap verenlerin oluşturduğu bir örneklem ile gerçekleştirmiştir. Young uyarladığı 8 ölçütten 5 ya da daha fazlasına uyanları internet bağımlısı olarak sınıflandırmış, 605 katılımcıdan 396'sının internet bağımlısı olduğu belirlenmiştir, bağımlılardan oluşan bu grup, bağımlı olmayanlardan oluşturulan 100 kişilik kontrol grubuyla karşılaştırılmıştır. İnternet bağımlısı bireyler haftada ortalama 38.5 saat internet kullanırken,

bağımlı olmayan bireyler haftada ortalama 4.9 saat internet kullanmakta, Young bağımlıların çoğunun, internet bağımlılığı ve buna bağlı olarak tolerans, kontrol kaybı, yoksunluk, işlevselliğin bozulmasıyla sonuçlanan olumsuz akademik, sosyal, ekonomik ve mesleki sonuçlar deneyimlediklerini belirtmiştir. Ayrıca internet bağımlılarının görece internet kullanmaya yeni başlayan kullanıcılar olduğu belirlenmiştir (Akt. Esen, 2010).

Young (1996; Akt. Korkmaz ve Kıran-Esen, 2012) şuna dikkat çeker ki, aşırı internet kullanımı yüzünden, öğrencilerin % 58 i kötüleşen ders çalışma alışkanlıkları, notlarda önemli düşüşler ve kaçırılan dersler gibi olumsuz sonuçlarla karşılaşır. Bununla birlikte, aşırı internet kullanımının önemli sosyal, psikolojik ve mesleki bozukluklar ile doğru orantıda olduğu kanıtlanmıştır. Bilinir ki akranlar internet kullanımı konusunda önemli rol oynarlar. Kıran-Esen (2007) belirtmektedir ki akran baskısı internet bağımlılığına çok önemli bir boyutta ön ayak olur. Ergenlik yılları boyunca, gençlerin ebeveyn ilişki ve bağlarında azalma, akran ilişki ve bağlarında artış görülür (Helsen, Volleberg & Meeus, 2000; Akt. Korkmaz ve Kıran-Esen, 2012).

Young (1998) çalışmasında, bağımlı bireyler için haftalık kullanım saatini ortalama 38 saat olarak tespit ederken, Young (2004) sonraki çalışmasında bu değer 40 ile 80 arasında değişebileceğine dikkat çekmiştir. Bağımlılık için belirli bir kullanım miktarı belirtmek güç görülmektedir. Bu değerlerin kültürden kültüre ve bireyden bireye değişebileceği fakat bağımlılık düzeyinin kullanım miktarı ile orantılı olarak artabileceği söylenebilir (Akt. Güniç, 2009).

Lopez- Fernandez ve diğ. (2013)'nin çalışmasında İspanyada 12-18 yaş arasında 1131 öğrenci üzerinde yaptıkları araştırmada, İspanyada öğrencilerin %5'inde problemlerle internet kullanımı olduğunu bulmuşlardır. Problemlerle internet kullanımında erkek olmanın, genç ergen olmanın, aile yanında yaşamının risk taşıdığını savunmaktadırlar.

Ghassemzadeh ve diğ. (2008)'nin çalışmasında 14-16 yaş arasındaki 1968 öğrenci üzerinde yaptıkları araştırmada internet bağımlılık oranlarına

göre yalnızlık, öz saygı ve sosyal beceri düzeylerinin farklılaştığını tespit etmişlerdir. İnternet bağımlılarının yalnızlık, öz saygı ve sosyal beceri düzeylerinin hafif bağımlı, bağımsız ve internet kullanmayanlara göre yüksek olduğunu saptamışlardır. Aynı zamanda Ghassemzadeh ve arkadaşları, internet bağımlılarının fedakar davranış göstermediklerini, uygunsuz sosyal davranışlarının yüksek olduğunu, ilişkilerden korktuklarını, kendilerini daha egemen gördüklerini bulmuşlardır. Ghassemzadeh ve diğ. sonuç olarak internet bağımlılığının bireyi sosyal becerilerden yoksun hale getirdiğini savunmaktadırlar.

Wang ve diğ. (2011)'nin çalışmasında, problemlili internet kullanımının Çinde ergenlerde giderek büyüyen bir sorun olduğunu savunmaktadırlar. 14.296 lise öğrencisi ile yaptıkları kesitsel araştırma ile bağımlılık düzeylerini ölçmüştür. 12.446 internet kullanıcısı olduğu ve bunlardan% 12.2'sinin problemlili internet kullanıcı olduğunu tespit etmişlerdir. Problemlili internet kullanımının cinsiyete göre farklılaşmadığını saptamışlardır. Wang ve diğ. stres, sosyal arkadaş ve çatışmalı aile ilişkilerinin problemlili internet kullanımı için risk faktörü oluşturduğunu belirtmektedirler. İnternette uzun zaman geçirmek problemlili internet kullanımını tetiklemektedir.

Cao and Su (2006)'nın çinli ergenlerdeki internet bağımlılığını yaygınlık ve psikolojik özelliklerle birlikte ele alan çalışmasında internet bağımlısı öğrencilerin erkek-kız oranı (53 erkek – 11 kız), diğer çalışmadaki oran ile benzerdir (Morahan-Martin & Schumacher 2000; Akt.Cao and Su, 2006)) ve bu sonuçlar internet bağımlılığı konusundaki cinsiyet farklılıklarının göstergesi olabilir (Cao and Su, 2006). Cao ve Su'nun çalışmaları (2006) internet bağımlısı öğrencilerin genel zaman yönetimi konusunda daha başarısız oldukları ve internet bağımlılarının daha zayıf zaman algısının ders çalışma ve günlük hayat planlamasında, zaman planlaması, özyönetim konusunda zayıflıklara ve de başarısızlıklara sebep olduğu sonucuna varılmıştır.

Heo ve diğ., (2014)'nin Koreli ergenler arasında bağımlı internet kullanıcılığını araştırdığı çalışmasında öncelikle, bireysel seviyedeki etmenler gözden geçirildikten sonra hiyerarşik regresyon (doğrusal) analizinin gösterdiklerine göre, sadece kızlara eğitim verilen okullardaki kızlar karma

eğitim alan okullardaki kizlara göre daha fazla internet bağımlısı olma potansiyeline sahip çıkmıştır. Kız okullarının durumu kızların okullarındaki hemcins grupların fazlalığı temelinde dayanarak, çevrimiçi iletişimlerini besleyerek internet bağımlılıklarına katkıda bulunabilir. Tek cinsiyetli okullardaki Kore ğrencilerinin karma eğitim yapan okullardaki öğrencilere göre daha fazla hemcins arkadaşlarının olduğu gözlenmiştir çünkü öğrenciler okullardaki zamanlarının çoğunu akademik başarı arayışı içinde geçirmekte-dirler ve karşı cinsten arkadaşlar, çocuklarının akademik başarıları hakkında endişelenen aileler tarafından hoş karşılanmamaktadır (Kim and et al., 2007; Akt. Heo ve diğ. , 2014).

Stieger and Burger (2010)'ın internet bağımlılığı durumunda örtülü ve açık benlik saygısını ele alan çalışmasında yüksek derecede internet bağımlısı olan bireylerin düşük derecede bağımlı olanlara göre daha yüksek örtülü benlik saygısına sahip oldukları bulunmuştur. z-saygısı zedelenmiş katılımcılar, (yani, yüksek örtülü fakat düşük belirgin öz saygı) 4 konunun 3 nden en yüksek internet alışkanlık skoruna sahiptirler. İlginçtir ki, öz saygısını koruyan katılımcılar, (yani, düşük örtülü fakat yüksek belirgin öz saygı) 4 konunun 4 nde de internet bağımlılığı seviyeleri düşüktür. **Post Hoc** analizi öz saygısı zedelenmiş katılımcıların kişisel amaçlar için haftalık internet kullanımının en yüksek ortalama-da olduğunu, oysa ki, öz saygısını koruyan katılımcıların kullanımının ise en düşük ortalama-da olduğunu açığa çıkarmıştır.

Chak and Leung (2004)'ın internet bağımlılığına ve internet kullanımına sevkeden utangaçlık ve kontrol odağı başlıklı çalışmasında önceki araştırmaların aksine, insanları, interneti iletişim amacı ile düşük ya da yüksek seviyelerde kullanmaya utangaçlık tek başına sevketmemektedir. Young tarafından 8 maddeli internet bağımlılığı leği ile ölçüldüğü kadarıyla, yüksek seviyedeki utangaçlık (yani birey tarafından tecrübe edilen başka insanlar içerisinde huzursuzluk ve kendine ket vurma) internet bağımlılığında makul fakat istatistiksel olarak önemli bir artış ile ilişkiliydi (Akt. Chak and Leung, 2004). İnternet kullanımındaki daha büyük bağımlılıkların, psikolojik olarak aracı değişken – kontrol odağı ile büyük ölçüde ilişkili olduğu ortaya ıktı. Birey kendi hayatı üzerinde kontrolü olduğuna inandiğı zaman internete daha az bağımlı olacaktır. Dıştan yönetilen insanlar ya da güçlü olan diğerlerinin

kendi hayatları üzerinde etkisi olduğuna inanan insanlar internet kullanımı kontrolünde daha az başarılı olmuşlardır (Chak and Leung, 2004).

III.BÖLÜM

YÖNTEM

Örneklem grubundaki ergenlerde internet bağımlılığı yordayıcısı olarak aile tutumları, iletişim becerisi ve yalnızlık algısının etkisini belirlemek amacıyla yapılacak araştırmanın bu bölümünde araştırmanın yöntemine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Ergenlerde internet bağımlılığı yordayıcısı olarak aile tutumları, iletişim becerisi, yalnızlık algısının etkisini belirlemek ve demografik faktörlerle ilişkiyi de belirlemek amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılan araştırmada, “İnternet Kullanım Özellikleri Ölçeği”, “Anne Baba Tutumları Ölçeği”, “İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği”, UCLA Yalnızlık Ölçeği”, “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır.

3.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul ili Bağcılar ilçesinde bulunan 2013-2014 eğitim-öğretim yılında devlet okulunda öğrenim gören 9. sınıf orta öğretim öğrencileri oluşturmaktadır. Okuldaki 9. sınıflarda 135 öğrenci vardı, bunların 122’si geçerli kabul edildi. Öğrencilerin yaş grubu 14-16 arasında olup 62’si kız, 60’ı erkek 122 öğrenciden oluşmaktadır.

Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul ili Bağcılar ilçesinde bulunan bir okuldan, rastlantısal olarak seçilmiş 9.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma verilerinin toplanmasında iki boyut göz önünde bulundurulacaktır. Bunlar:

1. Kuramsal Boyut
2. Uygulama Boyutudur.

Araştırmanın kuramsal boyutunu oluşturmak amacıyla konuyla ilgili yerli ve yabancı kaynaklar taranmış olup, kuramsal boyut oluşturulmuştur.

Uygulama boyutunda ise veri toplama aracı olarak, İnternet Kullanım Özellikleri Ölçeği, Ana Baba Tutumları Ölçeği, İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği, UCLA Yalnızlık Ölçeği olmak üzere 4 tane ölçek ve de Kişisel Bilgi Formu araştırmada uygulanmıştır. Uygulama orta öğretim 9.sınıf öğrencilerine yapılmış ve sonuçlar istatistikî yöntemlerle irdelenerek sonuçlar değerlendirilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri

Bu başlık altında İnternet Kullanım Özellikleri Ölçeği, Ana Baba Tutumları Ölçeği, İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği, UCLA Yalnızlık Ölçeği olmak üzere 4 tane ölçek ve de Kişisel Bilgi Formu hakkında bilgilere yer verilmiştir.

3.3.1. İnternet Kullanım Özellikleri Ölçeği

Young (1996) tarafından, DSM-IV'ün "Patalojik Kumar Oynama" ölçütlerinden uyarlanarak oluşturulan "Tanı Anketi" daha sonra geliştirilip, 20 soruluk bir "İnternet Bağımlılık Ölçeği" meydana getirilmiştir. Likert tipi bir ölçek olan İnternet Bağımlılık Ölçeği'nde katılımcıdan "hiçbir zaman" "Nadiren" "Arada sırada" "Çoğunlukla" "Çok sık" ve "Devamlı" seçeneklerinden birini işaretlemesi istenmekte, bu seçeneklere sırasıyla 0, 1, 2, 3, 4 ve 5 puan verilmektedir. 80 ve üzeri puan alanlar "İnternet bağımlısı" olarak tanımlanmakta, 50-79 puan arası alanlar "Sınırlı Semptom gösterenler", 50 puan ve altı alanlar "Semptom Göstermeyenler" olarak tanımlanmıştır (Bayraktar, 2001; Akt. Esen, 2010).

Bayraktar (2001)'m araştırması sırasında İngilizce'den Türkçe'ye çevrilen ölçek, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Anabilim dalındaki beş öğretim görevlisi tarafından incelenmiş ve ölçek maddeleri anlam bütünlüğünü bozmayacak şekilde 12- 17 yaş grubu ergenlerin anlayabileceği

şekilde uyarlanmıştır. Çeviri testin standardize edilmiş Alpha değeri açısından güvenilirliği .91, Spearman – Brown değeri açısından da .87'dir. Bu sonuçlar testin güvenilir olduğunu düşündürmektedir (Esen, 2010). Bu çalışmada ise ölçeğin güvenilirlik için Cronbach's alpha katsayısı .955 olarak hesaplanmıştır.

3.3.2. Ana Baba Tutumları Ölçeği

Ana baba Tutumları Ölçeği, Türkiye'de ilk olarak 1972 yılında Kuzgun tarafından başlatılıp, geliştirilmiştir. Fakat uygulamalar sonucunda alt ölçeklerin birbirinden bağımsız ölçme yapamadığı ve test tekrar test uygulamasında alt boyutlara ilişkin korelasyon katsayılarının yeterli bulunmaması sonucunda aracın yeniden ele alınıp, geliştirilmesine karar verilmiştir (Kuzgun ve Eldeliklioğlu, 2005).

Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması için 1992-1993 öğretim yılında Gazi Üniversitesi İdari Bilimler Fakültesinde okuyan 100 öğrenciye uygulama yapılmıştır. Geliştirilen ölçek faktör analizi sonuçlarına göre demokratik (15 madde), koruyucu-istekçi (15 madde) ve otoriter (10 madde) olarak isimlendirilen birbirinden bağımsız 3 boyuttan ve toplam 40 maddeden meydana gelen ölçek maddeleri 5'li likert tipi (5= Tamamen uygun, 4= Çok uygun, 3= Biraz uygun, 2=Pek uygun değil ve 1=Hiç uygun değil) derecelendirmeyle ölçülmektedir. ABTÖ likert tipinde bir ölçektir ve her madde 1 ile 5 arasında puan almaktadır. Demokratik, Koruyucu/İstekçi ve Otoriter tutumların her birinin puanları ayrı hesaplanmaktadır (Kuzgun ve Eldeliklioğlu, 2005). Alt boyutlara giren maddeler şu şekildedir:

Demokratik anababa tutumu alt ölçeğine giren maddeler: 1, 2, 6, 7, 13, 14,15, 20, 21, 22, 29, 30, 36, 37, 39 'dur.

Koruyucu-istekçi anababa tutumu alt ölçeğine giren maddeler: 4, 9, 10, 11,17, 18, 19, 24, 25, 26, 27, 28, 32, 33 ve 34'tür.

Otoriter anababa tutumu alt ölçeğine giren maddeler: 3, 5, 8, 12, 16, 23, 31, 35, 38 ve 40'dır (Kuzgun ve Eldeliklioğlu, 2005).

Güvenirlilik için, ölçeği oluşturan alt boyutların iç tutarlılık katsayıları hesaplanmış, testin kararlılığı için test tekrar test tekniği kullanılmıştır. Bunlara göre de Cronbach alfa katsayıları demokratik tutum için .89, koruyucu/istekçi tutum için .82 ve otoriter tutum için .78 hesaplanmış, alt ölçeklerin kararlılık katsayıları sırasıyla .92, .75 ve .79 olarak hesaplanmıştır (Kuzgun ve Eldeliklioğlu, 2005). Elde edilen bu bulgular ölçeğin uygulanabilir olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada ise ölçeğin güvenirlilik için Cronbach's alpha katsayısı .787 olarak hesaplanmıştır.

3.3.3. İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği

Öğretmen adaylarının algılanan iletişim becerilerini değerlendirmek için, Korkut (1996) tarafından geliştirilip, daha sonra üniversite öğrencilerine uyarlanan (Korkut, 1999) İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği (İBDÖ) kullanılmıştır. 25 maddelik olan bu ölçek 5'li Likert tipi bir ölçektir. Bireyler ölçekteki ifadelere katılma derecelerini "her zaman (5), sıklıkla (4), bazen (3), nadiren (2), ve hiçbir zaman (1)" seçeneklerinden birisini işaretleyerek belirtmişlerdir. Ölçekten alınan yüksek puanlar, bireylerin kendi iletişim becerilerini olumlu yönde değerlendirdiklerini göstermektedir. İlk olarak lise öğrencileri için geliştirilen ölçeğin geçerlik ve güvenirlilik çalışmaları Korkut (1996) tarafından yapılmıştır (Kurtyılmaz, 2005). İlk çalışmalarda 0-4 biçiminde puanlanan ölçek (Korkut, 1996b), son çalışmalarda hiçbir zamandan (1) her zamana (5) doğru puanlanmaktadır (Korkut, 1997). Tersine maddelerin bulunmadığı ölçekten elde edilen puanın fazlalığı bireylerin kendi iletişim becerilerini olumlu yönde değerlendirdikleri anlamına gelmektedir (Korkut, 2005).

Ölçek, bireylerin kendi iletişim becerilerini nasıl değerlendirdiklerini anlamayı amaçlamakta, ölçekte yer alan maddeler ise olumlu iletişim becerilerine ilişkin davranış, yaklaşım, düşünce ve duygu ifadelerini içermektedir. Ölçeğin üniversite öğrencileri ile ve test tekrar yöntemi ile yapılan güvenirlilik çalışmasında güvenirlilik katsayısı 0.78 ($p < .001$), iç tutarlılık katsayısı olan alfa değeri ise 0.86 olarak verilmiş, ölçeğin

geçerliliğinin sınanması için benzer ölçekler geçerlilik yöntemi kullanılarak, Öztan'ın Türkçeye uyarlamış olduğu Kişilerarası İlişkiler Tarzı Ölçeği ile yapılan çalışmada geçerlilik katsayısı 0.54 olarak bulunmuştur (Özan, 2008).

Ölçek maddelerinin yapı geçerliliği Korkut (1996) tarafından temel bileşenler faktör analiziyle yapılmış, İBDÖ' nün tek boyutlu olduğu ortaya konmuştur (Kurtyılmaz, 2005)

Bu çalışmada ise ölçeğin güvenirlik için Cronbach's alpha katsayısı .853 olarak hesaplanmıştır.

3.3.4. UCLA Yalnızlık Ölçeği

Bireylerin genel yalnızlık düzeylerini ölçmek amacıyla Russell, Peplau ve Ferguson tarafından 1978 yılında geliştirilen UCLA (University of California Los Angeles) Yalnızlık Ölçeği'nin tüm maddeleri olumsuz ifadeler içeren bir ölçekken, Russel, Peplau ve Cutrona tarafından 1980'de tekrar gözden geçirilmiş ve ölçeğin maddelerinin yarısı olumlu, yarısı olumsuz yönde olacak şekilde düzenlenmiştir (Demir, 1989; Akt. Esen, 2010). Ülkemizde ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları Demir (1989) tarafından yapılmıştır (Esen, 2010).

UCLA Yalnızlık Ölçeği'ni oluşturan 20 maddenin 10 tanesi ters yönde, diğer 10 tanesi ise düz yönde kodlanmış, ölçeğin her bir maddesinde sosyal ilişkilerle ilgili duygu ve düşünce sunulmakta ve bireylerden bu ifadelerdeki durumları ne kadar sıklıkla yaşadıklarını Likert tipi dördümlü bir derecelendirme ölçeği üzerinde işaretlemeleri istenmektedir (Koçak, 2008).

Bireylerin tüm maddelerden elde ettikleri toplam puanlar "Genel Yalnızlık Puanını" oluşturmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 80, en düşük puan 20'dir. Puanın yüksek olması yalnızlık düzeyinin yüksek olduğunun göstergesi olarak kabul edilmektedir (Koçak, 2008).

Ölçeğin orijinali için yapılan geçerlik çalışmasında Russell, Peplau ve Ferguson, Beck Depresyon Envanterini ölçüt olarak kullanarak benzer ölçekler

geçerliliğini tespit etmişler ve geçerlik katsayısını .67 olarak bulmuşlardır (Esen, 2010).

Ülkemizde ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları Demir (1989) tarafından yapılmış, Demir (1989)'in yaptığı çalışmada ölçeğin iç tutarlılığı ile ilgili analizler toplam 72 kişi üzerinde hesaplanmış ve cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .96 olarak hesaplanmış, ölçeğin beş hafta ara ile yapılan test tekrar test güvenirlik katsayısı .94 olarak bulunmuştur. Dünyada ve ülkemizde yalnızlıkla ilgili yapılan pek çok çalışmada UCLA Yalnızlık ölçeğinin kullanıldığı görülmektedir (Koçak, 2008). Bu çalışmada ise ölçeğin güvenirlik için Cronbach's alpha katsayısı .886 olarak hesaplanmıştır.

3.3.5. Kişisel Bilgi Formu

Ergenlerin sosyo-demografik özellikleri, cinsiyet, yaş, ailelerinin gelir düzeyleri, internet kullanım süreleri, internete bağlanma nedeni, nerden bağlandığı, evde bilgisayar olması durumu ile ilgili toplam 16 sorudan oluşmaktadır.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 17.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (Sayı, Yüzde, Ortalama, Standart sapma) kullanılmıştır.

Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında iki grup arasındaki farkı Mann Whitney U testi, ikiden fazla grup durumunda parametrelerin gruplararası karşılaştırmalarında Kruskal Wallis H-Testi ve farklılığa neden olan grubun tespitinde Scheffe testi kullanılmıştır.

Araştırmanın bağımlı ve bağımsız değişkenleri arasındaki ilişkiyi Pearson korelasyon, etki ise regresyon analizi ile test edilmiştir. Ölçekler arasındaki korelasyon ilişkileri aşağıdaki kriterlere göre değerlendirilmiştir (Kalaycı, 2006);

<i>r</i>	İlişki
0.00-0.25	Çok Zayıf
0.26-0.49	Zayıf
0.50-0.69	Orta
0.70-0.89	Yüksek
0.90-1.00	Çok Yüksek

Elde edilen bulgular %95 güven aralığında, %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

Araştırmada internet bağımlılığı ölçeğine göre **internet bağımlılığı 1** 80-100 arası bağımlı, 80 altı bağımsız olarak alındı. **İnternet bağımlılığı 2** ise 20-49-bağımsız, 50-79- yarı bağımlı, 80 ve üstü bağımlı olarak alındı.

IV. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için, araştırmaya katılan öğrencilerin ölçekler yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

4.1. Tanımlayıcı Özelliklere İlişkin Bulgular

Tablo 1. Tanımlayıcı Özelliklerin Dağılımı

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kız	62	50,8
	Erkek	60	49,2
	Toplam	122	100,0
Yaş	14	12	9,8
	15	108	88,5
	16	2	1,6
	Toplam	122	100,0
Aylık Gelir	500 TL - 999 TL Arası	12	9,8
	1000 TL- 1999 TL Arası	82	67,2
	2000 TL Ve üstü	28	23,0
	Toplam	122	100,0
Bilgisayarın Olup Olmaması	Evet	108	88,5
	Hayır	14	11,5
	Toplam	122	100,0
Tabletin Olup Olmaması	Evet	116	95,1

	Hayır	6	4,9
	Toplam	122	100,0
Cep telefonun Olup Olmaması	Evet	96	78,7
	Hayır	26	21,3
	Toplam	122	100,0
İnternet Kullanımı	Evet	122	100,0
		0	0,0
	Bilgisayar Ve İnterneti Nereden Kullanıldığı	0	0,0
		0	0,0
	Evde	116	95,1
	Hem Evde Hem De İnternet Kafede	6	4,9
	Toplam	122	100,0
Bilgisayar Ve İnterneti Nereden Kullanıldığı	Evde	116	95,1
	Hem Evde Hem De İnternet Kafede	6	4,9
	Toplam	122	100,0
Günde Kaç Saat İnternet Kullanıldığı	1 Saat Ve Altı Kullanım	26	21,3
	1	34	27,9
	2	38	31,1
	3	10	8,2
	4	12	9,8
	7	2	1,6
	Toplam	122	100,0
Haftada Kaç Saat İnternet Kullanıldığı	1 Saat Ve Altı Kullanım	8	6,6
	1	6	4,9

2	2	1,6
3	4	3,3
4	12	9,8
5	8	6,6
6	10	8,2
7	10	8,2
8	8	6,6
9	2	1,6
10	16	13,1
11	2	1,6
14	2	1,6
15	4	3,3
16	2	1,6
18	2	1,6
20	2	1,6
21	8	6,6
22	2	1,6
24	2	1,6
25	4	3,3
28	4	3,3
32	2	1,6
Toplam	122	100,0

Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre %50,8'i (n:62) Kız, %49,2'1 (n:60) Erkek olarak dağılmaktadır.

Öğrencilerin yaş değişkenine göre %9,8'i (n:12) 14, %88,5'i (n:108) 15, 2'si %1,6'sı (n:2) 16 olarak dağılmaktadır.

Öğrencilerin aylık gelir değişkenine göre %9,8'i (n:12) 500 TL - 999 TL arası, %67,2'si (n:82) 1000 TL- 1999 TL arası, %23,0'ı (n:28) 2000 TL ve üstü olarak dağılmaktadır.

Öğrencilerin bilgisayarın olup olmaması değişkenine göre %88,5'i (n:108) Evet, %11,5'i (n:14) Hayır olarak dağılmaktadır.

Öğrencilerin tabletin olup olmaması değişkenine göre %95,1'i (n:116) Evet, %4,9'u (n:6) Hayır olarak dağılmaktadır.

Öğrencilerin cep telefonun olup olmaması değişkenine göre %78,7'si (n:96) Evet, %21,3'ü (n:26) Hayır olarak dağılmaktadır.

Öğrencilerin internet kullanımı değişkenine göre %100,0'ı (n:122) Evet, (%0,0), Hayır olarak dağılmaktadır.

Öğrencilerin bilgisayar ve interneti nereden kullanıldığı değişkenine göre 116'sı (%95,1) Evde, 6'sı (%4,9) Hem evde hem de internet kafede olarak dağılmaktadır.

Öğrencilerin günde kaç saat internet kullanıldığı değişkenine göre %21,3'ü (n:26) 1 saat ve altı kullanım, %27,9'u (n:34) 1, %31,1'i (n:38) 2, %8,2'si (n:10) 3, %9,8'i (n:12) 4, %1,6'i (n:2) 7 olarak dağılmaktadır.

Öğrencilerin haftada kaç saat internet kullanıldığı değişkenine göre %6,6'sı (n:8) 1 saat ve altı kullanım, %4,9'u (n:6) 1, %1,6'sı (n:2) 2, %3,3'ü (n:4) 3, %9,8'i (n:12) 4, %6,6'sı (n:12) 5, %8,2'i (n:10) 6, %8,2'i (n:10) 7, %6,6'sı (n:8) 8, %1,6'ı (n:2) 9, %13,1'i (n:16) 10, %1,6'ı (n:2) 11, %1,6'ı (n:2) 14, %3,3'ü (n:4) 15, %1,6'ı (n:2) 16, %1,6'ı (n:2) 18, %1,6'ı (n:2) 20, %6,6'sı (n:8) 21, %1,6'ı (n:2) 22, %1,6'sı (n:2) 24, %3,3'ü (n:4) 25, %3,3'ü (n:4) 28, %1,6'sı (n:2) 32 olarak dağılmaktadır.

4.2. Araştırmada Kullanılan Ölçeklere İlişkin Bulgular

Tablo 2. İnternet Kullanımı, Anne baba Tutumu, İletişim Becerileri ve Yalnızlık Düzeyi Ortalaması

	N	Ort	Ss	Min.	Max.
İnternet Kullanım	122	40,426	17,239	21.000	94.000
Demokratik Anne Baba Tutumu	122	56,213	13,993	15.000	75.000
Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumu	122	43,771	13,459	19.000	68.000
Otoriter Anne Baba Tutumu	122	22,262	8,795	10.000	46.000
İletişim Becerileri	122	104,902	11,025	65.000	125.000
Yalnızlık	122	39,377	11,800	23.000	69.000

Araştırmaya katılan öğrencilerin “internet kullanım” düzeyi ($40,426 \pm 17,239$); “demokratik anne baba tutumu” düzeyi ($56,213 \pm 13,993$); “koruyucu istekçi anne baba tutumu” düzeyi ($43,771 \pm 13,459$); “otoriter anne baba tutumu” düzeyi ($22,262 \pm 8,795$); “iletişim becerileri” düzeyi ($104,902 \pm 11,025$); “yalnızlık” düzeyi ($39,377 \pm 11,800$); olarak saptanmıştır.

Tablo 3. *A* Aylık Gelire Göre Ortalamalar

	Grup	N	Ort	Ss	KW	p
İnternet Kullanım	500 TL - 999 TL Arası	12	37,333	9,374	0,206	0,902
	1000 TL- 1999 TL Arası	82	39,707	15,690		
	2000 TL Ve üstü	28	43,857	23,225		

Araştırmaya katılan öğrencilerin internet kullanım puanları ortalamalarının aylık gelir değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonuçlarına göre; grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 4. *A* Günde Kaç Saat İnternet Kullanıldığına Göre Ortalamalar

	Grup	N	Ort	Ss	KW	p	Fark
İnternet Kullanım	1 Saat Ve Altı Kullanım	26	28,923	4,890	49,754	0,000*	3 > 1 4 > 1 5 > 1
	1	34	35,882	16,697			6 > 1
	2	38	40,105	11,855			3 > 2 4 > 2
	3	10	44,600	12,140			5 > 2
	4	12	74,667	10,263			5 > 3 5 > 4
	7	2	47,000	0,000			5 > 6

*p<0,05

Araştırmaya katılan öğrencilerin internet kullanım puanları ortalamalarının günde kaç saat internet kullanıldığı değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonuçlarına göre; grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur (KW=49,754; p=0,000<0.05). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek üzere Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Buna göre; günde kaç saat internet kullanıldığı 2 olanların internet kullanım puanları (40,105 ± 11,855), günde kaç saat internet kullanıldığı 1 saat ve altı kullanım olanların internet_kullanım puanlarından (28,923 ± 4,890) yüksek bulunmuştur. Günde kaç saat internet kullanıldığı 3 olanların internet kullanım puanları (44,600 ± 12,140), günde kaç saat internet kullanıldığı 1 saat ve altı kullanım olanların internet kullanım puanlarından (28,923 ± 4,890) yüksek bulunmuştur. Günde kaç saat internet kullanıldığı 4 olanların internet kullanım puanları (74,667 ± 10,263), günde kaç saat internet kullanıldığı 1 saat ve altı kullanım olanların internet kullanım puanlarından (28,923 ± 4,890) yüksek bulunmuştur. Günde kaç saat internet kullanıldığı 7 olanların internet kullanım puanları (47,000 ± 0,000), günde kaç saat internet kullanıldığı 1 saat ve altı kullanım olanların internet kullanım puanlarından (28,923 ± 4,890) yüksek

bulunmuştur. Günde kaç saat internet kullanıldığı 2 olanların internet kullanım puanları ($40,105 \pm 11,855$), günde kaç saat internet kullanıldığı 1 olanların internet kullanım puanlarından ($35,882 \pm 16,697$) yüksek bulunmuştur. Günde kaç saat internet kullanıldığı 3 olanların internet kullanım puanları ($44,600 \pm 12,140$), günde kaç saat internet kullanıldığı 1 olanların internet kullanım puanlarından ($35,882 \pm 16,697$) yüksek bulunmuştur. Günde kaç saat internet kullanıldığı 4 olanların internet kullanım puanları ($74,667 \pm 10,263$), günde kaç saat internet kullanıldığı 1 olanların internet kullanım puanlarından ($35,882 \pm 16,697$) yüksek bulunmuştur. Günde kaç saat internet kullanıldığı 4 olanların internet kullanım puanları ($74,667 \pm 10,263$), günde kaç saat internet kullanıldığı 2 olanların internet kullanım puanlarından ($40,105 \pm 11,855$) yüksek bulunmuştur. Günde kaç saat internet kullanıldığı 4 olanların internet kullanım puanları ($74,667 \pm 10,263$), günde kaç saat internet kullanıldığı 3 olanların internet kullanım puanlarından ($44,600 \pm 12,140$) yüksek bulunmuştur. Günde kaç saat internet kullanıldığı 4 olanların internet kullanım puanları ($74,667 \pm 10,263$), günde kaç saat internet kullanıldığı 7 olanların internet kullanım puanlarından ($47,000 \pm 0,000$) yüksek bulunmuştur.

Tablo 5. *A* Yaşa Göre Ortalamalar

	Grup	N	Ort	Ss	KW	p	Fark
İnternet Kullanım	14	12	34,000	7,839	1,216	0,544	
	15	108	41,296	17,973			
	16	2	32,000	0,000			

Araştırmaya katılan öğrencilerin internet kullanım puanları ortalamalarının yaş değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonuçlarına göre; grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 6. *A* Bilgisayar ve İnternetin Nereden Kullanıldığına Göre Ortalamalar

	Grup	N	Ort	Ss	MW	p
İnternet Kullanım	Evde	116	40,155	17,069	310,000	0,652
	Hem Evde Hem De İnternet Kafede	6	45,667	21,342		

Öğrencilerin internet kullanım puanları ortalamalarının bilgisayar ve interneti nereden kullanıldığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır (Mann Whitney U=310,000; p=0,652>0,05).

Tablo 7. *A* Bilgisayarın Olup Olmamasına Göre Ortalamalar

	Grup	N	Ort	Ss	MW	p
İnternet Kullanım	Evet	108	41,482	17,832	536,000	0,077
	Hayır	14	32,286	8,260		

Öğrencilerin internet kullanım puanları ortalamalarının bilgisayarın olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır (Mann Whitney U=536,000; p=0,077>0,05).

Tablo 8. *A* Cep Telefonun Olup Olmamasına Göre Ortalamalar

	Grup	N	Ort	Ss	MW	p
İnternet Kullanım	Evet	96	42,500	18,220	842,000	0,011*
	Hayır	26	32,769	9,969		

*p<0,05

Öğrencilerin internet kullanım puanları ortalamalarının cep telefonun olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (Mann Whitney U=842,000; p=0,011<0,05). Evetin internet kullanım puanları (x=42,500), hayırın internet kullanım puanlarından (x=32,769) yüksek bulunmuştur.

Tablo 9. *A* Cinsiyete Göre Ortalamalar

	Grup	N	Ort	Ss	MW	p
İnternet Kullanım	Kız	62	39,452	19,492	1 426,000	0,026*
	Erkek	60	41,433	14,650		

*p<0,05

Öğrencilerin internet kullanım puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (Mann Whitney U=1 426,000; p=0,026<0,05). Kızların internet kullanım puanları (x=39,452), erkeklerin internet kullanım puanlarından (x=41,433) düşük bulunmuştur.

Tablo 10. *A* Tablet Olup Olmamasına Göre Ortalamalar

	Grup	N	Ort	Ss	MW	p
İnternet Kullanım	Evet	116	40,776	17,492	268,000	0,343
	Hayır	6	33,667	9,812		

Öğrencilerin internet kullanım puanları ortalamalarının tabletin olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır (Mann Whitney U=268,000; p=0,343>0,05).

Tablo 3. İnternet Kullanımı, Anne baba Tutumu, İletişim Becerileri ve Yalnızlık Düzeyi Arasındaki İlişkiler

		İnternet Kullanım	Demokratik Anne Baba Tutumu	Koruyucu İstekci Anne Baba Tutumu	Otoriter Anne Baba Tutumu	İletişim Becerileri	Yalnızlık
İnternet Kullanım	r	1,000					
	p	0,000					
Demokratik Anne Baba Tutumu	r	-0,299**	1,000				
	p	0,001	0,000				
Koruyucu İstekci Anne Baba Tutumu	r	0,357**	-0,431**	1,000			
	p	0,000	0,000	0,000			
Otoriter Anne Baba Tutumu	r	0,266**	-0,627**	0,730**	1,000		
	p	0,003	0,000	0,000	0,000		
İletişim Becerileri	r	-0,270**	0,367**	-0,088	-0,163	1,000	
	p	0,003	0,000	0,333	0,072	0,000	

Yalnızlık	r	0,281**	-0,545**	0,305**	0,512**	-0,333**	1,000
	p	0,002	0,000	0,001	0,000	0,000	0,000

Demokratik Anne Baba Tutumu ile internet kullanım arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-0.299$; $p=0,001<0.05$). Buna göre demokratik anne baba tutumu arttıkça internet kullanım azalmaktadır.

Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumu ile internet kullanım arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.357$; $p=0,000<0.05$). Buna göre koruyucu istekçi anne baba tutumu arttıkça internet kullanım artmaktadır.

Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumu ile demokratik anne baba tutumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-0.431$; $p=0,000<0.05$). Buna göre koruyucu istekçi anne baba tutumu arttıkça demokratik anne baba tutumu azalmaktadır.

Otoriter Anne Baba Tutumu ile internet kullanım arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.266$; $p=0,003<0.05$). Buna göre otoriter anne baba tutumu arttıkça internet kullanım artmaktadır.

Otoriter Anne Baba Tutumu ile demokratik anne baba tutumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-0.627$; $p=0,000<0.05$). Buna göre otoriter anne baba tutumu arttıkça demokratik anne baba tutumu azalmaktadır.

Otoriter Anne Baba Tutumu ile koruyucu istekçi anne baba tutumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.73$; $p=0,000<0.05$). Buna göre otoriter anne baba tutumu arttıkça koruyucu istekçi anne baba tutumu artmaktadır.

İletişim Becerileri ile internet kullanım arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-0.27$; $p=0,003<0.05$). Buna göre iletişim becerileri arttıkça internet kullanım azalmaktadır.

İletişim Becerileri ile demokratik anne baba tutumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.367$; $p=0,000<0.05$). Buna göre iletişim becerileri arttıkça demokratik anne baba tutumu artmaktadır.

İletişim Becerileri ile koruyucu istekçi anne baba tutumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmamaktadır.

İletişim Becerileri ile otoriter anne baba tutumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmamaktadır.

Yalnızlık ile internet kullanım arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.281$; $p=0,002<0.05$). Buna göre yalnızlık arttıkça internet kullanım artmaktadır.

Yalnızlık ile demokratik anne baba tutumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-0.545$; $p=0,000<0.05$). Buna göre yalnızlık arttıkça demokratik anne baba tutumu azalmaktadır.

Yalnızlık ile koruyucu istekçi anne baba tutumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.305$; $p=0,001<0.05$). Buna göre yalnızlık arttıkça koruyucu istekçi anne baba tutumu artmaktadır.

Yalnızlık ile otoriter anne baba tutumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.512$; $p=0,000<0.05$). Buna göre yalnızlık arttıkça otoriter anne baba tutumu artmaktadır.

Yalnızlık ile iletişim becerileri arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-0.333$; $p=0,000<0.05$). Buna göre yalnızlık arttıkça iletişim becerileri azalmaktadır.

Tablo 4. Demokratik Anne Baba Tutumunun İnternet Kullanım Üzerine Etkisi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R ²
İnternet	Sabit	61,137	9,837	0,000	11,787	0,001	0,082

Kullanım	Demokratik Anne Baba Tutumu	-0,368	-3,433	0,001			
----------	-----------------------------	--------	--------	-------	--	--	--

Demokratik anne baba tutumu ile internet kullanım arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=11,787$; $p=0,001<0.05$). İnternet kullanım düzeyinin belirleyicisi olarak demokratik anne baba tutumu değişkenleri ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görülmüştür ($R^2=0,082$). Öğrencilerin demokratik anne baba tutumu düzeyi internet kullanım düzeyini azaltmaktadır ($\beta=-0,368$).

Tablo 13. Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumunun İnternet Kullanım Üzerine Etkisi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R^2
İnternet Kullanım	Sabit	20,424	4,085	0,000	17,503	0,000	0,120
	Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumu	0,457	4,184	0,000			

Koruyucu istekçi anne baba tutumu ile internet kullanım arasındaki ilişki belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=17,503$; $p=0,000<0.05$). İnternet kullanım düzeyinin belirleyicisi olarak koruyucu istekçi anne baba tutumu değişkenleri ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görülmüştür ($R^2=0,120$). Öğrencilerin koruyucu istekçi anne baba tutumu düzeyi internet kullanım düzeyini arttırmaktadır ($\beta=0,457$).

Tablo 14. Otoriter Anne Baba Tutumunun İnternet Kullanım Üzerine Etkisi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R^2
İnternet Kullanım	Sabit	28,823	6,985	0,000	9,131	0,003	0,063
	Otoriter Anne Baba Tutumu	0,521	3,022	0,003			

Otoriter anne baba tutumu ile internet kullanım arasındaki ilişki belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=9,131$; $p=0,003<0,05$). İnternet kullanım düzeyinin belirleyicisi olarak otoriter anne baba tutumu değişkenleri ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görülmüştür ($R^2=0,063$). Öğrencilerin otoriter anne baba tutumu düzeyi internet kullanım düzeyini arttırmaktadır ($\beta=0,521$).

Tablo 15. İletişim Becerilerinin İnternet Kullanım Üzerine Etkisi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R^2
İnternet Kullanım	Sabit	84,642	5,838	0,000	9,403	0,003	0,065
	İletişim Becerileri	-0,421	3,066	0,003			

İletişim becerileri ile internet kullanım arasındaki ilişki belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=9,403$; $p=0,003<0,05$). İnternet kullanım düzeyinin belirleyicisi olarak iletişim becerileri değişkenleri ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görülmüştür ($R^2=0,065$). Öğrencilerin iletişim becerileri düzeyi internet kullanım düzeyini azaltmaktadır ($\beta=-0,421$).

Tablo 16. Yalnızlık Algısının İnternet Kullanım Üzerine Etkisi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R^2
İnternet Kullanım	Sabit	24,262	4,613	0,000	10,287	0,002	0,071
	Yalnızlık	0,411	3,207	0,002			

Yalnızlık ile internet kullanım arasındaki ilişki belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=10,287$; $p=0,002<0,05$). İnternet kullanım düzeyinin belirleyicisi olarak yalnızlık değişkenleri ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görülmüştür ($R^2=0,071$). Öğrencilerin yalnızlık düzeyi internet kullanım düzeyini arttırmaktadır ($\beta=0,411$).

Tablo 17. Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumu ve İletişim Becerileri Düzeyinin İnternet Kullanım Üzerine Etkisi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R ²
İnternet Kullanım	Sabit	60,964	4,103	0,000	13,452	0,000	0,171
	Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumu	0,430	4,038	0,000			
	İletişim Becerileri	-0,375	2,886	0,005			

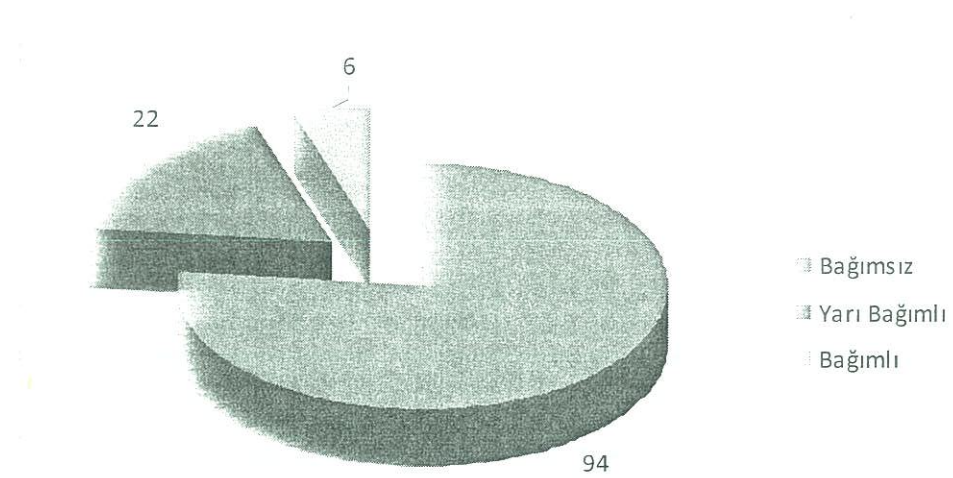
Koruyucu istekçi anne baba tutumu, iletişim becerileri ile internet kullanımı arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan stepwise regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (F=13,452; p=0,000<0.05). İnternet kullanım düzeyinin belirleyicisi olarak koruyucu istekçi anne baba tutumu, iletişim becerileri değişkenleri ile ilişkisinin(açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görülmüştür (R²=0,171). Öğrencilerin koruyucu istekçi anne baba tutumu düzeyi internet kullanım düzeyini arttırmaktadır (β =0,430). Öğrencilerin iletişim becerileri düzeyi internet kullanım düzeyini azaltmaktadır (β =-0,375).

Tablo 18. İnternet Bağımlılığı 1 ve 2 Dağılımları

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
İnternetbağımlılığı1	Bağımsız	116	95,1
	Bağımlı	6	4,9
	Toplam	122	100,0
İnternetbağımlılığı2	Bağımsız	94	77,0
	Yarı Bağımlı	22	18,0
	Bağımlı	6	4,9
	Toplam	122	100,0

Öğrencilerin internet bağımlılığı 1 değişkenine göre %95,1' (n:116) bağımsız, %4,9'u (n:6) bağımlı olarak dağılmaktadır. Öğrencilerin internet bağımlılığı 2 değişkenine göre %77,0' (n:94) bağımsız, %18,0'ı (n:22) yarı bağımlı, %4,9'u (n:6) bağımlı olarak dağılmaktadır.

Şekil 1. İnternet Bağımlılığı 1 ve 2 Grafik Dağılımı

Tablo 19. Tanımlayıcı Özellikler ile İnternet bağımlılığı 1 Arasındaki İlişkiler

		Bağımsız		Bağımlı		p
		n	%	n	%	
Cinsiyet	Kız	58	50,0	4	66,7	$X^2=0,634$ $p=0,356$
	Erkek	58	50,0	2	33,3	
Aylık Gelir	500 TL - 999 TL Arası	12	10,3	0	0,0	$X^2=6,953$ $p=0,031^*$
	1000 TL- 1999 TL Arası	80	69,0	2	33,3	
	2000 TL Ve üstü	24	20,7	4	66,7	
Bilgisayarın Olup Olmaması	Evet	102	87,9	6	100,0	$X^2=0,818$

	Hayır	14	12,1	0	0,0	p=0,473
Tabletin Olup Olmaması	Evet	110	94,8	6	100,0	X ² =0,326 p=0,734
	Hayır	6	5,2	0	0,0	
Ceptelefonun Olup Olmaması	Evet	90	77,6	6	100,0	X ² =1,709 p=0,229
	Hayır	26	22,4	0	0,0	

*p<0,05

Cinsiyet ile internet bağımlılığı arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır (X²=0,634; p=0,356>0,05). İnternet bağımlılığı bağımsız olanların %50,0'si (n:58) kız, %50,0'si (n:58) erkek;internetbağımlılığı bağımlı olanların %66,7'si (n:4) kız, %33,3'ü (n:2) erkek olduğu görülmektedir.

Aylık Gelir ile internet bağımlılığı 1 arasında anlamlı ilişki bulunmuştur (X²=6,953; p=0,031<0,05). İnternet bağımlılığı 1 bağımsız olanların %10,3'ü (n:12) 500 tl - 999 tl arası, %69,0'ı (n:80) 1000 tl- 1999 tl arası, %20,7'si (n:24) 2000 tl ve üstü; internet bağımlılığı 1 bağımlı olanların %33,3'ü (n:2) 1000 tl- 1999 tl arası, %66,7'si (n: 4) 2000 tl ve üstü olduğu görülmektedir.

Bilgisayarın Olup Olmaması ile internet bağımlılığı 1 arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır (X²=0,818; p=0,473>0,05). İnternet bağımlılığı 1 bağımsız olanların %87,9'u (n:102) evet, %12,1'i (n:14) hayır; internet bağımlılığı 1 bağımlı olanların %100,0'si (n:6) evet olduğu görülmektedir.

Tabletin Olup Olmaması ile internet bağımlılığı 1 arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır (X²=0,326; p=0,734>0,05). İnternet bağımlılığı 1 bağımsız olanların %94,8'i (n:110) evet, %5,2'si (n:6) hayır; internet bağımlılığı 1 bağımlı olanların %100,0'ı (n:6) evet olduğu görülmektedir.

Cep telefonun Olup Olmaması ile internet bağımlılığı 1 arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır (X²=1,709; p=0,229>0,05). İnternet bağımlılığı 1 bağımsız olanların%77,6'sı (n:90) evet, %22,4'ü (n:26) hayır; internet bağımlılığı bağımlı olanların %100,0'ı (n:6) evet olduğu görülmektedir.

Tablo 20. Tanımlayıcı Özellikler ile İnternet bağımlılığı 2 Arasındaki İlişkiler

		Bağımsız		Yarı Bağımlı		Bağımlı		p
		n	%	n	%	n	%	
Cinsiyet	Kız	48	51,1	10	45,5	4	66,7	$X^2=0,858$ $p=0,651$
	Erkek	46	48,9	12	54,5	2	33,3	
Aylık Gelir	500 TL - 999 TL Arası	10	10,6	2	9,1	0	0,0	$X^2=9,255$ $p=0,055$
	1000 TL- 1999 TL Arası	62	66,0	18	81,8	2	33,3	
	2000 TL Ve üstü	22	23,4	2	9,1	4	66,7	
Bilgisayarın Olup Olmaması	Evet	80	85,1	22	100,0	6	100,0	$X^2=4,711$ $p=0,095$
	Hayır	14	14,9	0	0,0	0	0,0	
Tabletin Olup Olmaması	Evet	88	93,6	22	100,0	6	100,0	$X^2=1,880$ $p=0,391$
	Hayır	6	6,4	0	0,0	0	0,0	
Ceptelefonun Olup Olmaması	Evet	70	74,5	20	90,9	6	100,0	$X^2=4,583$ $p=0,101$
	Hayır	24	25,5	2	9,1	0	0,0	

Cinsiyet ile internet bağımlılığı 2 arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($X^2=0,858$; $p=0,651>0,05$). internet bağımlılığı 2 bağımsız olanların %51,1'i (n:48) kız, %48,9'ü (n:46) erkek; internet bağımlılığı 2 yarı bağımlı olanların %45,5'i (n:10) kız, %54,5'i (n:12) erkek; internet bağımlılığı 2 bağımlı olanların %66,7'si (n:4) kız, %33,3'ü (n:2) erkek olduğu görülmektedir.

Aylık Gelir ile internet bağımlılığı 2 arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($X^2=9,255$; $p=0,055>0,05$). İnternet bağımlılığı 2 bağımsız olanların %10,6'sı (n:10) 500 tl - 999 tl arası, %66,0'ı (n:62) 1000 tl- 1999 tl arası, %23,4'ü (n:22) 2000 tl ve üstü; internet bağımlılığı 2 yarı bağımlı olanların %9,1'i (n:2) 500 tl - 999 tl arası, %81,8'i (n:18) 1000 tl- 1999 tl arası, %9,1'i (n:2) 2000 tl ve üstü; internet bağımlılığı 2 bağımlı olanların

33,3'ü (n:2) 1000 tl- 1999 tl arası, %66,7'si (n:4) 2000 tl ve üstü olduğu görülmektedir.

Bilgisayarın Olup Olmaması ile internet bağımlılığı 2 arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($X^2=4,711$; $p=0,095>0.05$). İnternet bağımlılığı 2 bağımsız olanların %85,1'i (n:80) evet, %14,9'u (n:14) hayır; internet bağımlılığı 2 yarı bağımlı olanların %100,0'ı (n:22) evet; internet bağımlılığı 2 bağımlı olanların %100,0'ı (n:6) evet olduğu görülmektedir.

Tabletin Olup Olmaması ile internet bağımlılığı 2 arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($X^2=1,880$; $p=0,391>0.05$). İnternet bağımlılığı 2 bağımsız olanların %93,6'sı (n:88) evet, %6,4'ü (n:6) hayır; internet bağımlılığı 2 yarı bağımlı olanların %100,0'ı (n:22) evet; internet bağımlılığı 2 bağımlı olanların %100,0'i (n:6) evet olduğu görülmektedir.

Cep telefonun Olup Olmaması ile internet bağımlılığı 2 arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($X^2=4,583$; $p=0,101>0.05$). İnternet bağımlılığı 2 bağımsız olanların %74,5'i (n:70) evet, %25,5'i (n:24) hayır; internet bağımlılığı 2 yarı bağımlı olanların %90,9' (n:20) evet, %9,1'i (n:2) hayır; internet bağımlılığı 2 bağımlı olanların %100,0'ı (n:6) evet olduğu görülmektedir.

Tablo 21. İnternet Bağımlılığı 2'ye Göre Ortalamalar

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Demokratik Anne Baba Tutumu	Bağımsız	94	57,915	13,769	3,708	0,027*	1 > 2
	Yarı Bağımlı	22	49,091	14,326			
	Bağımlı	6	55,667	8,501			
Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumu	Bağımsız	94	41,745	13,150	5,580	0,005*	2 > 1 3 > 1
	Yarı Bağımlı	22	49,182	12,489			
	Bağımlı	6	55,667	11,673			
Otoriter Anne Baba Tutumu	Bağımsız	94	21,404	9,015	2,407	0,094	

	Yarı Bağımlı	22	24.364	8.086			
	Bağımlı	6	28.000	3.578			
İletişim Becerileri	Bağımsız	94	106.043	11.399	2.267	0,108	
	Yarı Bağımlı	22	100.818	9.480			
	Bağımlı	6	102.000	6.261			
Yalnızlık	Bağımsız	94	37.702	11.491	4.576	0,012*	2 > 1
	Yarı Bağımlı	22	44.273	11.646			
	Bağımlı	6	47.667	10.172			

*p<0,05

Araştırmaya katılan öğrencilerin demokratik anne baba tutumu puanları ortalamalarının internet bağımlılığı 2 değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (F=3,708; p=0.027<0.05). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. İnternet bağımlılığı 2 bağımsız olanların demokratik anne baba tutumu puanları (57,915 ± 13,769), internet bağımlılığı 2 yarı bağımlı olanların demokratik anne baba tutumu puanlarından (49,091 ± 14,326) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin koruyucu istekçi anne baba tutumu puanları ortalamalarının internet bağımlılığı 2 değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (F=5,580; p=0.005<0.05). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. İnternet bağımlılığı 2 yarı bağımlı olanların koruyucu istekçi anne baba tutumu puanları (49,182 ± 12,489), internet bağımlılığı 2 bağımsız olanların koruyucu istekçi anne baba tutumu puanlarından (41,745 ± 13,150) yüksek bulunmuştur. İnternet bağımlılığı 2 bağımlı olanların koruyucu istekçi anne baba tutumu puanları (55,667 ± 11,673), internet bağımlılığı 2 bağımsız

olanların koruyucu istekçi anne baba tutumu puanlarından ($41,745 \pm 13,150$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin otoriter anne baba tutumu puanları ortalamalarının internet bağımlılığı 2 değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=2,407$; $p=0,094>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin iletişim becerileri puanları ortalamalarının internet bağımlılığı 2 değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=2,267$; $p=0,108>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin yalnızlık puanları ortalamalarının internet bağımlılığı 2 değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=4,576$; $p=0.012<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. İnternet bağımlılığı 2 yarı bağımlı olanların yalnızlık puanları ($44,273 \pm 11,646$), internet bağımlılığı 2 bağımsız olanların yalnızlık puanlarından ($37,702 \pm 11,491$) yüksek bulunmuştur. İnternet bağımlılığı 2 bağımlı olanların yalnızlık puanları ($47,667 \pm 10,172$), internet bağımlılığı 2 bağımsız olanların yalnızlık puanlarından ($37,702 \pm 11,491$) yüksek bulunmuştur.

Tablo 22. *A* İnternet Bağımlılığı 1'e Göre Ortalamalar

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Demokratik Anne Baba Tutumu	Bağımsız	116	56.241	14.243	0,098	0,922
	Bağımlı	6	55.667	8,501		
Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumu	Bağımsız	116	43.155	13.300	-2,258	0,026*

	Bağımlı	6	55,667	11,673		
Otoriter Anne Baba Tutumu	Bağımsız	116	21,966	8,890	-1,650	0,006*
	Bağımlı	6	28,000	3,578		
İletişim Becerileri	Bağımsız	116	105,052	11,212	0,660	0,511
	Bağımlı	6	102,000	6,261		
Yalnızlık	Bağımsız	116	38,948	11,758	-1,780	0,078
	Bağımlı	6	47,667	10,172		

*p<0,05

Araştırmaya katılan öğrencilerin demokratik anne baba tutumu puanları ortalamalarının internet bağımlılığı 1 değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır (t=0,098; p=0,922>0,05).

Araştırmaya katılan öğrencilerin koruyucu istekçi anne baba tutumu puanları ortalamalarının internet bağımlılığı 1 değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (t=-2,258; p=0,026<0,05). Bağımlının koruyucu istekçi anne baba tutumu puanları (x=55,667), bağımsızın koruyucu istekçi anne baba tutumu puanlarından (x=43,155) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin otoriter anne baba tutumu puanları ortalamalarının internet bağımlılığı 1 değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (t=-1,650; p=0,006<0,05). Bağımlının otoriter anne baba tutumu puanları (x=28,000), bağımsızın otoriter anne baba tutumu puanlarından (x=21,966) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin iletişim becerileri puanları ortalamalarının internet bağımlılığı 1 değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=0,660$; $p=0,511>0,05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin yalnızlık puanları ortalamalarının internet bağımlılığı 1 değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,780$; $p=0,078>0,05$).

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

5.1. Tanımlayıcı Özelliklere İlişkin Bulguların Tartışılması

Öğrencilerin internet kullanımı değişkenine göre 122'si (%100,0) internet kullanmakta, bilgisayar ve interneti nereden kullanıldığı değişkenine göre 116'sı (%95,1) evde, 6'sı (%4,9) hem evde hem de internet kafede olarak dağılmaktadır. Öğrencilerin günde kaç saat internet kullanıldığı değişkenine göre 26'sı (%21,3) 1 saat ve altı kullanım, 2'si (%1,6) 7, en sık görülen internet kullanım süresi öğrencilerin 38'i (%31,1) tarafından belirtilen 2(saat) olarak dağılmaktadır. Güniç (2009)'da günlük kullanım saati 1-3 saat ve bizim çalışmamızla tutarlı. Öğrencilerin haftada kaç saat internet kullanıldığı değişkenine göre %19,6'sı 5 saat ve altı, en sık görülen kullanım saati %9,8'ini oluşturan 4saat , %1,6'sı ise 32 saat olarak belirlenmiştir.

Young (1998) çalışmasında, bağımlı bireyler için haftalık kullanım saatini ortalama 38 saat olarak tespit ederken, Young (2004) sonraki çalışmasında bu değer 40 ile 80 arasında değişebileceğine dikkat çekmiştir. Bağımlılık için belirli bir kullanım miktarı belirtmek güç görülmektedir. Bu değerlerin kültürden kültüre ve bireyden bireye değişebileceği fakat bağımlılık düzeyinin kullanım miktarı ile orantılı olarak artabileceği söylenebilir (Akt. Güniç, 2009).

Esen (2010)'un çalışmasında araştırmaya katılan ergenlerin % 16,7'sinin haftada 22 saatten fazla internet kullandıkları, % 13'ünün haftada 15-21 saat arasında internet kullandığı, % 27,6' sının haftada 6-14 saat arasında internet kullandığı ve % 42,7'sinin ise haftalık internet kullanımının 5 saatin altında olduğu bulunmuştur. Makas (2008)'ın çalışmasında en sık internet kullanım süresi 2-5 saat/hafta ve ergenlerin %9,21'inin (kızların ve erkeklerin internette bulunma ortalaması) haftada 40 saatten fazla internette buldukları, sınıf seviyesi (dolayısıyla yaşı) arttıkça PIK'in görülme durumu arttığı

bulunmuştur. Çalışmalarla bizim çalışmamız arasında farklılıklarla birlikte benzerlikler de bulunmaktadır.

Ergenlerin büyük bir kısmı (% 78.9) internete evlerinden bağlanırken, % 14.6'sı ise internet kafelerden internete bağlanmaktadır (Esen, 2010). Makas (2008)'in çalışmasında öğrencilerin %71,4'ü evlerinden internete bağlandığı bulunmuştur. Bizim çalışmamızda da yoğunluk evde kullanımdadır.

Özgün, 2011; Günüç, 2009 çalışmalarında internet bağımlılığı 9. sınıflarda daha yüksek bulunmuştur. Ozcinar (2011)'in, üniversite öğrencilerine kıyasla lise öğrencilerinde daha yüksek bağımlılık oranı çıkmıştır. Gencer ve Koc (2012)'nin çalışmasında liseli öğrencilerin küçük bir bölümü ciddi problemlerle interneti kötüye kullanan bireyler olarak ortaya çıkmıştır. Okullardaki erken teşhisle birlikte şekillendirici ve önleyici müdahale ihtiyacı kaçınılmazdır (Aboujaoude E. 2010; Akt. Poli & Agrimi, 2012). Hala internet bağımlılığı için kanıta dayalı tedaviler yoktur fakat bilişsel ve davranışsal yaklaşımlar yardımcı olabilir (Dejoie JF. 2001; Akt. Poli & Agrimi, 2012). Ergenlerin internet kullanıcılarının büyük bir kısmını oluşturmalarından dolayı, onların internet bağımlılıklarının sebepleri ve çözüm yolları ile ilgili daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır. Hem internet bağımlılığının etkilerini hem de ayrıntılı bir şekilde tedavisini araştırmak üzere uzunlamasına bir çalışma son derece önemlidir (Işıklar ve diğ., 2011).

5.2. Araştırmada Kullanılan Ölçeklere İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırmaya katılan öğrencilerin internet kullanım puanları ortalamalarıyla aylık gelir, bilgisayarın olup olmaması, tabletin olup olmaması, yaş değişkenlerine göre grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Özgün (2011)'in çalışmasında evde bilgisayar bulunup bulunmaması durumuna göre internet bağımlılığı ölçek puanları karşılaştırıldığında evde bilgisayar bulunan ergenlerin ölçek puanları bulunmayanlara göre anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur (Özgün, 2011). Bizim çalışmamızla tutarlı değildir. Bu durumun seçilen örnekleme ile ilgili olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin internet kullanım puanları ortalamalarının günde kaç saat internet kullanıldığı değişkenine göre grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Günde 1 saat internet kullananların internet kullanım puanları, 1 saat ve altı kullanım olanlardan yüksek bulunmuştur. Günde kaç saat internet kullanıldığı 2,3,4,7 olanların 1 saat ve altı kullanım olanlardan yüksek bulunmuştur. Günde kaç saat internet kullanıldığı 4 olanların 1 olanlardan, 4 olanların 2 olanlardan, 4 olanları 3 olanlardan yüksek bulunmuştur. Wang ve diğ. (2011), Güniç (2009)'a göre internette uzun zaman geçirmek problemlili internet kullanımını tetiklemektedir. Cao ve diğ., (2011)'nin çalışmasına göre, haftalık olarak internet kullanımındaki saatlerin sıklığı problemlili internet kullanımını ile ilişkilidir. İnternet kullanım sıklığı ve problemlili internet kullanım arasındaki ilişkiye dair bir açıklamada sebep olduğu gibi belirti de olabileceğidir. Tayvan'da yapılan araştırma sonucunda internet kullanım süresiyle internet bağımlılığı oranı arasında bir ilişki bulunmuştur. Aynı bulgu Bayhan (2011), Ceyhan, (2011) çalışmasında da görülmektedir. Çalışmada bağımlı grubun interneti günlük ortalama 4,3 saat, risk grubunun ortalama 3,2 saat, eşik grubunun ortalama 2,2 saat ve bağımlı olmayan grubun ise ortalama 2 saat kullandığı tespit edilmiştir. Bu sonuç ile interneti günlük kullanım saatiyle internet bağımlılığı arasında çok belirgin bir ilişkinin ve aynı yönde olan bir orantının varlığından söz edilebilir (Güniç, 2009). Bu çalışmalarla bizim çalışmamız tutarlı görünmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin internet kullanım puanları ortalamalarının bilgisayar ve internetin nereden kullanıldığı değişkenine göre, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Ak ve diğ. (2013)'nin çalışmasında ise internet bağımlılığının önemli belirleyicileri olarak evde internet kullanımına işaret etmektedirler.

Araştırmaya katılan öğrencilerin internet kullanım puanları ortalamalarının cep telefonun olup olmaması değişkenine göre, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Cep telefonu olanların internet kullanım puanları, cep telefonu olmayanların internet kullanım puanlarından yüksek bulunmuştur. Günümüzde oldukça gelişmiş cep telefonlarının internete girme kolaylığının olması, gencin daha hızlı ve basit bir şekilde internete ulaşımını sağlamakta olduğu anlaşılmaktadır.

İnternet kullanım puanlarıyla cinsiyet açısından anlamlı fark bulunmuştur. Diğer bazı çalışmalarda da cinsiyet açısından fark bulunmuştur. B. Çevik ve Çelikkaleli (2010)' un çalışmasında, cinsiyete göre erkek ergenlerin kız ergenlere göre internet bağımlılık puan ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Farklı çalışmalarda bu araştırmanın bulgusunu desteklemektedir (Lee veChae, 2007; Topçu ve Erdur-Baker, 2007; Mottram, Fleming ve Michele, 2009; Akt. B. Çevik ve Çelikkaleli, 2010). Esen ve Siyez (2011), Bayhan (2011), B. Çelik ve Odacı (2011), Esen (2010), Güniç (2009), Taçyıldız (2010), Zorbaz (2013), Ak ve diğ. (2013), Ozcınar (2011), Cao and Su (2006)'nun çalışmaları da aynı sonucu vermiştir. İngiltere, Çek Cumhuriyeti ve Hong Kong'tayapılan çalışmalarda da erkek öğrencilerdeki internet bağımlılık oranı daha fazla çıkmıştır (Bayhan, 2011). Üneri ve Canan (2011), erkeklerin bağımlılıklarının kızlara göre yüksek olduğu saptamışlardır. Erkek öğrencilerde bağımlılığın semptomunun depresif olduğunu ve internet bağımlılığı farkındalığı artırılarak bununla mücadele edilebileceğini savunmaktadırlar. Gencer ve Koc (2012)'un çalışmasında cinsiyete göre internet kullanımı küçük de olsa farklılık göstermiştir. Makas (2008)'de erkeklerin kızlara göre internette daha fazla vakit geçirdikleri bulunmuştur. Problemler internet kullanımında erkek olmanın, genç ergen olmanın, aile yanında yaşamının risk taşıdığını savunmaktadırlar (Lopez- Fernandez ve diğ.,2013).

Bir kısım çalışmalar ise farklı sonuçlar vermiştir. Bu çalışmalar internet bağımlılığının cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunmadığını göstermektedir (Bayraktar ve Gün, 2007; Jang, Hwang ve Choi, 2008; Kim ve ark., 2006;

Pawlak, 2002; Akt. Esen ve Siyez, 2011). Bu farklılığın, araştırmalardaki internet bağımlılığı ölçüm biçiminden ve/veya kültürel farklılıklar gibi değişkenlerden kaynaklandığı düşünölmektedir (Esen ve Siyez, 2011). Ceyhan (2011), Durak Batıgün ve Hasta (2010) Wang ve diğ. (2011)'nin çalışmasında da cinsiyet problemleri internet kullanımını düzeyinin önemli yordayıcısı olarak bulunmamıştır. Dolayısıyla, günümüzde internet kullanım amacının çeşitlenmesi, internetin sağladığı olanakların artması her iki cinsiyet grubu için de interneti önemli bir iletişim/eğlence/bilgilenme kaynağı haline getirmekte ve benzer biçimde etkilemektedir (Ceyhan, 2011). Özgün (2011)'in cinsiyete göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamasına rağmen internet bağımlısı ergenlerin %35'inin kız , %65'inin erkek olduğu görölmüştür. Bizim çalışmamızdan farklı olarak bulunan bu sonuçların nedeni örneklem seçimi ve de internetin yaygınlaşması ve daha ulaşılabilir olmasıyla birlikte kızların da yaygın olarak kullanmaya başladığıyla açıklanabilir.

Demokratik Anne Baba Tutumu ile internet kullanım arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur. Buna göre demokratik anne baba tutumu arttıkça internet kullanım azalmaktadır. Yapılan araştırmalar, anne babalarının demokratik tutum içinde olmalarının çocukların daha az psikolojik belirti göstermelerine, benlik saygılarının daha yüksek olmasına, gizilgüçlerini geliştirmelerine, kendilerini daha az yalnız hissetmelerine ve sosyal kaygıyı daha az yaşamalarına imkan sağladığını göstermektedir (Kuzgun, 1973;Leary ve Kowalski, 1995; Haktanır ve Baran, 1998; Erkan, 2002; Ceral ve Dağ, 2005;Çeçen, 2008; Akt. Sezer, 2010).

Koruyucu İstekçi Anne Baba Tutumu ve otoriter anne baba tutumu ile internet kullanım arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur. Buna göre koruyucu istekçi ve otoriter anne baba tutumu arttıkça internet kullanım artmaktadır. B. Çevik ve Çelikkaleli (2010) yaptığı araştırmanın bulgularından biri algılanan ebeveyn tutumlarına göre ergenlerin internet bağımlılık puanları anlamlı bir şekilde farklılaşmasıdır. Ebeveyn tutumunu "ilgisiz" olarak algılayan ergenlerin internet bağımlılık puan ortalamasının "koruyucu", "otoriter" ve "demokratik" olarak algılayanlardan anlamlı düzeyde yüksek

olduğu belirlenmiştir. Bu araştırma bulgusu bir diğer araştırma bulgusu ile desteklenmektedir (Huang ve diğer., 2009; Akt. B. Çevik ve elikkaleli, 2010). Bayhan (2011)'in çalışmasında toplumsal cinsiyet ve aile tipi gibi sosyal değişkenler de internet bağımlılığı üzerinde etkide bulunan önemli değişkenler olmaktadır. Örneğin, parçalanmış aileye mensup ergen ve gençlerin internete erişme ve internet bağımlılığı oranları daha fazladır. Bunun bir sebebi, ailedeki otorite eksikliği ve daha serbest davranma ortamı bulmaları iken; diğer sebebi ailedeki ebeveynlerden birinin eksikliğinin sosyal ve psikolojik yoksunluğunun internet ile doldurulmasıdır. Taçyıldız (2010)'ın çalışmasında lise öğrencilerindeki internet bağımlılığını çok boyutlu algılanan sosyal destek leğinin “arkadaştan algılanan sosyal” ve “aileden algılanan sosyal destek” alt boyutlarının anlamlı birer yordayıcı olduğu bulunmuştur. Akran merkezli destek programları yardımı ile bu akran tesiri olumlu bir etkiye dnştirilebilir. Birçok aile bu aşırı internet kullanımının çocuklarının akademik başarısında bir dşişe neden olduğunu, aile içi iletişimini engellediğini, dahası bu konuda ne yapacaklarını bilemediklerini ifade etmektedir (Korkmaz ve Kıran-Esen, 2012). Wang ve diğer. (2011) stres, sosyal arkadaş ve çatışmalı aile ilişkilerinin problemlili internet kullanımı için risk faktri oluşturduğunu belirtmektedirler.

Young (1998) şunu ifade eder ki, bazı durumlar alkol kullanımı alışkanlığını tetiklerken bazı durumlar da internet bağımlılığını tetikleyebilir. Young'a göre duygular “net bağımlılığı”nda aşırı internet kullanımını tetikleyen dört unsurdan biridir. Sorunlu internet kullanımındaki keskin artış önleyici ve koruyucu müdahalelerin geliştirilmesini gerektirmektedir. Özellikle aileler ergenlerin interneti zararlı bir şekilde kullandıklarına dair verdikleri belirtiler hakkında bilgilendirilmelidir (Oktan, 2011).

İletişim Becerileri ile internet kullanım arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur. Buna göre iletişim becerileri arttıķa internet kullanım azalmaktadır. Zorbaz (2013)'ın çalışmasında lise ğrencilerinin problemlili internet kullanımlarını yordamada sosyal kaygının alt boyutlarından olumsuz değerlendirilme korkusu ve genel durumlarda sosyal kaçınma ve huzursuzluk duyma ile akran ilişkilerinin alt boyutlarından kendini açma ve

sadakat değişkenlerinin önemli rol oynadığı tespit edilmiştir. Diğer yandan lise öğrencilerinin problemleri internet kullanımlarını yordamada sosyal kaygının alt boyutu olan yeni durumlarda sosyal kaçınma ve huzursuzluk duyma ile akran ilişkilerinin alt boyutları olan bağlılık, güven ve özdeşim değişkenlerinin ise önemli rol oynamadığı sonucuna varılmıştır.

Yalnızlık ile internet kullanım arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur. Buna göre yalnızlık arttıkça internet kullanım artmaktadır. Kurtaran (2008)'un çalışmasında da internet bağımlılığını yalnızlığın pozitif yönde anlamlı bir şekilde yordadığı bulunmuştur.

Demokratik anne baba tutumu, koruyucu istekçi anne baba tutumu, otoriter anne baba tutumu, iletişim becerileri, yalnızlık ile internet kullanımı arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. İnternet kullanım düzeyinin belirleyicisi olarak demokratik anne baba tutumu, koruyucu istekçi anne baba tutumu, otoriter anne baba tutumu, iletişim becerileri, yalnızlık değişkenleri ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görülmüştür. Öğrencilerin demokratik anne baba tutumu düzeyi internet kullanım düzeyini azaltmaktadır. Öğrencilerin koruyucu istekçi anne baba tutumu düzeyi internet kullanım düzeyini arttırmaktadır. Öğrencilerin otoriter anne baba tutumu düzeyi internet kullanım düzeyini arttırmaktadır. Öğrencilerin iletişim becerileri düzeyi internet kullanım düzeyini azaltmaktadır. Öğrencilerin yalnızlık düzeyi internet kullanım düzeyini arttırmaktadır.

Koruyucu istekçi anne baba tutumu, iletişim becerileri ile internet kullanımı arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan stepwise regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=13,452$; $p=0,000<0.05$). İnternet kullanım düzeyinin belirleyicisi olarak koruyucu istekçi anne baba tutumu, iletişim becerileri değişkenleri ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görülmüştür ($R^2=0,171$). Öğrencilerin koruyucu istekçi anne baba tutumu düzeyi internet kullanım düzeyini arttırmaktadır ($\beta=0,430$). Öğrencilerin iletişim becerileri düzeyi internet kullanım düzeyini azaltmaktadır ($\beta=-0,375$). Koruyucu istekçi tutumun, koruma amaçlı kısıtlamalara fazlaca gidilmesinin, tersine etki yaparak öğrenciyi bunaltarak daha fazla internete

yöneltiği, öğrencinin yüzyüze iletişim becerilerinin zayıf olmasının, kimseyle karşılaşmadan sorunsuz bir şekilde iletişim kurabileceği internet ortamına yönelmesine yol açabileceği anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin internetbağımlılığı değişkenine göre 116'sı (%95,1) bağımsız, 6'sı (%4,9) bağımlı olarak dağılmaktadır. Öğrencilerin internet bağımlılığı 2 değişkenine göre 94'ü (%77,0) bağımsız, 22'si (%18,0) yarı bağımlı, 6'sı (%4,9) bağımlı olarak dağılmaktadır. Diğer bazı çalışmalarla tutarlı görünmemektedir. İngiltere, Hong Kong ve Tayvan'daki araştırmalarda internet bağımlılık oranı %18 iken; Teksas Üniversitesi'nde yapılan araştırmada internet bağımlılık oranı %14'tür. Bayhan (2011) araştırmasında da, kendini internet bağımlısı olarak görenlerin oranı %18 iken, internet bağımlılık ölçeği sonuçlarına göre internet bağımlısı olanların oranı %14'tür (Bayhan, 2011). Özgün (2011)'in yaptığı çalışmada ergenlerde internet bağımlılığı yaygınlık oranı %6,6 olarak bulunmuştur. Esen (2010)'nun çalışmasında ergenlerin % 3.28'inin internet bağımlısı olduğu belirlenmiştir. Lopez- Fernandez ve diğ. (2013)'nin çalışmasında, İspanyada öğrencilerin %5'inde problemlerle internet kullanımı olduğunu bulmuşlardır. Farklılıkların nedeni örneklem seçimi, büyüklüğü ve kullanılan ölçme araçları olabilir.

Özgün (2011)'in çalışmasında ergenlerin bağımlılık durumları açısından internet bağımlılığı ölçek puanları karşılaştırılmış olup bağımlılarda ölçek puanı anlamlı olarak yüksek bulunmuştur.

Aylık Gelir ile internet bağımlılığı 1 arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. İnternet bağımlılığı 1 bağımsız olanların 12'si (%10,3) 500 tl - 999 tl arası, 80'i (%69,0) 1000 tl- 1999 tl arası, 24'ünün (%20,7) 2000 tl ve üstü; internet bağımlılığı 1 bağımlı olanların 2'si (%33,3) 1000 tl- 1999 tl arası, 4'ünün (%66,7) 2000 tl ve üstü olduğu görülmektedir. Bayhan (2011)'in çalışmasında lise öğrencileriyle yapılan çalışmanın sonuçlarına göre de ekonomik gelir yükseldikçe bilgisayar ve evde internet bağlantısı oranı artmaktadır. İnternete erişim oranı arttıkça internet kullanma oranı artmakta, internet kullanma oranı artışına paralel olarak da internet bağımlılık oranı artmaktadır. Özgün (2011)'in araştırmasında ailenin geliri açısından ergenlerin internet bağımlılığı ölçek puanları karşılaştırıldığında geliri 1001 TL ve üstü olan olguların anlamlı

olarak daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür. Güniç (2009)'un çalışmasında gelir düzeyi arttıkça internet bağımlılık düzeyinin de arttığı gözlenmiştir. Ak ve diğ. (2013) çalışmasının sonuçları da benzerdir. Bazı çalışmalar ise tersi sonuçlar vermiştir. Zorbaz (2013)'ın çalışmasında aile gelir düzeyiyle lise öğrencilerinin problemleri internet kullanım düzeyleri arasında anlamlı düzeyde bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir. İnternet bağımlılığının ailenin sosyo-ekonomik düzeyine göre farklılaşmadığı diğer bazı çalışmalarda da (Esen, 2010; Gencer ve Koc, 2012) belirtilmiştir. Sonuçlardaki farklılıkların sebebi seçilen örneklem farklılığı ve de internet kullanımının yaygınlaşmasıyla ilgili olabileceği düşünülmektedir.

Cinsiyet, bilgisayarın olup olmaması, tabletin olup olmaması, cep telefonunun olup olmaması ile internet bağımlılığı 1 arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Cinsiyet, aylık gelir, bilgisayarın olup olmaması, tabletin olup olmaması, cep telefonunun olup olmaması ile internet bağımlılığı 2 arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin demokratik, koruyucu istekçi anne baba tutumu puanları ortalamalarının internet bağımlılığı 2 değişkenine göre, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. İnternet bağımlılığı 2 bağımsız olanların demokratik anne baba tutumu puanları, internet bağımlılığı 2 yarı bağımlı olanların demokratik anne baba tutumu puanlarından yüksek bulunmuştur. İnternet bağımlılığı 2 yarı bağımlı olanların koruyucu istekçi anne baba tutumu puanları, internet bağımlılığı 2 bağımsız olanların koruyucu istekçi anne baba tutumu puanlarından yüksek bulunmuştur. İnternet bağımlılığı 2 bağımlı olanların koruyucu istekçi anne baba tutumu puanları, internet bağımlılığı 2 bağımsız olanların koruyucu istekçi anne baba tutumu puanlarından yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin otoriter anne baba tutumu puanları, iletişim becerileri puanları ortalamalarının internet bağımlılığı 2 değişkenine göre, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Taçyıldız (2010)'un çalışmasında ise lise öğrencilerindeki internet bağımlılığını "iletişim becerisi"nin anlamlı bir yordayıcı olduğu

bulunmuştur. Ozcinar (2011)'in çalışmasında akademik, kişilerarası ve fiziksel problemler internet bağımlılığıyla ilişkili bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yalnızlık puanları ortalamalarının internet bağımlılığı 2 değişkenine göre, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. İnternet bağımlılığı 2 değişkenine göre yarı bağımlı ve bağımlı olanların yalnızlık puanları, internet bağımlılığı 2 bağımsız olanların yalnızlık puanlarından yüksek bulunmuştur. Esen ve Siyez'in (2011), ergenlerle yaptığı çalışmada yalnızlık ve internet bağımlılığı arasında düşük düzeyde fakat anlamlı bir ilişki bulunduğu görülmektedir. Bizim çalışmamızla tutarlıdır. Elde edilen bu bulgu ilgili yazındaki diğer pek çok araştırma ile de tutarlılık göstermektedir (Caplan, 2002; Kraut, Patterson, Lundmark, Kiesler, Mukophadhyay ve Scherlis, 1998; Morahan-Martin ve Schumacher, 2000; Özcan ve Buzlu, 2005; Pawlak, 2002; Akt. Esen ve Siyez, 2011). Araştırmada elde edilen bulgular incelendiğinde, internet bağımlılığının en önemli yordayıcısı olarak cinsiyet değişkeni, ikinci sıradaki yordayıcılar olarak ise yalnızlık ve aileden algılanan sosyal destek değişkenleri, üçüncü sırada ise akademik başarı değişkeni yer almıştır. Literatürdeki araştırmalara bakıldığında değişik araştırmacılar (Caplan, 2002; Ceyhan, Ceyhan ve Gürcan, 2007; Kurtaran, 2008; Akt. Esen ve Siyez, 2011) tarafından yapılan araştırmalarda yalnızlık internet bağımlılığının yordayıcılarından biri olarak bulunmuştur. Fakat araştırma kapsamında ele alınan psiko-sosyal değişkenlerin internet bağımlılığını yordama gücünün oldukça düşük bir yüzdeye sahip olması nedeniyle internet bağımlılığını değerlendirmede farklı değişkenlerin de incelenmesinin gerekliliğini düşündürmektedir (Esen ve Siyez, 2011). Durak Batıgün ve Hasta (2010)'nın internete bağımlı olan bireylerin, olmayanlara göre kişilerarası iletişimde ketleyici tarzı daha fazla kullandıkları ve yalnızlık düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Esen (2010)'un çalışmasında yalnızlık ve internet bağımlılığı arasında düşük düzeyde fakat anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Ghassemzadeh ve diğ. (2008) internet bağımlılığının bireyi sosyal becerilerden yoksun hale getirdiğini, yalnızlaştırdığını savunmaktadırlar.

Araştırmaya katılan öğrencilerin koruyucu istekçi anne baba tutumu puanları, otoriter anne baba tutumu puanları ortalamalarının internet bağımlılığı 1 değişkenine göre, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Bağımlının koruyucu istekçi anne baba tutumu puanları, bağımsızın koruyucu istekçi anne baba tutumu puanlarından yüksek bulunmuştur. Bağımlının otoriter anne baba tutumu puanları bağımsızın otoriter anne baba tutumu puanlarından yüksek bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin demokratik anne baba tutumu puanları, iletişim becerileri puanları, yalnızlık puanları ortalamalarının internet bağımlılığı 1 değişkenine göre, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Türkiye’deki eğitim sistemindeki eksiklikler, aile ilgisizliği, akran baskısı, sosyal çevre desteğinin az olması, iletişim bozuklukları gibi nedenlerden ötürü, bazı bireyler sanal dünyayı problemlerinin çözümü olarak görmekte; bu yüzden zamanlarının çoğunu bilgisayar karşısında geçirmektedirler (Korkmaz ve Kıran-Esen, 2012).

5.2. Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada bazı demografik değişkenlerle birlikte, ana baba tutumları, iletişim becerileri ve yalnızlık değişkenleri ile internet bağımlılığı arasındaki ilişki araştırılmıştır.

Sonuçta aylık gelirin, yaş, bilgisayar ve internetin nereden kullanıldığı, bilgisayarın olup olmaması, tabletin olup olmamasının internet kullanımını yordamadığı, günlük internet kullanım süresinin, cinsiyetin, cep telefonu olmasının ise yordadığı ortaya çıkmıştır.

Anne baba tutumları, iletişim becerisi ve yalnızlıkla internet kullanımı arasında anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. İnternet kullanım düzeyinin belirleyicisi olarak demokratik anne baba tutumu, koruyucu istekçi anne baba tutumu, otoriter anne baba tutumu, iletişim becerileri, yalnızlık değişkenleri ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görülmüştür. Öğrencilerin koruyucu istekçi anne baba tutumu düzeyi internet kullanım düzeyini arttırmakta, öğrencilerin iletişim becerileri düzeyi ise internet kullanım düzeyini azaltmaktadır.

Aylık Gelir ile internet bağımlılığı 1 arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Cinsiyet, bilgisayarın olup olmaması, tabletin olup olmaması, cep telefonun olup olmaması ile internet bağımlılığı 1 arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Cinsiyet, aylık gelir, bilgisayarın olup olmaması, tabletin olup olmaması, cep telefonun olup olmaması ile internet bağımlılığı 2 arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin demokratik, koruyucu istekçi anne baba tutumu ve yalnızlık puanları ortalamalarının internet bağımlılığı 2 değişkenine göre, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Otoriter anne baba tutumu puanları, iletişim becerileri puanları ortalamalarının internet bağımlılığı 2 değişkenine göre, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Koruyucu istekçi anne baba tutumu ve otoriter anne baba tutumu puanları ortalamalarının internet bağımlılığı 1 değişkenine göre grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin demokratik anne baba tutumu puanları, iletişim becerileri puanları, yalnızlık puanları ortalamalarının internet bağımlılığı 1 değişkenine göre, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Aylık gelir, demokratik, koruyucu istekçi, demokratik, yalnızlık puanları ortalamaları internet bağımlılığı değişkenlerine göre, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur.

Bu sonuçlara bakılarak aşağıdakiler önerilebilir:

1.Günlük internet kullanım süresinin fazla olmasının, cep telefonunun olmasının internet bağımlılığı riskini artırdığını söyleyebiliriz. Bilgisayar ve cep telefonu günlük hayatımız içinde önemlidir fakat ergenlerin bu araçları yerinde ve dikkatli kullanımlarını teşvik ederek anne babaların gerekli sınırlandırmayı yapma konusundaki kararlı davranmaları önemli olmaktadır. Güvenli ve bilinçli internet kullanımı konusunda eğitim çalışmaları da okullarda yapılabilir.

2. Cinsiyet de internet kullanımını yordamaktadır. Kızların daha az internet kullanım puanına sahip oldukları göz önüne alınıp, erkek öğrenciler ve ailelerinin bu konuda bilinçlendirilmesi önem taşımaktadır.

3. Öğrencilerin koruyucu istekçi anne baba tutumu düzeyi internet kullanım düzeyini arttırmakta, iletişim becerileri düzeyi internet kullanım düzeyini azaltmaktadır. Bu sonuca bakarak aile tutumlarının önemi bu çalışmayla da ortaya çıkmakta ve anne babalara bu konuda okuldaki rehber danışmanlarca verilecek seminerler önem kazanmaktadır. İletişim becerilerinin artırılması konusunda da gerek bireysel gerekse grup çalışmaları ve etkinliklerle öğrencilere yardımcı olunmalıdır.

4. Aylık Gelir ile internet bağımlılığı arasında anlamlı ilişki bulunduğu sonucu göz önüne alınarak gelir düzeyi iyi olan ailelerin durumla ilgili farkındalık kazanmasına çalışılmalıdır.

5. Demokratik, koruyucu istekçi, otoriter anne baba tutumu ve yalnızlık ile internet bağımlılığı arasındaki ilişki göz önüne alınarak, demokratik ailenin öneminin farkına varılmasını sağlayacak çalışmalar gerek okul gerek ülke çapında planlanmalıdır. Kendini yalnız hisseden ergenlerin fark edilerek hem aileyle hem de okuldaki öğretmenlerle iletişim halinde olunarak gerekli çalışmalar planlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Baldık, Ö. (2004). *Ansiklopedik Eğitim ve Psikoloji Rehberi*. 1. Baskı. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Bayraktar, F. (2013). İnternet ve Ergen Gelişimi. M. Kalkan, C. Kaygusuz (Ed.). *İnternet Bağımlılığı* içinde. Ankara: Anı Yayıncılık, 75-94.
- Cansever, B. A. (2013). Ergenlerin İnternet Kullanımının Toplumsal İlişkilerinde Yarattığı Sorunlar. M. Kalkan, C. Kaygusuz (Ed.). *İnternet Bağımlılığı* İçinde. Ankara: Anı Yayıncılık, 193-209.
- Dönmez, A. (Ed). (2009). *Yakın İlişkiler Psikolojisi*. Ankara: Nobel Yayın No: 1431.
- Dinç, M. (2010). *İnternet Bağımlılığı*. İstanbul: Ferfir Yayınları Yayın No: 20.
- Gürcan, N. , Hamarta, E. (2013). Problemler İnternet Kullanımı ve Uyum. M. Kalkan, C. Kaygusuz (Ed.). *İnternet Bağımlılığı* içinde. Ankara: Anı Yayıncılık, 95- 114.
- İnanç, B.Y. , Bilgin, M. , Atıcı, M. K. (2012). *Gelişim Psikolojisi*. 8.Baskı. Ankara:Pegem Akademi.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *Yeni İnsan ve İnsanlar*. 10. Baskı. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Karagözoğlu, C., Kemertaş, İ. (hızl.). (2004). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. İstanbul: Birsen Yayınevi.
- Koyuncu, A. (2012). *Sosyal Fobi*. 2. Baskı. İstanbul: Liman Yayınları.
- Köknel, Ö. (1997). *İnsanı Anlamak*. 7. Baskı. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Kuzgun, Y. ve J. Eldeleklioğlu (2005). Ana Baba Tutumları Ölçeği. Y.

- Kuzgun, F. Bacanlı (Ed.) *PDR'de Kullanılan Ölçekler* içinde. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 65-79.
- Morgan, C. T. (1998). *Psikolojiye Giriş*. 12. Baskı. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları Yayın No: 1.
- Ögel, K. (2012). *İnternet Bağımlılığı*. 1.Baskı. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Siyez, D.M., Uz Baş, A. (2013). İnternet Bağımlılığı ve Psikososyal Faktörler. M. Kalkan, C. Kaygusuz (Ed.). *İnternetBağımlılığı* içinde. Ankara: Anı Yayıncılık, 115-149.
- Tarhan, N. , Nurmedov, S. (2013). *Bağımlılık*. 2. Baskı. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Yavuzer, H. (2001). *Çocuk Psikolojisi*. 21.Baskı. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yörükoğlu, A. (2002). *Çocuk Ruh Sağlığı*. 25. Baskı. İstanbul: Özgür Yayınları.
- Yücel, N. , Gürsoy, F. (2013). Ergenlerin Akran İlişkileri İle Yalnızlık Düzeylerinde İnternet Kullanımının Etkisi. M. Kalkan, C. Kaygusuz (Ed.). *İnternet Bağımlılığı* içinde. Ankara: Anı Yayıncılık, 211-229.
- Ak, Ş., Koruklu, N., & Yılmaz, Y. (2013). A Study on Turkish Adolescent's Internet Use: Possible Predictors of Internet Addiction. *Cyberpsychology, Behavior & Social Networking*. 16(3), 205-209. Doi: 10.1089/cyber.2012.0255
- Ayas, T. (2012). The Relationship between Internet and Computer Game Addiction Level and Shyness among High School Students. *Educational Sciences: Theory & Practice*. 12(2). Spring. 632-636. Educational Conculancy and Research Center www.edam.com.tr/estp
- Ayas, T. , Ö. Çakır. , M. B. Horzum. (2011). Ergenler İçin Bilgisayar Bağımlılığı Ölçeği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. Cilt:19, No:2, 439-448.

- Bayhan, V. (2-4 Şubat 2011). Lise Öğrencilerinde İnternet Kullanma Alışkanlığı ve İnternet Bağımlılığı (Malatya Uygulaması). *Akademik Bilişim'II - XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*. İnönü Üniversitesi. Malatya.
- Batıgün A. D. Ve N. Kılıç. (2011). İnternet Bağımlılığı ile Kişilik Özellikleri, Sosyal Destek, Psikolojik Belirtiler ve Bazı Sosyo-Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*. 26(67), 1-10.
- Bölükbaş K. Ve M. C. Yıldız. (16-18 Ekim 2003). İnternet Kullanımında Kadın- Erkek Eşitsizliği. *Değişen Dünya ve Türkiye'de Eşitsizlikler-IV. [Ulusal] Sosyoloji Kongresi (Bildiri)*. Cumhuriyet Üniversitesi. Sivas.
- Cao, F. , & L. Su. (2006). Internet addiction among Chinese adolescents: prevalence and psychological features. *Child: Care, Health & Development*. 33(3), 275-281. doi: 10.1111/j.1365-2214.2006.00715.x
- Cao, H., Y. Sun., J. Hao., & F. Tao. (2011). Problematic Internet use in Chinese adolescents and its relation to psychosomatic symptoms and life satisfaction. *BMC Public Health*. 11:802. doi:10.1186/1471-2458-11-802
- Chak, K., & L. Leung. (2004). Shyness and Locus of Control as Predictors of Internet Addiction and Internet Use. *Cyberpsychology & Behavior*. 7(5), 559-570. doi: 10.1089/1094931042403073
- Cömert I.T. ve S. M. Kayıran. (2010). Çocuk ve Ergenlerde İnternet Kullanımı. *Çocuk Dergisi*. 10(4): 166-170.
- B.Çevik G. Ve Ö. Çelikkaleli. (2010). Ergenlerin Arkadaş Bağlılığı ve İnternet Bağımlılığının Cinsiyet, Ebeveyn Tutumu Ve Anne-baba Eğitim Düzeylerine Göre İncelenmesi. *Ç. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Cilt 19, Sayı 3, 225-240.
- B. Çelik Ç. Ve H. Odacı. (22-24 September 2011). Kendilik Algısı ve Benlik

Saygısının Problemlı İnternet Kullanımı Üzerindeki Yordayıcı Rolü. *5th International Computer & Instructional Technologies Symposium*. Fırat University. Elazığ- TURKEY.

Ceyhan, A.A. (2011). Ergenlerin Problemlı İnternet Kullanım Düzeylerinin Yordayıcıları. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*. 18 (2), 85-94.

Durak Batıgün, A. ve D. Hasta. (2010). İnternet bağımlılığı: Yalnızlık ve kişilerarası ilişki tarzları açısından bir değerlendirme. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*. 11:213-219.

Esen, E. ve D. M. Siyez. (2011). Ergenlerde İnternet Bağımlılığını Yordayan Psiko-sosyal Değişkenlerin İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 4 (36), 127-138.

Esgin, E. , Z. Baba. , N. Aytaç. , E. Turan. (22-24 September 2011). İnternet Tabanlı Kaynakların Doğruluğu ve Güvenilirliği Hakkındaki Farkındalığın İncelenmesi. *5th International Computer & Instructional Technologies Symposium*. Fırat University. Elazığ- TURKEY.

Eskin, M. (2001). Ergenlikte Yalnızlık, baş etme Yöntemleri ve Yalnızlığın İntihar Davranışı ile İlişkisi. *Klinik Psikiyatri*. 4:5-11.

Ekşi, H. , N. Erden. , F. H. , Erdoğan. , E. Yılmaz. (2013). Ergenlerin Kimlik Oluşumunun Facebook Üzerinden İncelenmesi: Nitel Araştırma Örneği. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFA)*. Cilt 14, Sayı 3, Sayfa 295-313.

Gencer, S. L., & Koc, M. (2012). Internet Abuse among Teenagers and Its Relations to Internet Usage Patterns and Demographics. *Journal Of Educational Technology & Society*, 15(2), 25-36.

Ghassemzadeh, L., Shahraray, M., & Moradi, A. (2008). Prevalence of Internet Addiction and Comparison of Internet Addicts and Non-Addicts in Iranian High Schools. *Cyberpsychology & Behavior*. 11(6), 731-733. Doi: 10.1089/cpb.2007.0243

- Gölönü, S. ve Y. Karcı. (2010). İletişim Meslek Lisesi Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeylerinin İncelenmesi (Ankara İl Örneği). *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*. Sayı:31. Sayfa:123-140.
- Hazar, M. (2011). Sosyal Medya Bağımlılığı-Bir Alan Çalışması. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*. Sayı:32, 151-175.
- Heo, J., J. Oh., S. V. Subramanian., Y. Kim., I. Kawachi. (2014). Addictive Internet Use among Korean Adolescents: A National Survey. *Plos One*. 9(2), 1-8. doi: 10.1371/journal.pone.0087819
- Işıklar, A., A. H. Şar., Y. Aksöz. (2011). Internet Addiction Among Adolescents and Its Relation To Subjective Well-Being. *International Journal Of Academic Research*. 3(6), 308-312.
- Işık, U. (2009). Medya Bağımlılığı Teorisi Doğrultusunda İnternet Kullanımının Etkileri ve İnternet Bağımlılığı. *İletişim Fakültesi Dergisi*. Sayı 28, Sayfa 29-55.
- Korkmaz, M., and B. Kıran-Esen. (2012). The Effects of Peer-Training about Secure Internet Use on Adolescents. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*. 4(38), 180-187.
- Korkut, F. (1996). İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeğinin Geliştirilmesi: Güvenirlilik ve Geçerlik Çalışmaları. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. Cilt 2, Sayı 7.
- Korkut, F. (2005). Yetişkinlere Yönelik İletişim Becerileri Eğitimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 28, 143-149.
- Lopez-Fernandez, O., Freixa-Blanxart, M., & Honrubia-Serrano, M. L. (2013). The Problematic Internet Entertainment Use Scale for Adolescents: Prevalence of Problem Internet Use in Spanish High School Students. *Cyberpsychology, Behavior & Social Networking*. 16(2), 108-118. Doi: 10.1089/cyber.2012.0250

- Oktan, V. (2011). The Predictive Relationship Between Emotion Management Skills and Internet Addiction. *Social Behavior and Personality*. 39(10), 1425-1430. <http://dx.doi.org/10.2224/sbp.2011.39.10.1425>
- Ozkan, N. P. (02-04 May 2013). Sosyal Ağ Kullanıcılarının E-Sosyalleşme Sürecindeki Kimlik Yapılandırma Süreçleri. *II. International Conference on Communication, Media, Technology and Design*. Famagusta – North Cyprus. 386-391.
- Ozcinar, Z. (2011). The Relationship Between Internet Addiction and Communication, Educational and Physical Problems of Adolescents in North Cyprus. *Australian Journal Of Guidance & Counselling*. 21(1), 22-32. Doi: 10.1375/ajgc.21.1.22
- Öztürk, Ö. , G. Odabaşoğlu. , D. Eraslan. , Y. Genç. , Ö. A. Kalyoncu. (2007). İnternet Bağımlılığı: Kliniği ve Tedavisi. *Bağımlılık Dergisi*. Cilt: 8, Sayı: 1, s:36-41./www.bagimlilik.net
- Poli, R. , & Agrimi, E. (2012). Internet Addiction disorder: Prevalence in an Italian student population. *Nordic Journal Of Psychiatry*. 66(1), 55-59. doi: 10.3109/08039488.2011.605169
- Sayiner, B. , Ö. Köknel. , M. Turanlı. (2005). Lise Öğrencilerinde Ana-Baba Tutumunun Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*. Sayı 21, Sayfa : 193-212.
- Sezer, Ö. (2010). Ergenlerin Kendilik Algılarının Anne Baba Tutumları ve Bazı Faktörlerle İlişkisi. *Yüziüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. Cilt:VII, Sayı: I, 1-19. <http://efdergi.yyu.edu.tr>
- Stieger, S., & C. Burger. (2010). Implicit and Explicit Self-Esteem in the Context of Internet Addiction. *Cyberpsychology, Behavior And Social Networking*. 13(6), 681-688. doi: 10.1089/cyber.2009.0426
- Üneri, Ö. Ş., Tanıdır, C. (2011). Evaluation of Internet Addiction in a Group of

High School Students: A Cross-sectional Study. *Düşünen Adam: Journal Of Psychiatry & Neurological Sciences*. 24(4), 265-272. Doi: 10.5350/DAJPN2011240402

Wang, H., Zhou X., Lu, C., Wu, J., Deng, X., & Hong, L. (2011). Problematic Internet Use in High School Students in Guangdong Province, China. *Plos ONE*. 6(5), 1-8. Doi: 10.1371/journal.pone.0019660

Yalçın, C. (2003). Sosyolojik Bir Bakış Açısıyla İnternet. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*. Cilt : 27, No:1, 77-89.

Alkaya, Y. (2004). Lise Öğrencilerinin İletişim ve Empati Becerilerinin Sosyo-demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi EBE.

Bal, S. (2010). Çocukluk Örselenme Yaşantıları, Ana-Baba-Ergen İlişki Biçimleri ve Sosyal Destek Algısının, Kural Dışı Davranışlarla İlişkisi. *Yüksek Lisans Tezi*. Adana: Çukurova Üniversitesi SBE.

Cömert, I. T. (2007). İstanbul'da Yaşayan 18-28 Yaş Arası Üniversite Öğrencilerinin İnternet Ve Madde Kullanımlarının İlişkilendirilmesi. *Doktora Tezi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi ATE.

Demir, E. (2006). Birey ve Aile Yaşamına İlişkin Konularda İnternet Kullanımının Etkisinin Belirlenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi FBE.

Doruk, D. (2007). Öğrenme İsteksizliğinin İnternet Kullanımıyla İlişkilendirilmesi (Ergen Boyutunda). *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Beykent Üniversitesi SBE.

Esen, E. (2010). Ergenlerde İnternet Bağımlılığını Yordayan Psiko-Sosyal Değişkenlerin İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi EBE.

Işık, U. (2007). Medya Bağımlılığı Teorisi Doğrultusunda İnternet

- Kullanımının Etkileri Ve İnternet Bağımlılığı. *Doktora Tezi*. Konya: Selçuk Üniversitesi SBE.
- Kurtaran, G. T. (2008). İnternet Bağımlılığını Yordayan Değişkenlerin İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Mersin: Mersin Üniversitesi SBE.
- Kurtyılmaz, Y. (2005). Öğretmen Adaylarının Saldırganlık Düzeyleri İle Akademik Başarıları, İletişim ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkiler: (Anadolu Üniversitesi ve Osmangazi Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma). *Yüksek Lisans Tezi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi EBE.
- Koçak, E. (2008). Ergenlerde Yalnızlığın Yordayıcısı Olarak Benlik Saygısı ve Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarzlarının İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Adana: Çukurova Üniversitesi SBE.
- Makas, Y. (2008). Lise Öğrenimi Gören Gençlerin İnternet Kullanımının Psikososyal Durum İle İlişkisi. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Beykent Üniversitesi SBE.
- Özan, S. (2008). Öz ve Akran Değerlendirmenin Temel İletişim Becerileri Üzerindeki Etkileri. *Doktora Tezi*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi EBE.
- Özgün, F. (2011). İnternet Bağımlısı Olan ve Olmayan Ergenlerde Mizaç Özellikleri ve Psikiyatrik Semptomların Karşılaştırılması. *Yüksek Lisans Tezi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi SBE.
- Özkan, Ö. (2013). İnternet Kullanımıyla İlgili Değişkenlerin Cinsiyet, Kişilik Özellikleri, Yaşam Doyumu ve Bağlanma Stilleri Açısından İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi SBE.
- Güntüç, S. (2009). İnternet Bağımlılık Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Bazı Demografik Değişkenler ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi SBE.
- Taçoğlu, Ö. (2010). Lise Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Düzeylerinin

Bazı Değişkenlere Göre Yordanması. *Yüksek Lisans Tezi*. İzmir: Ege Üniversitesi SBE.

Türkmen, M. (2011). Öznel İyi Oluşun Yapısı ve Anababa Tutumları, Özsaygı ve Sosyal Destekle İlişkisi: Bir Model Sınaması. *Doktora Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi EBE.

Ulusoy, O. (2008). Ergenlerde Bilişim Teknolojileri Kullanımı ve Saldırganlık İlişkisi. *Yüksek Lisans Tezi*. Adana: Çukurova Üniversitesi SBE.

Yolcu, S. (2007). İnternet Ortamında Hizmet Veren Ödev Sitelerinin Eğitim-Öğretim Açısından Değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. İzmir: Dokuz Eylül. Üniversitesi EBE.

Zorbaz, O. (2013). Lise Öğrencilerinin Problemlerini İnternet Kullanımının Sosyal Kaygı ve Akran İlişkileri Açısından İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi SBE.

EKLER

EK-1

İNTERNET KULLANIM ÖZELLİKLERİ ÖLÇEĞİ

Değerli katılımcı,

Aşağıdaki sorular sizin internet kullanımınızı ve internet kullanımınızın yaratabileceği sorun alanlarını ölçmek amacı ile hazırlanmıştır. Soruları, internet kullanımınız ve internetin hayatınızdaki yerini düşünerek yanıtlamanız istenmektedir. Aşağıdaki soruları size uyan şekilde derecelendirip, ifadelerin karşısındaki ilgili kutuya (X) işareti koyarak belirtiniz. Lütfen her bir soru için tek cevap verin. İş birliğiniz için teşekkürler.

İnternet Kullanım Özellikleri	Hiç	Nadiren	Ara sıra	Sık sık	Her zaman
1	Planladığınızdan daha uzun süre internette kaldığınız oluyor mu?				
2	İnternette çok zaman geçirdiğinizden dolayı ev işlerini ve ev halkını ihmal ediyor musunuz?				
3	Karşı cinsle zaman geçirme yerine, internette kalmayı tercih ediyor musunuz?				
4	İnternet üzerinden diğer kullanıcılar ile yeni ilişkilere başlıyor musunuz?				
5	Hayatınızdaki diğer kişiler internette geçirdiğiniz süre hakkında şikayet ediyorlar mı?				
6	İnternete fazla zaman ayırdığınızdan dolayı notlarınız ya da okul ödevleriniz aksıyor mu?				
7	Yapacak başka işiniz olmasına rağmen e-postalarınızı sık sık kontrol ediyor musunuz?				
8	İş veriminiz veya performansınız internet kullanımı yüzünden olumsuz etkileniyor mu?				
9	Birisi size internette geçirdiğiniz sürede ne yaptığınızı sorduğunda savunmacı olup ne yaptığınızı saklıyor musunuz?				
10	Yaşamınız ile ilgili kaygılardan, sorunlardan internet vasıtası ile kaçtığınız oluyor mu?				
11	Kendinizi tekrar internete girmeyi hayal ederken buluyor musunuz?				
12	İnternetsiz bir hayatın sıkıcı, boş, kederli olacağı şeklinde duygulara kapılıyor musunuz?				
13	İnternette iken birisi sizi rahatsız etse ona				

	kızdığınız, bağırdığınız ya da öfkelendiğiniz oluyor mu?					
14	İnternet nedeniyle gece geç vakitlere kadar oturup uykusuz kaldığınız oluyor mu?					
15	Günlük işlerinizi yaparken interneti düşünüyor, internette olduğunuz zamanlarla ilgili fantazi kuruyor musunuz?					
16	İnternette iken “sadece birkaç dakika daha” diyerek bağlantınızı uzatıyor musunuz?					
17	İnternette geçirdiğiniz zamanı kısaltmayı denediniz fakat başarısız oldunuz mu?					
18	İnternette geçirdiğiniz zamanı başkalarından saklıyor musunuz?					
19	Başkaları ile dışarıda zaman geçirmek yerine internette daha fazla vakit geçirmeyi tercih ettiğiniz oluyor mu?					
20	İnternete olmadığınız zaman keyifsiz, hırçın, sinirli oluyor musunuz?					

EK-2

ANA BABA TUTUMLARI ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki ölçekte anne babanızın size karşı tutumuna dönük ifadeler yer almaktadır. Her bir maddenin, anne babanıza uygunluk düzeyini ifade eden cevabı çarpı (X) işareti ile işaretleyiniz.

Ana baba tutum ölçeği		Hiç uygun değil	Pek uygun değil	Biraz uygun	Çok uygun	Tamamen uygun
1	Bana her zaman güven duygusu vermiş ve beni sevdiğini hissettirmiştir.	1	2	3	4	5
2	Çok yönlü gelişmem için beni olanakları ölçüsünde desteklemiştir.	1	2	3	4	5
3	Her yaptığım işin olumlu yanlarını değil kusurlarını görmüş ve beni eleştirmiştir.	1	2	3	4	5
4	Her zaman başıma kötü bir şey gelecekmiş gibi beni koruyup kollamaya çalışır.	1	2	3	4	5
5	Aramızdaki ilişki ona içimi açmaya cesaret edemeyeceğim kadar resmidir.	1	2	3	4	5

6	Arkadaşlarımı eve çağırma izin verir, geldiklerinde onlara iyi davranırdı.	1	2	3	4	5
7	Elinden geldiği kadar, her konuda fikrimi almaya özen gösterir.	1	2	3	4	5
8	Çevremizdeki çocuklarla beni karşılaştırır, onların benden daha iyi olduklarını söylerdi.	1	2	3	4	5
9	Bana hükmetmeye çalışır.	1	2	3	4	5
10	Bugün bile alışverişe çıkacağım zaman, kandırılacağımı düşünerek benimle gelmek ister.	1	2	3	4	5
11	Benden her zaman gücümün üstünde başarı beklemiştir.	1	2	3	4	5
12	Fiziksel ve duygusal olarak kendisine yakın olmak istediğim zaman soğuk ve itici davranırdı.	1	2	3	4	5
13	Sorunlarımı onunla rahatlıkla konuşabilirim.	1	2	3	4	5
14	Neden bazı şeyleri yapmam ya da yapmamam gerektiğini bana açıklar.	1	2	3	4	5
15	Birlikte olduğumuz zamanlar ilişkimiz çok arkadaşçadır.	1	2	3	4	5
16	Kendi istediği mesleği seçmem konusunda beni zorlamıştır.	1	2	3	4	5
17	Sevmediğim yemekleri, yarayacağı düşüncesiyle, zorla yedirirdi.	1	2	3	4	5
18	Sınavlarda hep üstün başarı göstermemi istemiştir.	1	2	3	4	5
19	Kendimi yönetebileceğim yaşlarda bile her gittiği yere beni de götürür, evde yalnız kalmamdan kaygılanır.	1	2	3	4	5
20	Evde bir konu tartışılırken görüşlerimi söylemem için beni teşvik eder.	1	2	3	4	5
21	Küçük yaşımdan itibaren ders çalışma ve okuma alışkanlığı kazanmam konusunda bana yardımcı olmuştur.	1	2	3	4	5
22	Küçüklüğümde bana yeterince vakit ayırır; parka, sinemaya, götürmeyi ihmal etmezdi.	1	2	3	4	5
23	Benim gibi bir evladı olduğu için kendini bahtsız hissettiğini sanıyorum.	1	2	3	4	5
24	Okulda başarılı olmam konusunda beni zorlar, kırık not aldığımında cezalandırırdı.	1	2	3	4	5

25	Beni kendi emellerine ulaşmak için bir araç olarak kullanırdı.	1	2	3	4	5
26	Beni daima yapabileceğimden fazlasını yapmaya zorlamıştır.	1	2	3	4	5
27	Paramı nerelere harcadığımı ayrıntılı bir biçimde denetler.	1	2	3	4	5
28	Her zaman, her işte kusursuz olmam gerektiği inancındadır.	1	2	3	4	5
29	Ona yakınlaşmak istediğimde daima bana sıcak bir biçimde karşılık verir.	1	2	3	4	5
30	Bana önemli ve değerli bir kişi olduğum inancını aşılamiştir.	1	2	3	4	5
31	Cinsellik konusunda karşılaştığım sorunları kendisine anlatmak istediğimde hep ilgisiz kalmıştır.	1	2	3	4	5
32	Benim iyiliğimi istediğini, benim için neyin iyi olduğunu ancak kendisinin bileceğini söyler.	1	2	3	4	5
33	Her zaman nerede olduğumu ve ne yaptığımı merak eder.	1	2	3	4	5
34	İyi bir iş yaptığımda beni övmekten çok daha iyisini yapmam gerektiğini söyler.	1	2	3	4	5
35	Cinsel konularda çok tutucu olduğu için onun yanında bu konulara ilgi gösteremem.	1	2	3	4	5
36	Aile ile ilgili kararlar alınırken benim de fikrimi öğrenmek ister.	1	2	3	4	5
37	Beni olduğum gibi kabul etmiştir.	1	2	3	4	5
38	Başkalarına benden daha çok önem verir ve onlara daha nazik davranır.	1	2	3	4	5
39	Günlük olaylar hakkında anlattıklarımı ilgi ile dinler ve bana açıklayıcı cevaplar verir.	1	2	3	4	5
40	Benimle genellikle sert bir tonda ve emrederek konuşur.	1	2	3	4	5

EK-3

İLETİŞİM BECERİLERİ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Açıklama: Bu ölçek iletişimle ilgili bazı özelliklerinizi ölçmeye yöneliktir. İfadeleri genelde gösterdiğiniz tepkilere göre değerlendiriniz. İfadelerin sizin durumunuzu ne derecede yansıttığını saptayınca bunu ifadelerin karşısındaki ilgili kutuya (X) işareti koyarak belirtiniz. Hiçbir ifadeyi boş bırakmamamız sonuçların daha sağlıklı değerlendirilmesini sağlayacaktır.

İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği		Her zaman	Sıklıkla	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
1	Sorunlarını dinlediğim insanlar benim yanımdan rahatlayarak ayrılırlar.	5	4	3	2	1
2	Düşüncelerimi istediğim zaman anlaşılır biçimde ifade edebilirim.	5	4	3	2	1
3	Başkalarını bir kasıt aramadan dinlerim.	5	4	3	2	1
4	Sosyal ilişkide bulunduğum insanları oldukları gibi kabul edebilirim.	5	4	3	2	1
5	İnsanların önemli ve değerli olduklarını düşünürüm.	5	4	3	2	1
6	Birisyle ilgili bir karara ulaşmadan önce onunla ilgili gözlemlerimi gözden geçiririm.	5	4	3	2	1
7	İlişkide bulunduğum kişilerin anlatmak istediklerini dinlemek için onlara zaman ayırırım.	5	4	3	2	1
8	İnsanlara karşı sıcak bir ilgi duyarım.	5	4	3	2	1
9	İnsanlara gerektiğinde yardım etmekten hoşlanırım.	5	4	3	2	1
10	Olaylara değişik açılardan bakabilirim.	5	4	3	2	1
11	Düşüncelerimle yaptıklarım birbirleriyle tutarlıdır.	5	4	3	2	1
12	İlişkilerimin daha iyiye gitmesi için bana düşenleri yapmaya özen gösteririm.	5	4	3	2	1
13	Kendime ve başkalarına zarar vermeden içimden geldiği gibi davranabilirim.	5	4	3	2	1
14	Arkadaşarımla beraberken kendimi rahat hissedirim.	5	4	3	2	1
15	Yaşadığım olaylardaki coşkuyu her halimle başkalarına iletebilirim.	5	4	3	2	1
16	İlişkilerim nasıl geliştiğini ve nereye gittiğini anlamak için düşünmeye zaman ayırırım.	5	4	3	2	1
17	Karşımdakini dinlerken anlamadığım bir ayrıntı olduğunda konunun açığa kavuşması için sorular sorarım.	5	4	3	2	1
18	Benimle özel olarak konuşmak isteyen bir arkadaşım olduğunda konuyu ayaküstü konuşmamaya	5	4	3	2	1

	özen gösteririm.					
19	Birisini anlamaya çalışırken sakın bir ses tonuyla konuşurum.	5	4	3	2	1
20	İlişkilerimi zenginleştiren eğlenceli, keyifli bir yanım var.	5	4	3	2	1
21	Birisine bir öneride bulunurken, onun öneri vermemi isteyip istemediğine dikkat ederim.	5	4	3	2	1
22	Birini dinlerken ne karşılık vereceğimden çok onun ne demek istediğini anlamaya çalışırım.	5	4	3	2	1
23	İletişim kurduğum insanlar tarafından anlaşıldığımı hissedirim.	5	4	3	2	1
24	Bir yakınımla sorunum olduğunda bunu onunla suçlayıcı olmayan bir dille konuşmak için girişimde bulunurum.	5	4	3	2	1
25	Karşımdakini dinlerken sırf kendi merakımı gidermek için ona özel sorular sormaktan kaçınırım.	5	4	3	2	1

EK-4

UCLA YALNIZLIK ÖLÇEĞİ

Açıklama: Aşağıdaki ölçekte kendinize ilişkin bir dizi ifade bulunmaktadır. Lütfen herifadeyi dikkatli bir şekilde okuyunuz. Bu ifadelerin üstünde yer alan “bu durumu **HİÇ** yaşamam”, “bu durumu **NADİREN** yaşarım”, “bu durumu **BAZEN** yaşarım”, “bu durumu **SIK SIK** yaşarım” durumlarından hangisi size daha çok uyuyorsa, o durumun altında yer alan parantezin içine bir çarpı (X) işareti koyunuz.

		Hiç	Nadiren	Bazen	Sık sık
1	Kendimi çevremdeki insanlarla uyum içinde hissediyorum.	1	2	3	4
2	Arkadaşım yok.	1	2	3	4
3	Başvuracağım kimse yok.	1	2	3	4
4	Kendimi tek başınaymışım gibi hissetmiyorum	1	2	3	4
5	Kendimi bir arkadaş gurubunun bir parçası olarak hissediyorum.	1	2	3	4

6	Çevremdeki insanlarla bir çok ortak yönüm var.	1	2	3	4
7	Artık hiç kimseyle samimi değilim.	1	2	3	4
8	İlgilerim ve fikirlerim çevremdekilerce paylaşılmıyor.	1	2	3	4
9	Dışa dönük bir insanım.	1	2	3	4
10	Kendimi yakın hissettiğim insanlar var.	1	2	3	4
11	Kendimi grup dışına itilmiş hissediyorum.	1	2	3	4
12	Sosyal ilişkilerim yüzeyseldir.	1	2	3	4
13	Hiç kimse beni gerçekten iyi tanımıyor.	1	2	3	4
14	Kendimi diğer insanlardan soyutlanmış hissediyorum.	1	2	3	4
15	İstedğim zaman arkadaş bulabilirim.	1	2	3	4
16	Beni gerçekten anlayan insanlar var.	1	2	3	4
17	Bu derece içime kapanmış olmaktan dolayı mutsuzum.	1	2	3	4
18	Çevremde insanlar var ama benimle değiller.	1	2	3	4
19	Konuşabileceğim insanlar var.	1	2	3	4
20	Derdimi anlatabileceğim insanlar var.	1	2	3	4

EK-5:

Sevgili öğrenciler,

Bu çalışma, orta öğretim öğrencilerinin internet kullanımı ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla gerçekleştirilmektedir. Anket ve ölçeklere vereceğiniz içten ve doğru cevaplar, bu araştırmaya katkı sağlayacaktır. Hiçbir sorunun doğru veya yanlış cevabı yoktur. Sorunun cevabı size göre ne ise seçeneklerden birinin yanındaki () içine X işareti koyunuz. İsminizi yazmanıza gerek yoktur; kişisel değerlendirme yapılmayacaktır. Cevaplarınız gizli tutulacak ve sadece bu araştırma için kullanılacaktır. Lütfen tüm soruları yanıtlayınız. Araştırmaya yapacağınız katkılar için şimdiden teşekkürler...

NERGİZ ÖNAY

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Okulunuz :

Sınıfınız:

1.Cinsiyetiniz: ()Kız () Erkek

2.Yaşınız:

3.Ailenizin aylık geliri:

() 499 YTL ve altı

500 YTL- 999 YTL arası

1000 YTL- 1999 YTL arası

2000 YTL ve üstü

4.Bilgisayarınız var mı?Evet Hayır

5.Tabletiniz var mı? Evet Hayır

6.Cep telefonunuz var mı? Evet Hayır

7.İnternet kullanıyor musunuz? Evet Hayır

8.Bilgisayar ve İnterneti nerede kullanıyorsunuz?

Evde Hem evde hem de internet kafede İnternet kafede

9.Günde kaç saat internet kullanıyorsunuz?

.....saat

10.Haftada kaç saat internet kullanıyorsunuz?

.....saat

11.Genellikle internete nereden bağlanırsınız?

Cep telefonu PC Laptop Tablet

12.İnternete bağlanma nedeniniz genellikle hangileri?

Ödev Gezinti Sosyal Medya e-posta

13.Facebook hesabınız var mı? Evet Hayır

14.Twitter hesabınız var mı? Evet Hayır

15.Evinizde internet var mı? Evet Hayır

16.İnternette en fazla oynadığımız ilk üç oyunu önem derecesine göre sıralayınız (Tercihlerinizi parantez içine 1,2,3 şeklinde yazınız, hiç bilgisayar oyunu oynamıyorsanız bu soruyu atlayınız).

Spor ve yarış oyunları

Savaş ve strateji oyunları

Macera oyunları

Zeka-Mantık Oyunları

ARAŞTIRMAYA VERDİĞİNİZ DESTEKTEN DOLAYI TEŞEKKÜR EDERİM.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

ADI VE SOYADI Nergiz ÖNAY
DOĞUM YERİ VE TARİHİ İstanbul / 01.02.1974
MEDENİ HALİ Bekar
E-MAIL onay_negi@hotmail.com
ADRES (EV) Fatih Mah. Fatih Cad. No:96/3 Esenler/İstanbul
ADRES (İŞ) İbni Sina Anadolu Lisesi Bağcılar/İstanbul
TELEFON (EV/CEP) 0212 647 39 29
(İŞ) 0505 269 57 89
0212 429 30 71

EĞİTİM DURUMU

2001-2002 İstanbul Üniversitesi Tezsiz Yüksek Lisans
1997 – 2001 İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü
1988 – 1991 Fatih Kız Lisesi
1983 –1988 Kazım Karabekir İlkokulu
YABANCI DİL İngilizce: Orta
İŞ TECRÜBESİ İbni Sina Anadolu Lisesi-Rehber Öğretmen-2004-2014